کمپنۍ چې هغه مهال له سامسونګ او ايل جي هم وړاندې وه؛ له ستونزو سره مخ او په ډېرو برخو کې يې تاوانونه وکړل. له دې وروسته دايوو کمپنۍ کابو شل ميلیارده ډالره پوروړې او په بشپړ ډول ډېوالي شوه.

وروسته هغه کېم چې خان يې د نړۍ له تر ټولو تکړه، زيارکښو، لارښودلرونکيو او نوښتګرو مديرانو ګڼلی و؛ فرانسې ته وتښتېد او هلته څو کاله پټ شو. په ۲۰۰۵ز کې بېرته کوريا ته راغی، محکمې په لس کاله بند محکوم او د ۲۲ ميلیارده ډالرو په ارزښت شتمني يې مصادره شوه. هغه په لس ميليونه ډالره جريمه هم محکوم شو؛ خو په ۲۰۰۷ز کال کې د واکمن ولسمشر د دولتي فرمان له مخې معاف او له زندانه را ووېستل شو.

د کتاب اصلي درس دا دی چې ژوند تل له لوړو ژورو سره مل دی. مهمه دا ده چې انسان د مبارزې او زيار توان او لېوالتيا له لاسه ورنکړي او تل د لوړو اهدافو لپاره ځان وړاندې کړي.

دانش خپرندويه ټولنه وياړي، چې د هېواد د لوستونکو لپاره د ارزښتناکو آثارو چاپ او خپرولو ته يې کار کړی او دا کار يې لا روان دی.

د مير احمد ياد ملګري په ګوتو دې برکت شي، چې د هېواد و ولس غم پخپلو ارزښتناکو او اغېزناکو ژباړو را کموي او ولس و هېواد ته خدمت کوي.

د ياد ملګري دې کور ودان او غله دې تل ډېره وي.

درنښت مو غواړو

دانش خپرندويه ټولنه

نيوليک

سريزه ٩
لومړی څپرکی ١٣
٩ تر ٥ – ٥ تر ٩ .... ١٣
تاريخ د هغوی دی چې موخې او ارمانونه لري ١٤
تاسې د ژوند فلسفې ته اړتيا لرئ ١٩
خوشبيني که بدبيني؟ ١٩
پرېکړه کول ٢٦
تر ستونزې حلولو لوی گام ٣٢
جادوگر ٣٨
د نوښت او پنځونې ارزښت ٤٤
زه چې څانه اغېزمن شوی يم ٥١
٩ تر ٥ – ٥ تر ٩ .... ٥٧
زه يوازې يوه ښځه يم ٦٣
د مرغانو پنجره ٧٠
د ننداری صحنه ختيځ ته ورگرځي ٧٦
د روغتيا راز ٨٢
کار د تفريح په توگه ٨٨
دويم څپرکی ٩٤
د غنو د نړی سبق ٩٤

د غنو د نړۍ سبق ۹٤
ذهني څرکونه ۱۰۰
هڅه وکړئ چې ښه شئ ۱۰٤
نړۍ ستاسې ده ۱۰۸
بښتیزو علومو ته کتنه ۱۱۲
پيسې ځپله هيڅ شی نه دي ۱۱۶
سيالي ۱۲۰
د رهبرۍ مقام ۱۲٤
موږ ټول کورياپان يو ۱۲۹
ستاسې تر ټولو لوی استاد ۱۳٤
مرسته کوو ۱۳۸
پيسې ګټل او لګول ۱٤۲
مثل سره سيالي ۱٤۷
دريیم ځپرکی ۱۵۳
مخ ته مو لويه نړۍ پرته ده ۱۵۳
مخ ته مو لويه نړۍ پرته ده ۱۵٤
نيمګړفي ۱۵۸
شهرت او عزت ۱۶۲
د جايزو طبيعي اغېز ۱۶۶
هر شی په ځپل ځای ښه دی ۱۶۸
د کار کولو معنوي خوند پر وړاندې مادي ګټه ۱۷۲
نوښتګر اقليت ۱۷۶
د آرامتيا زيان ۱۸۰

Scanned by CamScanner

بزګران او مزدوران ۱۸٤
ويده نبوغ به څوک را ويښوي ۱۸۸
نوي شتمن، لانجمن دي ۱۹۲
له دننه را وخوټېږئ ۱۹۸
وروستۍ خبره ۲۰۲
خپلې پټې وړتياوې را برسېره کړئ ۲۰۲
موخې او فکرونه ۲۰۲
نوی فکر وکړئ ۲۰۳
مبارزه ۲۰۳
قرباني ۲۰٤
ملګري اوسئ ۲۰۵
ځان سره رښتيني اوسئ ۲۰۵
متواضع اوسئ ۲۰٦

Scanned by CamScanner

سريزه

ځوانانو سره خبرې خوند راکوي، ځکه تل يې اخلاص او رښتينو نظرياتو ته احترام قايل وم او هڅه مې دا ده چې دغه ځوانان مې له تجربو ګټه واخلي.

وخت تېر شو، خو ځوانۍ مې رايادېږي، زه چې ځوان وم، د مشرانو تجربو ته به مې ډېر ارزښت ورکاوه او له ښه مرغه هر وخت به مې د دوی پخې خبرې اورېدې، د دوی نصيحتونه به مې زړه ته اچول او په دې توګه به مې په خپلو کارونو کې له ډېرو ازمېښتونو او تېروتنو ځان ژغوره.

نن سبا ځوانان له اوسنيو اړيکو او قواتينو سره ډېره مينه لري او د دوی وړتياوې او استعدادونه د اړتيا وړ وده نه کوي، داسې ښکاري لکه د مادي فکر زياتوالي چې ټولنيزې پوهې او د کورني چاپېريال اخلاقو ته زيان ور اړولی وي، ځکه فردي خلاقيتونه تر دې لوړ نه روزل کېږي.
په ننۍ کوريا کې دغه واقعيتونه ليدل کېږي خو زياتره نورې ټولنې هم له ورته حالت سره مخ دي.

زه دې ته خفه يم چې ځوانان مو ولې له مشرانو او تجربه لرونکو خلکو ځان ليرې ساتي، تر دې بده بې دا، چې زموږ ځينې مشران د تجربو ډېره ښه علمي پانګه لري، خو نور و ته په رسولو کې يې سټونزه وينې.
که څه هم نړۍ له ايډيالوژيکو کتابونو ډکه ده او دغه کتابونه انساني تمدن جوړوي، خو له بده مرغه د خلکو شخصي تجربې دغو ځوانانو

Scanned by CamScanner

ته نه دي رسېدلي، په داسې حال کې چې همدا شخصي تجربې ددې افکارو او ايډيالوژيو د بنسټ ډېره برخه جوړوي. له ډېره وخته مې هيله لرله، چې د ژوند له سينده ترلاسه کړي شيان له خپلو شخصي تجربو سره يو ځای او په منظم شکل د خپل هيواد ځوانانو ته وړاندې کړم، خو تل به مې وخت له لاسه وت، تر دې چې د ۱۹۸۹ز کال په پسرلي کې مې په استثنايي فرصت کې دغه ټولې مقالې د کاغذ پر مخ وکښلې. دې وخت کې زه له لويو ستونزو سره مخ وم، د (ډايوو) بېړۍ جوړونې کارکوونکي د اعتصاب او نارامۍ په حالت کې وو، که څه هم ورځ د سترګو په رپ کې وته، خو د شپې به چې کور ته راغلم؛ نو د ليکلو وخت به مې پيدا کاوه.

که څه هم دا وخت مې ژوند ډېر لنډ تنګ و، خو ماته يې داسې يو زرين فرصت راکړ، چې ښايي وروسته يې هېڅکله نه وی راکړی، په اکپو[1] سيمه کې د شپې وروستی پار ډېر سوړ وي، ما په همدې وخت کې دا فرصت ترلاسه کړ، چې د نړۍ راتلونکو وارثينو ته خپل افکار په ليکلې بڼه پرېږدم.

دا ليکل ټول زما د شخصي او سوداګريزو تجربو او د ژوند په ټولګي کې د راکړل شوي سبق حاصل دی. که څه هم کتاب کې مې زياتره خبرې د کوريا ځوانانو ته دي، خو داسې ډېرې خبرې هم شته چې ښايي د ټولې نړۍ ځوانانو ته خطاب وي، ځکه د نړۍ د ټولو ملتونو ځوانان تقريباً ورته اړتياوې، هيلې او غبرګونونه لري. په دې لړ کې کلتوري اختلافات، ملي پرمختګونه او جغرافيايي موقعيتونه پر موضوع چندان اغېز نه لري. دوی داسې لارښوونو، تجربو او وړتياوو ته اړتيا

[1] اکپو – دا په سويلي کوريا کې يو بندر دی، د (ډيوو) کښتۍ جوړونې شرکت په همدې ځای کې و.

لري چې له ناپېژاندو سره پرې مبارزه وکړي او د ښې نړۍ په لټه کې شي. همدارنګه دوی د روښانه راتلونکي هیله لري او تر دې مهمه دا چې د ټولنیز لیډلوري ودې او د ښېګنې درک ته اړتیا لري چې پرمټ یې ځان کې د مسئولیت احساس را پیدا کړي، د ښې نړۍ او روښانه راتلونکي د جوړولو احساس.

ټوله هیله مې دا ده چې دا مسایل لوستونکو ته ښه ورسوم، دا د ځوانانو مسئولیت دی چې سبا ته چمتو وي او د نړۍ سبا پر دې ولاړه ده چې ننني ځوانان څه ډول فکر کوي.

موږ په ژوند کې زیاتره وخت لارښوونې لپاره له ساده او اسانو خبرو او کلمو کار اخلو، خو دې عامیانه خبرو او کلیمو ته هېڅ ارزښت نه ورکوو چې د افرادو او نسلونو د لارښوونې لپاره کارول کېږي.

زما خبرې هم ښايي ځوانانو ته ساده او زړې ښکاره شي، زه په دې هیله یم چې زما دا تجربې او خبرې په نړدې راتلونکي کې ځوانانو ته د کار ترلاسه کولو او ژوند په اسانولو کې وریادې شي.

ویاړم چې د خپلو تجربو لومړۍ ټولګه د راتلونکې نړۍ وارثو ځانانو ته وړاندې کوم، هیله لرم چې خپلې ودې ته په پوره اخلاص او دوام ورکړي، که داسې یې وکړل، تل لپاره به مې زړه کې ډېره شي.

کیم - وو - چونګ

لومړی څپرکی

۹ تر ۵ – ۵ تر ۹

Scanned by CamScanner

[١]

تاريخ د هغوی دی چې موخې او ارمانونه لري

کوريا کې مې د ښوونځي پرمهال ژوند ډېر ساده او غريبانه و، خو يوازې موږ په دې حال نه وو، زموږ شاخوا نږدې ټول خلک په همدې حال وو. ډېرش کاله مخکې ټولې کوريا کې سړي سرعايد ٥٠ ډالره و، خو اوس نږدې زر ډالرو ته رسېدلی، تاسې له دې حالته زموږ هغه ژوند معلومولای شئ، البته نن هم پکې بېوزله خلک موندل کېږي.

موږ د سئول ښار په (چنگ چانگ دونگ) سيمه کې اوسېدو، له دې ځايه زموږ (يان سي) پوهنتون ته تقريباً ١٠ کيلومتره يا دوه ساعته پلې لار وه، جېب کې مې يو غيران نه و، خو زړه مې له هيلو ډک و، نيمه شپه به له کتابتونه راووتم، په اوږدو لارو به پلی روان وم، اسمان ته به مې ليدل او فکرونه به مې کول، هغه فکرونه مې اوس هم نه هېرېږي. فکر به مې کاوه چې نړی زما ده، ټوله په خپلو لاسو کې رانغاړلی شم، هېڅ شی راته ناشونی نه ښکارېده. موږ غريب وو، خو احساس مې زه په حرکت راوستم.

په ځوانۍ کې تر ټولو مهم څيزونه هيلې او ارمانونه دي.

Scanned by CamScanner

هغوی چې هیلې او موخې لري، غربت نه پېژني، ځکه هر سړی د خپلو هیلو او ارمانونو هومره شتمن دی، ځواني داسې موده ده چې، که انسان پکې نور هېڅ ونه لري او یوازې هیلې او موخې ولري، هېڅ اندېښنه دې نه کوي. تاریخ د هغو دی چې ژوند کې موخه لري. هیلې، موخې، ارمانونو، خوبونه ... داسې قوتونه دي چې نړۍ پرې بدلولای شو، کوم خلک، ټولنې او ملتونه چې موخې لري، بلاخره ورته رسیدای شي. که یو هیواد خپلو موخو ته د رسېدو لپاره خپل ټول خلک سره راټول کړي، د نړۍ اتلولي به وګټي. زه داده یم، نن چې څوک دا نړۍ رهبري کوي او برخلیک یې ټاکي، دا ټول هغه پروني ځوانان وو چې ژوند کې یې موخې لرلې.

که نن کوم ملت د خپلو ځوانانو په ذهنونو کې هیلې او ارمانونه ونه کري، سبا د نړۍ برخلیک ټاکلی شي؟ امریکا په دوه سوه کلن تاریخ نن لګیا ده، د نړۍ تاریخ جوړوي، دوی دا ټول کارونه د هغو پرونیو خلکو په برکت کوي چې هیلې، زړورتیا او څیرکتیا یې لرله. دا ننۍ پرمختګ د پرونیو برکت دی.

نن ګورو چې اوسني ځوانان د راتلونکي جوړولو لپاره د پرونیو خلکو هیلې نه لري، که یې لري هم زیاتره یې په قاطعت ولاړې دي. که دا خبره رښتیا وي، خلکو او ټولنې ته به تر دې لویه ضمیزه نه وي.

هیلې خلک جوړوي او شخصیت یې کنټرولوي، هیله د کښتۍ د اشترنګ په څېر، د حرکت لوری په ګوته کوي، د بېړۍ یا کښتۍ اشترنګ که څه هم د دوی په نسبت ډېر کوچنی وي، خو د بېړۍ سترې بېړۍ د حرکت لوری یې په لاس کې وي؛ نو بې هیلې او موخو ژوند بې اشترنګه کښتۍ ته ورته دی. له بې موخې انسان به هم د ژوند لوری

Scanned by CamScanner

ورک شي او په داسې ځپو کې به راګېر شي چې اخري انجام به يې ډوبېدل وي.

البته که څوک ناسمې هيلې او موخې لري، په ده او نهيلی انسان کې هېڅ توپير نشته، ځکه د دواړو خطر مساوي دی. که د چا هيلې او موخې يوازې دده له شخصي ژوند او اسانتياوو پراخې نه شي، عيناً د نهيلي او بې موخې انسان په څېر دی. دا انسان د ځوانۍ په ارزښت نه پوهېږي. که تاسې هيلې او موخې لرئ، هيله لرم چې لرئ به يې؛ نو په ټول قوت يې وپالئ، ځکه ستاسې همدا هيلې او موخې مو د ژوند لوری ټاکي.

زما خوبونه ورو ورو رښتيا شول او نږدې لس کاله وروسته په کوريا کې د يوې سترې ودانۍ خاوند شوم، دا ودانۍ (د ډايوو شرکت مرکزي دفتر) نومېږي. که څه هم هغه وخت مې ددې ودانۍ په جوړولو ښه احساس نه لاره او ما ويل چې په پيسو يې ماشينونه او وسايل وپېرم، چې چټک اقتصادي پرمختګ وکړم، بل مې د خلکو اندېښنه هم لرله، چې وايي به پيسو ټولولو ته يې ملا وتړله.

په هر حال، فکر مې بدل کړ او نوې موخه مې وټاکله، هيله مې دا وه چې ډايوو شرکت هر اړخيزه پراختيا ومومي او دغه ودانۍ يې له کارکوونکو او مامورينو ډکه شي. که څه هم هغه وخت دا هيله ډېره رښتينې نه ښکارېده، خو په پنځو راتلونکو کلونو کې پوره شوه. نن د ډايوو شرکت پرسونل سل زرو کسانو ته رسيدلی او هغسې درې ودانۍ راته ډکولای شي.

اوس مې بله هيله دا ده چې په خپل پاتې ژوند کې نړۍ ته تر ټولو ښه او مشهور توکي توليد او وړاندې کړم. تراوسه مې ځينې نړيوال ريکارډونه

Scanned by CamScanner

خپل کړي، مثلاً په اکپوه ښار کې د کښتۍ جوړونې تر ټولو ستره فابریکه او په پوسان ښار کې د پیزارو (بوټونو) تر ټولو ستره فابریکه او نړۍ کې تر ټولو ډېر پیزار پلورل. خو یو څه لاس شته چې نه مو دي ترلاسه کړي او هغه په نړۍ کې تر ټولو مشهور توکي تولیدول دي.

مهمه نه ده چې زموږ تولید دې څه ډول وي، خو دغه هیله مې لکه ډکه خزانه په زړه کې ساتلې ده. زموږ تولید که هر څه وي، خو هیله مې دا ده چې په نړۍ کې تر ټولو ښه او مشهور توکي وي. بس چې داسې یو شی وي لکه (پارکر) قلم او (نیکون) کامره چې خلک ووایي دغه شی (کیم وو جونګ) تولید کړی او په نړۍ کې تر ټولو غوره شی دی، همدا مې بس دی. زما دا هیله ښایي په نږدې راتلونکي کې او دومره په اسانه پوره نه شي، ښایي هله پوره شي چې ما به د **ډایوو** لویه ټولګه خپل ځای ناستي ته سپارلې وي.

زما بله هیله دا ده چې د خلکو ذهنونو کې د یوه قدرمن بنسټګر په توګه پاتې شم. زه نه غواړم هغه څوک شم چې په خپل ژوند کې مې ډېرې پیسې ګټلې دي او په همدې ټکي مشهور شم.

په سُنتي کوریایي ټولنه کې سوداګر ته په درنه سترګه نه لیدل کېده، خلکو به ویل چې دوی د نورو مالونو ته سترګې نیولې او ترې تروړي یې، له دې امله یې په سپکه ورته کتل او ځان یې ترې لیرې ساته. دا کار یې ښایي ډېر لاملونه ولري چې مهم به یې د خلکو په ذهن کې ژور کنفسیوسي فکر وي، کنفسیوسي فکر ټولنه په څلورو طبقو روحانین، بزګرو، جنګیالو او کسبګرو وېشله، سوداګر تر ټولو ټیټه طبقه کې راځي، بل لامل یې ښایي د ځینو سوداګرو همدا فکر وي چې یوازې د شتمنۍ ګټلو په اړه یې درلود، خو زه اوس هم نه پوهېږم چې

یو سوداگر د پوهنتون د استاد یا هنرمند غوندې درناوی ولې نه شي ترلاسه کولای.

زه غواړم د خلکو په یاد کې د خپل مسلک د تکړه متخصص په توگه پاتې شم، وروستی هیله مې هغه لور ته د نړۍ رهبري کول دي چې صنعتگرو او سوداگرو ته پکې درناوی وشي.

بې موخې څوان هېڅ څوان نه دی، څوانانو ته هیلې ډېرې مهمې دي، تاریخ د هغو خلکو دی چې ژوند کې یې لویې هیلې او موخې لرلې.

Scanned by CamScanner

[۲]

تاسې د ژوند فلسفې ته اړتیا لرئ

خوشبیني که بدبیني؟

په نړۍ کې تر ټولو ستر خطر دا دی چې د خوشبینۍ د ښکلي صفت پرځای ددې متضاد صفت بدبیني وټاکو. که په نسبي توګه خبرې کوو؛ نو باید ووایم چې زه یو خوشبین انسان یم. ما په خپل ټول ژوند کې له خوشبینۍ لاس نه دی اخیستی، البته بې له هغو حالتونو چې ځینې پېښې راسره شوې دي.

یو ځل په یوه سفر کې الوتکه بېړنۍ ناستې ته اړ شوه او بل ځل په یوه بل سفر کې بیا الوتکه له میدانه الوته چې اور یې واخیست، خو په دې دواړو پېښو کې مې د مرګ خبره ذهن ته نه ده راغلې، فکر کوم همدا به مې د خوشبینۍ معیار په ګوته کوي. حالاتو ته چې ګورم، فکر کوم بحراني حالات او خطرناکې شېبې ډېرې زر تېرېږي، له دې ښکاري چې زه له موره خوشبین زېږېدلی یم.

فکر کوم سوداګري یوه وژونکې جګړه ده، هر څومره چې سوداګریزې چارې پراخه وي، همدومره د جګړې میدان پراخه دی او لویه بیه یې

بايد پرې شي. که په دې چاره کې سوداګر نهيلی او بدبينه شي؛ نو فکر وکړه چې د ځوړ شيبه يې رارسېدلې ده.

زه له نورو سوداګرو سره يو توپير لرم، که کوم شرکت يا فابريکه بريا ونه مومي او له ماتې سره مخ وي، زه دا وړتيا لرم چې واګې يې په لاس کې واخلم او حالات قابو کړم، په دې توګه زه د لوري د بدلون متخصص شوی يم. دې کې ډېر داسې شرکتونه شته چې بانکونو، دولت او خاوندانو يې ترې لاس اخيستی، خو ما په لږ وخت کې له هغه شرکته بېرته يوه ګټوره اداره جوړه کړې ده. دې موضوع ته زياتره وخت د نړيوالو رسنيو پام شوی او له ما يې چې پوښتنه کړې؛ نو ورته مې ويلي: نور خلک چې د ناشونو معکوس شمېر پيلوي زه په همدې وخت کې د شونتياوو (امکاناتو) سم شمېر پيلوم.

په ډايوو شرکت کې چې زه نوی اقتصادي ګام اخلم يا له بل هېواد سره سوداګريزه اړيکه رامنځته کوم، ځينې مسئولين سخت اندېښمنېږي. پخوا مې په کمونيستي چين کې د يخچال جوړولو يوه پروژه اخيستې وه او همکاران مې ددې کار سخت مخالف وو، له شرکته بهر مې د ملګرو مخالفت او مقاومت لاپسې قوي وو او د کوريا دولت او بانکونه هم دې چارې اندېښمن کړي وو.

سيالو شرکتونو مې فکر کاوه چې پروژه ناکامېږي، حتی جاپاني شرکتونو هڅه کوله چې د سيالو کوريايي شرکتونو پرمټ ددې پانګونې مخه ونيسي. دوی اوازې خپرې کړې چې چين کې ګني مانه پوښتنې ګروېږنې شوې دي. که څه هم کوريايي دولت ددې پانګونې او اوازو مخالفت کاوه، خو ما ميدان پرې نه ښود، ځکه زما حسابونو هغوی سره توپير درلود. زه د ممکناتو (شونتياوو) په لټه وم او د همدې عملي کولو

هڅه مې کوله. زه د چينايانو د ژوند شرايطو ارزولو، هلته د يخچالونو د صنعت، پانګونې، ماشينونو او نورو ستونزو د حل لارو په فکر کې وم.
مهارت او د پوهې مديريت هر نوي اقتصادي فعاليت ته اړين دی. دوه زرې (زره نا زاړه) خلک د صنعت او سوداګرۍ وړتيا نه لري. که يو سلنه چانس وي، په اصلي معنا سوداګر همدا هم د خپلې راتلونکې بريا لپاره يو فرصت ګڼي. د سوداګرۍ په نړۍ کې تل دوه او دوه څلور نه وي، ښايي څلور لس شي او لس تر پنځوسو ورسېږي.
په سوډان کې مو نږدې لس کاله مخکې د ټايرونو جوړولو يوه فابريکه پرانيسته، دا په نړيواله کچه د کوريايي شرکت لومړنۍ فابريکه وه، ډېر خلک په بېلابېلو لاملونو دې چارې ته اندېښمن وو، ځکه (ډايوو) شرکت تر دې دمه د ټايرونو جوړولو په برخه کې تجربه نه لرله او دا کار يوازې د امکاناتو (شونتياوو) په شمېر ترسره کېده.
سوډان کې د ټايرونو تقاضا ته په ليدو هلته يوه فابريکه هم نه وه، له بهره د ټايرونو صدور ګران تمامېده؛ نو زه دې پايلې ته ورسېدم چې دا خلک به زموږ پروژې ته ښه راغلاست ووايي. د سوډان ۸۰ سلنه ځمکه وچه دښته ده او ښارونه له يو بله ليرې پراته دي؛ نو د موټرو تقاضا پکې زياتېږي، ددې ترڅنګ يوې باوري سرچينې خبر کړم چې د سوډان په سهيل کې د نفتو يا تيلو يوه زېرمه هم په نښه شوې ده.
دې زېرمې اقتصادي پراختيا راوړله او دې سره د لېرد رالېږد وسايلو ته هم اړتيا ډېرېده، له دې زياتوالي سره هر موټر نږدې پنځو ټايرونو ته اړتيا پيدا کوله او په دې وچو دښتو کې د ښارونو او يخو سيمو په پرتله د ټايرونو استهلاک هم ډېر و.

Scanned by CamScanner

ما د مصرف بازار په دې ډول ارزولې و او محاسبه مې کړې وه، چې له ښه مرغه همدغه زما سنجولې پايلې ترلاسه شوې، اوس دا فابريکه تر هر ځايه ډېره ښه روانه ده او ان څو ځله يې پراختيا ته اړ شو. د ټايرونو غوښتنه يا تقاضا دومره ډېره ده چې خلک يې تر توليد ډېر پېري.

د کوريا راتلونکي ته ډېر خوشبينه يم، فکر کوم دا هيواد به ستر گامونه واخلي او زموږ راتلونکی نسل به له تېر هغه ډېر ښه وي.

زما د وخت نسل ډير ټيټ او ډنگر و، ځکه موږ په کافي اندازه خواړه نه لرل او سبق ته به په ځمکه کېناستو، فکر کوم همدا مو د وروسته پاتې والي لاملونه وو.

د خلکو منځنی قد ۱۶۰ سانتي متره و او ۱۸۰ سانتي لوړ کس به پکې تر ټولو لوړ دنگ انسان گڼل کېده، نن د کوريا ځوانان زموږ له وخته نږدې ۱۰ سانتي متره لوړ دي او ښه هډوړ بدنونه لري. څو کاله مخکې يونيفورم ختم شو او هر زده کوونکي ته د خپلې خوښې کاليو اغوستو اجازه ورکړل شوه، په دې وخت کې به مو د ونې يا قد له پلوه محصل په سخته تر يوه مشر سړي جلا کولای شو.

نننی ځوانان ښه خواړه خوري، ښه لباس اغوندي او روغ رمټ دي، ځکه نو ملت هم راتلونکي ته له همدې ځوانانو تمه لري، له دې امله زه بېلابېل امکانات وينم او همدا راته انرژي راکوي.

که غواړو چې امکانات په واقعيتونو واړوو؛ نو ددې لپاره تر ټولو اساسي شی قرباني ده. ستاسې ظاهر او باطن بايد يو ډول وي، موخې مو بايد د قد يا ونې هومره لوړې او صبر او زغم مو بايد د ټول بدن هومره پراخه وي. که غواړئ چې ظاهر او باطن مو ښکلی او سره ورته وي؛ نو د ژوند فلسفه بايد ولرئ. زياتره خلک چې د فلسفې کليمه واوري فکر کوي دا

Scanned by CamScanner

ډېر سخت، پېچلی او له ګوتو لېرې شی دی. دا مهمه نه ده چې تاسې څه کوئ، یوازې ځان د ژوند لوري ته برابر کړئ او د ټولنیزې ګټې لپاره پرې روان شئ، همدا بس دی.

مثلاً د ارزښتونو په اړه باید روڼ او رښتینی احساس ولرئ، د پیسو ګټلو او لګولو لپاره ټاکلی معیار (سټنډرډ) وټاکئ او هیواد سره مینه وکړئ، که دا خبرې ومنئ ډاډه یم چې ښه راتلونکی به ولرئ.

ځواني همدا هیلې او ارمانونه دي. ځواني د امکاناتو عملي کېدو پړاو دی، خو تر دې مخکې چې د امکاناتو تر اغیز لاندې راشئ، د ژوند تګلوري لپاره مو یو فلسفي لید اړین او مهم دی.

زه خوشبین یم خو دا منم چې د کوریا ځینو ښوونیزو او روزنیزو چارو ته اندېښنه لرم، که څه هم د کوریا تعلیمي سیستم زده کوونکو ته د علم د لېږد وړتیا لري، خو فکر کوم چې د ځوانانو د شخصیت د ودې په لاره کې ځینې ستونزې او خنډونه شته. که څه هم دا موضوع ډېر نور لاملونه لري خو زه ډاډه یم چې تر ټولو ستر خنډ پکې د پوهنتونونو د کانکور ازموینه ده. بله ستونزه دا ده چې مور او پلار خپلو بچو ته ډېر پام نه کوي او پوخ نسل دومره ټولنیز او عمومي معلومات نه لري چې ځوان نسل ته یې ولېږدوي.

زه ښوونکی یا روزونکی نه یم، زه یوازې یو اجرائیوي رئیس یم چې ځوانان خپله اداره کې د کار لپاره ګومارم. که په سوداګریزه ژبه یې ووایو؛ نو کورنیو او ښوونیزو ادارو ټولنې ته ځینې ځوانان وړاندې کړي او زه هغه څوک یم چې له دې ځوانانو کار اخلم. د یوه کارفرما په توګه مې ذهن له ډېرو اندېښنو ډک دی.

يو مې دا ډېر څوروي چې زموږ خلکو کې يوازې د اسانو ګټو او لاس ته راوړنو فکر زيات شوی دی، ښايي همدا لامل وي چې خلک مو په ډېرو وړو لاس ته راوړنو قناعت کوي او ټول عمر په لږو او لنډو اسانتياوو پسې ګرځي. دوی په ځان کې د لټون، ځيرکتيا او مبارزې ځانګړنې نه روزي، ګني په همدې اوږدمهالې ګټې او اسانتياوې ترلاسه کولای شي، خو دا خلک يوازې په هغه کارونو ځان قانع کوي چې لږې او لنډې ګټې لري.

ددې اپوټه نن په ډايوو شرکت کې د کارکوونکو ګومارلو اصلي انګيزه کاري خونديتوب دی.

ځيني شرکتونه خلکو کې کاري ليوالتيا پيدا کوي، دا تر هغو امتيازاتو ډېر ښه دی چې نور خلک يې وړاندې کوي. له څو وروستيو کلونو راهيسې په کوريايي کارکوونکو کې د ونډو پلور زيات شوی دی؛ نو دويم ډول شرکتونه د کارکوونکو د ګومارلو لپاره په خپلو کې سيالي کوي او هر يو يې لا ډېر امتيازات وړاندې کوي، خو دغه چاره به د لنډ وخت لپاره وي.

څو کاله مخکې په منځنۍ اسيا کې رغنيز (ساختماني) کارونه ډېر شوي وو او ډېرو شرکتونو همدې ډګر ته مخه کړې وه. همدا کار د موټر جوړولو صنعت سره وشو، خو موږ پوهېږو چې اقتصادي شرايط په پرلپسې توګه بدلېږي. پخواني ستر صنعتونه نن له ځوږ سره مخ دي او نننۍ ستر صنعتونه ښايي په راتلونکي کې دومره په زړه پورې نه وي. اوس په بهرنيو هيوادونو کې ساختماني چارې خوځېدلې دي، خو کومو شرکتونو چې پخوا لنډه منډه کړې وه ، سر په زنګانه ناست دي.

Scanned by CamScanner

نو له دې ښکاري چې د يوه کار يا دندې ټاکلو لپاره لندمهالي امتيازات ښه دليل نه دى. دا داسې ده لکه سړى چې د خپل ټول ژوند لپاره همدا اوس شرطونه ږدي، خو څېرک انسان لومړى دا پرېکړه کوي چې ژوند کې څه غواړي؟ بيا د همدې تشخيص پر بنسټ ځانته کار او دنده ټاکي.

بل مې دا څورولي چې په زياتره خلکو کې کبر او ځانځاني پيدا شوې ده. که ټول خلک يوازې ځان وغواړي ټولنه به له ستونزو سره مخ وي. د تمې او حرص پر بنسټ جګړه به مو د ژوند خوښي او ارامي رانه وتروړي. دا احساس له انسانه لار ورکوي او ټولنه ان تر جنګ، جګړې او وينې تويونې رسوي، څکه دا د تاريخ سبق دى.

څو کاله مخکې رانه څېنو ښوونکو او روزونکو وغوښتل چې وينا ورته وکړم، خو ما ورته هماغه پخوانۍ خبرې تکرار کړې، نن غواړم دا خبرې د ټولې کوريا ښوونکو ته وکړم. لږ کلونه مخکې موږ ډېر سخت کار کاوه، د سهار له شپږو به تر نيمو شپو لګيا وو، موږ به ليونۍ کار کاوه او نننۍ ارام ژوند مو د هماغه زيار پايله ده. دا ښکاره ده چې موږ خپلو شخصي ګټو لپاره کار نه کاوه، موږ يوې اساسي موخې ته د رسېدو لپاره دا سختې زغملې. موږ دا هڅې د وطن دوستۍ د احساس له مخې کولې او ددې وطن پرمختګ او ارامي مو ارمان وه. که يوازې د ځان لپاره مو کار کولاى، حتماً به ستړي کېداى او هيواد به مو نن داسې نه وى چې دى. زه دا منم چې موږ خپلې ستونزې او نيمګړتياوې لرو خو د ژوند فلسفه مو زده کړې او دغه فلسفه مو له خپلو مشرانو او لارښوونکو اخيستې.

Scanned by CamScanner

[۳]

پرېکړه کول

بلجیم په (بنولوکس[2]) هیوادونو کې تر ټولو کوچنی دی، خو دې سره هم دا هیواد ټولو اروپایي هیوادونو ته د پرمختللي اقتصادي سیستم لرونکي الګو دی. د ناټو او اروپايي اقتصادی ټولنو مرکزونه د همدې هیواد پلازمېنه برسلز (بروکسل) کې دي. ددې هیواد په لویدیځو سواحلو کې د آنتورپ بندر دی، دا د بلجیم دویم ستر ښار دی او د ټولې اروپا مهم سوداګریز مرکز ګڼل کېږي.

انتورپ ښار ښکلي ځایونه لري، ملي ژوبڼ او سمندري موزیم چې ددې ښار په یوه ښکلې او لرغونې ودانۍ کې جوړ شوی دی، پر دې سربېره پکې د هنرونو یو موزیم هم شته. پیترسن روبن (۱۵۷۷-۱۶۴۰) مشهور بلجیمي انځورګر په همدې ښار کې زېږېدلی او دې ساحلي ښار د هنر او طبیعت تر ټولو ښکلې پنځونې په ځان کې ډېره کړې دي. پر دې سربېره یاد ښار د نړیوالې بانکداری او پانګوالی په چارو کې هم مهمه ونډه لوبوي. د انتورپ ښار دا خبرې درته په دې خاطر کوم چې

[2] بنولوکس هیوادونه بلجیم، هالنډ او لوګزامبورګ دي چې په څنګ کې سرحدي پروت لري.

له دې ځايه مې يوه ستره تجربه ترلاسه کړې او دا مې د ژوند ستر سبق گڼم.

۱۹۸۴ز کال کې راته وړانديز وشو په انتورپ ښار کې د تېلو يوه چاڼخونه وپېرم او اداره يې کړم، دې ښار سره مې اړيکه له همدې ځايه ونښته. دا وړانديز راته ناځاپي و، په لندن کې د ډايوو څانگې له مديره مې وغوښتل چې هلته په مالي بازارونو کې ددې چاڼ خونې په اړه لومړنۍ څېړنې وکړي. ددې ترڅنگ مې د شرکت يو رئيس انتورپ ته واستاوه چې خپلې څېړنې وکړي، دا سړی د تېلو په چارو ښه پوهېده.

څه موده وروسته دواړو راپور راکړ، زه پوه شوم چې په دې چاڼ خونه کې د کارکوونکو تر منځ شخړې وې او د سوړ بازار له امله يې اداره له خوړ سره مخ شوې وه. رئيس تر ما مخکې دغه وړانديز جاپاني، الماني او امريکايي شرکتونو ته هم کړی و. د لندن څانگې مالي راپورونو وښوده چې اداره له مالي پلوه هم په ښه حالت کې نه وه.

هلته ليږلي کس راته وويل چې د چاڼ خونې وسايل زاړه شوي، خو که لږې گوتې پرې ووهل شي، ببرته گټې اخيستو ته برابربدی شي. له کارکوونکو سره يې ليدلي وو او دا يې معلومه کړې وه چې رئيس يې ادارې سره چندانې شوق نه لاره او مديرانو يې هم د کار په ځای دا غوښتل چې اداره زر تر زره وتړل شي.

په دې توگه د پانگونې په اړه زما پرېکړه روښانه شوه، که څه هم ظاهراً هلته شته وسايل زاړه شوي وو، خو ماته معلومات وشول چې په دې حال کې هم دا چاڼ خونه د ورځې ۶۵۰۰۰ بوشکې تېل چاڼ (تصفيه) کولای شي. ددې چاڼ خونې وړاندې شوې بيه د نوې تر لگښتونو نږدې يو نيم چنده ټيټه وه.

دويمه موضوع د کارکوونکو وه. ما داسې وګڼله چې رئيس او مديران ادارې سره چنداني علاقه نه لري او ارزښت نه ورکوي، نه تاسيسات ساتي او نه د ګټورتيا (مثمريت) لوړولو لپاره کار کوي، د دوی دا سوړ چلند د کارکوونکو د زړه ماتي او بې خوندي لامل شوی او آن د دوی په چلند او اخلاقو يې هم ناسم اغېز کړی دی. که موږ دلته ښه مديران وګومارو چې اغېزناک اداري سيستم رامنځته کړي؛ نو د کارکوونکو چلند به هم ورسره بدل شي او پروژه به له اقتصادي پلوه ګټوره شي.

ما فکر وکړ چې کارکوونکي له زاړه اداري چلنده ستړي شوي دي، دا چاره له کلونو راهيسې روانه ده او که په دې وخت کې اداري جوړښت بدل شي؛ نو دا کارکوونکي به ورته د زړه له تله خوشاله شي.

درېيمه موضوع د خامو تېلو تأمين او د چاڼ خونې د توليداتو پلورل وو، دې برخه کې مې د ستونزې په حل باور درلود. لا دمخه مې له ليبيايي دولته د خامو تېلو پېرلو جواز ترلاسه کړی و. ليبيا چې د پيسو له ستونزو سره مخ وه، موږ ورسره يو تړون وکړ، دا تړون د خامو تېلو په مقابل کې د کورونو او ودانيو جوړول وو. اوس نو ډايوو شرکت ته په يوه چاڼ خونې پېرلو کې پانګونه ډېره نامناسبه نه وه. ځکه د تصفيه شويو تېلو ترلاسه شوی عايد د خامو تېلو له بيې څو چنده لوړ و. البته دا احتمال و چې د ګازو، سپينو تيلو او نورو محصولاتو د خرڅلاو بازار به ګني ډېر ښه نه وي، که شرايط داسې وئ دا څه ستونزه نه وه، ځکه تر يوه وخته موږ کولای شول چې مستقيماً خام تېل وپلورو او د وخت په تېرېدو مو بيا کولای شول چې تصفيه شوي تېل او مشتقات يې هم بازار ته وړاندې کړو.

Scanned by CamScanner

ددې نظرياتو او احتمالاتو په رڼا کې مې د چاڼ خونې د پېر احکام صادر کړل، يو کال وروسته مو چاڼ خونه پېرلې وه او د مسلکي مديرانو يوه ډله مو انتروپ ښار ته واستوله. د ادارې نوم مو (نړيوال) کړ، ځکه دې زموږ د شرکت له اصلي نوم (ډيوو) سره اړخ لګاوه. د ډايوو معنا هم (لويه نړۍ) ده. هر څه مو داسې تنظيم کړل چې دې ادارې يوه نوې بڼه خپله کړه.

له يو کال په لږ وخت کې مو ډېرې ښې او ګټورې پايلې ترلاسه کړې. کارکوونکو له مديريت سره د همکارۍ نوې انرژي اخيستې وه. فکر کوم د ډايوو له خلکو يې دوه درې شيان د الګو په توګه زده کړي وو.

په يو کال کې چاڼ خونې ګټه پيل کړه، تر دې وروسته مو ځرڅلاو دومره زيات شو چې د چاڼ خونې پخواني خاوند راته ورانديز وکړ، هغه غوښتل دا چاڼ خونه بېرته په پنځه چنده لوړه بيه وپېري. له دې بريا سره ما يو نړيوال موقف ترلاسه کړ او مخ پر ځوږ شرکتونو ته د (لوري ټاکونکي متخصص) په توګه وپېژندل شوم.

د آنتورپ پروژې خبره مې نه په دې خاطر وکړه چې شهرت يې راکړی او نه مې ګټې خپله ګټه تاسې ته ښودله، دا خبره مې يوازې په دې خاطر وکړه چې د سمې پرېکړې په ارزښت پوه شئ.

په هر صورت، پخوانيو خاوندانو يې زموږ پر وړاندې ځانګړې اروزنې وکړې او په دې پوه شول چې ډېره ښه موقع يې له ګوتو وتې ده.

ورته تجربه په کوريا هيواد کې له (کوريا موټر جوړولو) شرکته هم لرم. دا شرکت په کوريا د جاپانيانو د يرغل پر وخت په دې خاطر جوړ شوی و چې اوبتلې (زيردريايي) بېړۍ توليد کړي. موږ چې ددې

شرکت ملکیت ترلاسه کړ، ومو لیدل چې په تېرو څلویښتو کلونو کې یې هیڅ ګټه نه ده کړې او په بد حال دی.

له موږ مخکې کوریایي دولت دوو لویو مختلطو شرکتونو (سامسنګ او هیونډایي) سره هم خبره کړې وه او دې شرکتونو خپلې ارزونې هم کړې وې، یادو دواړو شرکتونو په کوریا کې د موټر جوړولو صنعت راتلونکي ته په کتو منفي ځواب ورکړی و. له دې وروسته ماته وړاندیز وشو، ما هم هماغه ارزونې وکړې، خو دا پرېکړه مې هم ورسره وکړه چې شرکت وپېرم او (ډیوو درنې صنایع) یې ونوموم.

په سوداګریزو چارو کې تاسې بېلابېلو پرېکړو ته اړوځئ، ځینې وخت دا پرېکړې اسانې وي او ځینې وخت بیا یوه پرېکړه د ټول شرکت راتلونکی ټاکي.

هره موضوع چې وي د لوړ مدیریت مسئولیت دا دی چې وروستی پرېکړه وکړي. له تېرو څو کلونو راهیسې مې ډېرو همکارانو سره کار کړی، خو د ژوند تر ټولو یوازې شېبې مې هغه وې چې پرېکړه پکې کوم، البته ملګرې، همکاران او ټیټ پوړې مدیران راسره هر ډول اړین معلومات شریکوي. دا چې مسئولیت یې زما دی، نو وروستی پرېکړه هم زه کوم او هغوی پکې برخه نه شي لرلای، بله دا چې زه بیا د خپلو پرېکړو مسئولیت په هغو خلکو نه شم اچولای.

پرېکړه یوازې په سوداګرۍ نه بلکې ټولو ورځنیو چارو کې مهمه ده. ژوند په پرېکړو ولاړ وي او یوه ناسمه پرېکړه یې پای ته رسولای شي. زه کله کله فکر کوم دا ژوند لکه چې ددې لپاره دی چې موږ د ځینو مناسبو پرېکړو وړتیا ولرو او بریا ته پرې ورسېږو. د بریا لپاره بنایي تر

یوه حده بېلابېلې تاکتې ولرو، خو هر څومره چې راباندې د تاکتو کړې راتنګېږي همدومره ورسره پرېکړه هم سختېږي.

دویم ګام دا دی چې خپله دننني انرژي راټوله کړو، اراده مو پخه کړو او په مرسته یې سمه پرېکړه وکړو. مطالعه مو باید د پرېکړې کولو وړتیا زیاته کړي او همدا د علم اصلي موخه هم ده. یوازې د علم په مرسته کولای شو چې سمې ناسمې، ښې بدې، روا ناروا او ګټورې بې ګټې پرېکړې سره جلا کړو. تاسې ښایي ډېر فرصتونه ترلاسه کړئ، خو یوه ناسمه پرېکړه یې بېرته درنه اخیستی شي. هېڅوک درته پرېکړه نه کوي، همدا تاسې به خپلې پرېکړې په خپله کوئ.

زه په دې هیله یم چې په پرېکړه کې د مرستې لپاره ډېر مشاورین او لارښوونکي ولرئ. مشاورینو پسې لیرې مه ځئ، دا مشوره هغه خلک درکولای شي چې ژوند مو ورسره شریک دی. ستاسې مور او پلار، استادان، مشران او نور تاسې سره مینه لري او د راتلونکي غم مو کوي، له همدوی مشورې واخلئ، که دې خلکو ته زړونه نږدې کړئ، خبرې ورسره وکړئ او مشورې ترې واخلئ؛ نو هغه څه ترلاسه کولای شئ چې د یوې ښې پرېکړې لپاره اړین دي.

Scanned by CamScanner

[۴]

تر ستونزې حلولو لوی گام

زه چې اروپا ته خم دا پوښته راپیدا کیږي چې د شمالي اروپا ملتونه ولې له اقتصادي پلوه د سهیلي اروپا تر ملتونو ښه ژوند او وضعیت لري؟ ددغه توپیر روښانولو لپاره هیڅ ډول علمي دلیل نشته خو فکر کوم ددې توپیر اصلي علت به گني ددې خلکو غرمنی خوب او ارام وي.

د مدیترانې ساحلي ښارې او اطرافي سیمو خلک له پخوا دا عادت لري چې له غرمې دودی خوړلو وروسته دوه ساعته خوب او ارام وکړي. دا خبره کوریاپانو ته نوې او په زړه پورې ده، سره له دې چې هر څوک له ډوډی خوړلو وروسته یو څه د ستړیا او لټی احساس کوي او د تودو سیمو خلکو کې خو دا احساس د گرمی له امله لا ډېر وي.

زه دې ته حیران یم چې انسان په دومره مهم او ارزښتمن وخت کې څنگه خوب کولای شي؟ حال دا چې د دوی کاري مهالویش بیخي د شمالي اروپا خلکو ته ورته دی، سهار اته بجې بازارونه خلاصیږي او مازیگر بېرته تړل کیږي.

Scanned by CamScanner

که د ټولنې ټول خلک داسې وکړي، معلومه ده چې ډېره کاري انرژي له لاسه ورکوي؛ نو فکر کوم چې په دې غرمني خوب باید له سره فکر وشي.
په دې خلکو او د ملتونو روحیه کې یو ډول سستي او لټي راپیدا شوې او دا لټي یې په شخصي او حتی ملي چارو کې راڅرګنده شوې ده، همدارنګه دا کار د ژوند او راتلونکي په اړه ددې خلکو باورونه (اعتقادات) هم څرګندوي.
په هر حال د اروپایانو دا کار د دوی د رومانتیکې روحیې یا لټۍ پایله نه ده، زه فکر کوم دوی یوازې دومره کار کوي چې ستونزه یې پرې حل شي، یعنې دوی ددې لږ اضافي خوب او ارام لپاره لږه اندازه کار کوي.
زه د شمالي او سهیلي اروپا د ملتونو تر منځ د اقتصادي توپیر اصلي دلیل همدا کار ګڼم.
هغه خلک چې کار کولو ته وخت نه ټاکي، وخت نه ضایع کوي او د هغوی په پرتله ډېر پرمخ تللي چې یوازې خپله دنده یا مسئولیت ترسره کوي.
زه اوس هم یو تکراري خوب وینم، په دې خوب کې زه له پوهنتونه نه فارغېږم، داسې حال و چې ښایي ربښتیا هم له دې پوهنتونه نه وی فارغ شوی، ځکه به دا خوب په تکرار ډول وینم.
په وروستي سمستر کې به صنف ته د تلو پر ځای وخت تېرولو لپار یوه دولتي اژانس ته د کار لپاره ورتلم، په وروستي سمستر کې محصلینو همدا یو امتیاز درلود چې غیرحاضري یې کولای شوه.
البته د وروستي سمستر زیاترو محصلینو په خپل راتلونکي کار او دندې فکر کاوه؛ نو زما په څېر ډېر محصلین په همدې حال وو.

د وروستي کال يو مضمون مې له پروفيسور (وانګ - ايل - چانګ) سره و، دا سړی اوس هم د سئول ښار په (هانيانګ) پوهنتون کې درس ورکوي. هغه وخت کې استاد تازه له امريکا بېرته راستون شوی و او د هغه ځای د درسي سيستم او صنفي نظم اغېز پرې لا څرګند و.

زما پام نه و چې پروفيسور يانګ ګني هره ورځ صنف کې حاضري اخلي او هغه چاته نومرې نه ورکوي چې ټاکليو درسونو ته نه وي حاضر شوی. زما ډېر وروسته دې موضوع ته پام شو او په لانجه واوښتم، ځکه که دده په مضمون کې مې نومرې نه وی اخيستی له پوهنتونه نه فارغېدم.

پرېکړه مې وکړه چې پروفيسور وګورم، ښښنه ترې وغواړم او هيله ترې وکړم چې له پوهنتونه مې فارغ کړي، خو هغه نه منله. ځکه هغه زما په حال نه و خبر او فکر يې کاوه چې زه ګني کوم لټ محصل يم. هغه وخت زه پوهنتون کې(د بازارموندې ځانګې ځښوونکو محصلينو ټولنې) مشر وم، د خپلې ټولنې غړي مې راټول کړل، چې استاد نه مې غوښتنه وکړي.

بلاخره پروفيسور وانګ په دې شرط زما خبره ومنله چې زه به يو ځانګړی راپور جوړ او وړاندې کوم، ما خپل کار ترسره کړ او بلاخره له پوهنتونه فارغ شوم. دا کار زما لپاره يو ښه سبق شو، ځکه دا فکر مې له سره ووېست چې کار به يوازې د ستونزې تر حلولو کوم. د وروستي کال محصل بايد د لومړي کال د محصل هومره يا تر هغه دبره هڅه وکړي. ما فکر کاوه چې تر دې دمه مې پوهنتون کې ټول درسونه لوستي وو، خو له دې تجربې مې داسې درس واخيست چې تر ننه هم خوبونه وينم او ګورم چې له پوهنتونه لا فارغ نه يم.

Scanned by CamScanner

ددې تجربې له مخې مې ډایوو شرکت کې تراوسه داسې کارکوونکي نه دي زغملي چې بوازې د ستونزې تر حل کېدو کار کوي، ځکه دا فکر نه دوی ته ګټه لري او نه ټولنې ته.

تېره اوږده موده کې مې نړۍ ته ډېر صنعتي محصولات وړاندې کړي، خو یوې خبرې تل ځورولی یم او هغه د محصول وروستۍ بڼه وه. کوریایي توکي د ډیزاین، کیفیت او بیې له پلوه ښه وو، خو وروستۍ بڼه یې په سترګو کې اغزی و، دا خلکو ته ښه بهانه وه چې د کوریایي توکو بیه پرې راټیټه کړي، یوازې د بیې خبره نه وه، کله کله به مې د یوه کوریایي وګړي په توګه ځان سره د شرم احساس هم کاوه.

دې حالت زه ځورولم ځکه زموږ ټوله خواري همدې یوې ستونزې په سیند لاهو کوله، خلکو به ورپورې خندل او دا مې هیواد ته لوی زیان و.

زه چې امریکا ته لاړم لومړی پیرودونکی مې (سی یرز) زنځیري مغازې وې، ددې مغازو د تدارکاتو رئیس د کوریایي توکو له کیفیته سر ټکاوه، زما دنده دا وه چې دده دا وېره او اندېښنه راټیټه کړم، په دې خاطر مې د کیفیت د کنټرول کورنی ځانګه رامنځته کړه چې ټول اړوند تولیدات په دقیق ډول وارزوي. د محصول د کیفیت کنټرول په برخه کې مې معیار تر هغه هم لوړ وټاکه چې (سي یرز) مغازې یې فکر کاوه. بلاخره مې د دوی د مسئولینو ډاډ او باور ترلاسه کړ.

د ستونزې د حل تر حده، د کار بېلګې ډېرې دي، موږ ۱۹۶۷ ز کال کې د ډایوو شرکت بنسټ کېښود، ټول مالونه په بېړیو کې لېږل کېدل. د بحري لېږد رالېږد صنعت هم ډېر پرمختګ نه و کړی، دې سره په صادروونکو کې د بېړیو د ځای په اړه سخته سیالي روانه وه. زیاتره

Scanned by CamScanner

صادراتي شرکتونو د پوسان په بندري ښارګوټي کې ځانګې پرانیستې وې. بهرنیو پیرودونکو ته د توکو د لیږد وخت به چې راغی، ټول به غوسه شول او له کوریا به ووتل. د فابریکو د تولید ځانګې به ۲۴ ساعته کار کاوه، بیا به چې مال ګمرک ته لاړ، د شرکتونو استازي به په تمه ناست وو چې د مالونو بارولو وار یې را ورسیږي. که مورږ د خپلو مالونو لیږد لپاره یوه شخصي بیړۍ نه وی چمتو کړې، د بلې کښتۍ تر راتګه به مو یوه اونۍ وار کولای او د تولید دا ټول فرصت به رانه ضایع کېدای. هغه وخت د ورو شرکتونو بریا په دې پورې وه چې کښتیو کې څومره ځای پیدا کولای شي، په دې خاطر به نو بندرونو کې د شرکتونو د استازو ګڼه ګوڼه او فشار سخت ډېر و.

ددې استازو تر منځ له تاوتریخوالي ډکه سیالي روانه وه، که یو استازی به لږ ساده و، بل به تېر ایسته. ځینې وخت به د یوه استازي مال په بیړۍ کې باز شوی و، دی به چې اوزګار شو او له بندره به ووت، دده مال به راښکته او د بل شرکت مال به بار شو.

دا به درته په زړه پورې وي چې په پوسان بندر کې د شرکتونو د استازو درې ډلې وې: یوه ډله داسې وه چې پوه به شول مالونه یې د بندر ګمرک ته ننوتل دوی به ترې ستانه شول. دویمې ډلې به چې څنګه مال په بیړۍ کې بار کړ، له بندره به لاړل، خو درېیمه ډله هغه خلک وو چې مال به یې بیړۍ کې بار شو، تر هغه وخته به ورته ناست وو چې بیړۍ به له پوسان بندره روانه شوه.

د لومړۍ ډلې خلک زیاتره باېلونکي وو او له ستونزو سره به مخ کېدل، د دویمې ډلې مال به چرته په لسو سفرونو کې یو ځل پاتې شو، خو درېیمه ډله چې د کار تر پایه به هلته وه له هېڅ ډول ستونزو سره نه مخ

کېده. د لومړي او دويمې ډلې خلکو به دومره کار کاوه چې د دوی په نظر به يې بسنه کوله، خو زياتره وخت به يې شرکتونو ته لويې ستونزې جوړولې.

ما امر وکړ، د ډايوو شرکت استازي دې تر هغه وخته په بندر کې وي چې بار کړې کښتۍ له سترګو فنا شي. دا د کار نهايي کولو يو ډول هڅه وه، په دې خاطر زه هېڅکله په سوداګانو کې له ستونزو سره مخ نه شوم او مال مو په خپل وخت پېرودونکو ته تسليماوه. موږ ته دا مهمه وه چې د نړيوالو پېرودونکو باور او ډاډ ترلاسه کړو، نړۍ دا منلې وه چې ډايوو شرکت په وخت د مالونو لېږد ورتيا لري.

مهمه نه ده چې څه شی کوم، خو غواړم چې هر کار کوم په سمه بڼه يې تر اخېره ورسوم او همدا د بريا کونجي ده. هڅه مې کړې پرسونل مې هم په دې پوه کړم چې کار بايد تر وروستۍ شېبې سم وڅاري. دا چاره اوس په ډايوو شرکت کې د يوه لرغوني رواج په توګه مشهوره ده.

نو له ننني ځوانانو غواړم چې نوښتونه وکړي، په خلکو پسې دې نه ځي او خپل مطالعات دې يوازې د ستونزې د حل تر حده نه کوي.

سمې لارې وټاکئ، وړتياوې مو وکاروئ، پټ استعدادونه مو وپېژنئ او دا ټول بيا د تولنې رغون ته وړاندې کړئ. يوازې د ننني ستونزو او سختيو په تيارو کې روڼ سبا کتلای شو، که زده کړې وي او که نور کار، په ټول ژوند کې هڅې يوازې د ستونزې تر حل مه محدودوئ.

Scanned by CamScanner

[۵]

جادوګر

وايي داسې يو جادوګر پيدا شوی چې هر وخت وغواړي په لږو هلو ځلو او زيار د لوړې غونډۍ سر ته الوتلای شي، دې کار يې ډېر خلک حيران کړي او يو ډول رخه يې هم ورسره پيدا شوې ده. دا کار موږ دې فکر ته اړباسي چې آيا موږ هم کومه ورځ دا وړتيا پيدا کولای شو؟ زه فکر کوم دی به يوه ورځ د خپلو مکاشفاتو په بحر کې ډوب و او ناڅاپه به پرې له شنه اسمانه دا وړتيا را ورېدلي وي يا به ورته ددې خيال الهام شوی وي. مهمه دا ده چې لومړيو کې دې جادوګر تر عادي خلکو ډېر توپ نه شو وهلی او که يې کولای شول مثلاً ښايي يو متر لوړ به الوته. خو ده ځانته يوه موخه وټاکله چې د يوې لوړې غونډې تر سره به الوځي، هره ورځ يې تمرين کاوه او ورځ تر بلې يې دا الوت ډېرېده. ښايي خپل ټول وخت يې هم دې کار ته وقف کړی وي او ډېره پراخه حوصله يې لرله، داسې لکه غنم چې ورځ تر بلې لوړېږي، ده به له هغو توپ کاوه او بلاخره به دې ځای ته را رسېدلی وي. ښايي

Scanned by CamScanner

د ښینو نورو تمریناتو په لړ کې به ترې جادوگر جوړ شوی وي او د خپل کار په ساحه کې به ترې یو مسلکي کارپوه جوړ شوی وي.
دا خبره ډېره اسانه رد کېږي چې جادوگران له موره جادوگر زېږېدلي دي، دا په دې معنا ده چې متخصصین هم متخصصین زېږېدلي او د شرکت اجرائیوی رئیس هم له موره همداسې اجرائیوي رئیس زېږېدلی، خو داسې نه ده، دوی هڅې کړې، زیار یې ویستی او بلاخره په خپله رشته کې متخصصین شوي، عیناً لکه پوره جادوگر.
هر انسان نامحدودې وړتیاوې لري، د عادي او جادوگر انسان تر منځ دا توپیر دی چې جادوگر خپلې پټې وړتیاوې پېژندلي. کار یې پرې کړی، تمرین یې کړی او د خارق العاده کارونو په ترسره کولو بریالی شوی دی. د هر معلول لپاره علت شته او هره هڅه پایله لري. فضایل او هنرونه ناڅاپي نه ترلاسه کېږي، دا د یوه ټاکلي کار تدریجي تکامل دی.
دا د تواضع خلاف خبره ده، که ووایم چې ماته د (جادوگر) لقب راکړل شوی دی. ماته به ښایي جادوگر په دې خاطر وایي چې زیاتره وخت د هغه الوتونکي اتل (جادوگر) یادونه کوم. ښایي په دې خاطر چې هر کار مې پیل کړی، هڅې مې کړې چې ځان پکې د تخصص ترحده ورسوم. دا باید ومنم چې دا لقب مې بد نه راځي، ځکه په ټول ژوند کې مې غوښتل چې متخصص او مسلکي کارپوه شم.
زه له اقتصاده فارغ یم، خو د رشتې اړوند مې لومړی ځل کار نساجي فابریکه کې پیل کړ، دلته مې لس کاله کار وکړ او په دې موده کې د نساجۍ او ټوکر اوبدلو چارو متخصص وبلل شوم، اوس که څه هم له کلونو راهیسې نساجۍ نه جلا شوی یم، خو د ټوکر په لیدو یې درته ټولې ځانګړنې او کیفیت ویلای شم، مثلاً کوم تار پکې کارېدلی، له

کومو پړاوونو تیر شوی او له کومو رنګونو پکې کار اخیستل شوی دی.
زه نن هم تو کر سره د رنګونو د ناستې په برخه کې یو جادوګر یم.
خو زما جادو یوازې تر نساجۍ محدود نه دی، دا چې زمونږ شرکت نورو برخو ته پراختیا وکړه ما هم هڅه وکړه چې په هره برخه کې کارپوه او متخصص شم. مثلاً د موټر جوړولو په برخه کې؛ د موټرو د حرکت په برخه کې؛ د کښتۍ جوړولو په برخه کې او حتی د هوټل چلولو په برخه کې. په هر کار کې مې ځان د تخصص تر حده رسولای دی. د همدې تخصصونو له امله موږ وکولای شول چې د خپل کار ساحه پراخه کړو.
ددې ټولو په لړ کې اوس د خلکو د ارزونې په برخه کې هم د تخصص تر حده رسېدلی یم، اوس چې له خپل یو مادون سره خبرې کوم له خبرو، حرکاتو، سکناتو او څېرې یې سمدستي پوهېږم چې د علم او تجربې کومې کچې ته رسېدلی دی. یوازې په دوو دریو پوښتنو یې خپل کار کې پوهه او تسلط معلومولای شم.
موږ د علومو د وېش او تخصص په دوره کې ژوند کوو، اوس چارې پرلپسې بدلېږي، د ژوند شرایط ورځ تر بلې سخت او پېچلي کېږي او په بېلابېلو کچو کې کارپوهانو او متخصصینو ته اړتیا لوړېږي. هغه وخت تیر شو چې یو کس به په یوازې سر ټو کارونه کول، حتی که یو کس د کار په ټولو کلیاتو او جزیاتو وپوهېږي، د وخت کمی به ورته ددې کار اجازه ورنه کړي.
کارونه د ځانګړې وېش پر بنسټ پراخه شوي او خپلو متخصصینو ته سپارل شوي دي، دې سره د کارونو بڼې هم زیاتې شوي او متخصصینو

Scanned by CamScanner

ته اړتیا ډېره شوې ده؛ نو دې ټولو ته په کتو باید تاسې اوس په خپله تاکلې رشته کې تجربه لرونکې متخصص شئ.
البته دا باید ووایم چې دا وړبش د بېلابېلو کارونو ارزښت له منځه نه وړي، یعنې که تاسې په یوه برخه کې تخصص کوئ، په نورو برخو او چارو سترګې مه پټوئ، نړۍ پراخه او ژوند رنګارنګ دی. که ځان د خپلو فکرونو په وړه دنیا کې بند کړئ له چاپېریاله مو نه خبرېږئ، دا کار به درنه هغه چونګښه جوړه کړي چې کوهي ته لوېدلې وه.
یو شي مې فکر بوخت کړی، هغه دا چې موږ ټول لګیا یو یوه لویه کنده کنو، خو دا مو هېر کړي چې لومړی باید ددې کندې ژوروالی معلوم کړو، ځکه د کندې کېندلو لپاره په کافي اندازه ځمکې ته اړتیا ده، د کندې ژوروالی او قطر که سره نسبت ونه لري او په لږ طول او عرض کې کنده وکېندئ؛ نو له ستونزو سره به پکې مخ شئ.
کارونه تل داسې پر مخ نه ځي، ځکه لومړني اصول پرې واکمن وي. که لویې کندې ته اړتیا لرئ، په لویو ابعادو باید کیندنه پیل کړئ، که یوازې په ژوروالي یې فکر کوئ، دا په دې معنا ده چې د لومړی ببلچې په وهلو به یې تل ته ورسېږئ، خو که لږ ورښکته شئ؛ نو پوه به شئ چې لاندې ځای تنګ دی او کار پکې نه شئ کولای. په دې خاطر باید د کندې له کیندلو مخکې ورته مناسب طول او عرض په نظر کې ونیسئ، په دې صورت کې به د کندې په کیندلو کې راحت او له کومې ستونزې سره مخ نه یاست.
هڅه وکړئ چې کارپوه او متخصص شئ، خو دومره هم نه چې نور شیان مو له سترګو فنا شي، ستاسې تخصص باید له بېلابېلو او متنوع کارونو راجوړ شوی وي. دا چې وایو موږ لوړې زده کړې کړې په دې

معنا ده چې موږ لوړ حس، درک او تشخیص لرو. که څوک په میکروب پېژندنه کې تخصص کوي، اړینه نه ده چې د الوتکو د وزر په نصب کې دې هم تخصص ولري، خو که تحصیلي رشته مو میکروب پېژندنه، فارسي یا ادبیات هم وي، بیا هم یو لړ پراخو عمومي معلوماتو ته اړتیا پیدا کوئ. زه د هغو پراخو معلوماتو په اړه غږېږم چې تاسې کې په منظم ډول روزل شوي وي او ستاسې د فکر ځوروالی او تخصص بې زیات کړی وي.

تاسې د فلسفې، ټولنیزو ادابو او اخلاقي اصولو په برخه کې معلوماتو ته اړتیا لرئ، نو موږ چې وایو انسان باید متخصص وي، دا په دې معنا ده چې سم لیدلوری، شعور او درک باید ولري.

نن د انسان شخصیت او قوت له یو بلا جلا نه دي، هغه وختونه تېر شوي، قدرت هغه ترلاسه کوئ چې تخصص ولرئ او شخصیت هغه جوړېږي چې تاسې د خپل کار ترسره کوونکی یوازینی کس شئ. د نننۍ ارزونې کاڼی او معیار تخصص دی.

ډاکټرانو ته ولې درناوی کېږي؟ زه فکر کوم په دې خاطر چې ارزښتمن تخصص لري، دوی د هغو ناروغانو درملنه کوي چې نامتخصص انسان یې نه شي کولای. داستایوسکي، کامو، کافکا او ځینې نور لیکوالان ولې یادېږي؟ ځکه دوی په ادبیاتو کې تخصص درلود او هغه ځای ته پکې رسېدلي چې نور څوک پکې نه دي رسېدلي، دوی هغه کارونه کړي چې نورو خلکو یا کړي نه دي او یا یې کولای نه شول.

نو هڅه وکړئ چې متخصص شئ، کارپوه شئ او جادوګر شئ. هر مسلک چې ټاکئ هڅه وکړئ چې تر ټولو پکې غوره شئ. که پوښتنه دا وي چې دا کار باید څنګه وکړئ؛ نو یو نصیحت درته کوم، هر کار

Scanned by CamScanner

ته مو چې لاس ور واچاوه، ځان پکې ورډوب کړئ. ایډیاوې، خیرکتیا، پوهه او معلومات هغه چاته مخه کوي چې ځانونه یې په خپلو مسلکونو یا کسبونو کې ډوب کړي وي. که د نویو مفکورو یا ایډیاګانو لپاره لټه پرېږدئ او یو څه وخت ارام کوئ؛ نو غلطه لار مو نیولې ده.

لیک د قلم د څوکې له وروستي برخې یا انتها راوځي، تاسې باید پرلپسې لیکل تمرین کړئ چې نوې مفکورې یا ایډیاوې ترلاسه کړئ. په هره برخه کې نوښتګر ذهن او متعالي افکار له همدې غوټو وهلو ترلاسه کېږي. نبوغ ۹۹ سلنه پلټنې پورې اړه لري، که غواړئ چې په خپلو چارو کې نابغه شئ ځان پکې ډوب کړئ، لنډه دا چې درک او معلومات ترلاسه کړئ او هغه لاپسې زور کړئ.

Scanned by CamScanner

[٦]

د نوښت او پنځونې ارزښت

لس کاله مخکې په سئول ښار کې (دونک ويلي) ورځپاڼې خپلو لوړرتبه مامورينو ته يو روزنيز سيمينار جوړ کړی و او له ما يې وغوښتل چې وينا پکې وکړم. ماته يې وويل چې (د شرکتونو د مديرت او په اړه يې زما د فکر) په موضوع يو ساعت خبرې وکړم. دا په زړه پورې وه چې يو سوداګر او صنعتګر دې د ورځپاڼې لوړ پوړو مامورينو ته وينا وکړي، خو د ځينو نزاکتونو له امله مې دا غوښتنه نه شوه رد کولای.
نږدې يو ساعت د شرکتونو په اړه وغږېدم، څه مې چې وويل د هغه وخت د مديريت د لوري او بهير له بدلون سره يې اړخ لګاوه، د خبرو په پای کې يو ګډونوال ناڅاپه وپوښتلم چې (که ته د يوې ورځپاڼې مدير وی، د کومو نوښتونو او پنځونو هڅه به دې کولای؟)
زه خو د ورځپاڼې ليکلو له فعاليته بهر وم او په داسې سيمينار کې راته خبرې ستونزمنې وې، اوس پکې دا پوښتنه هم راغله، دې مې حالت بيخې را ګډوډ کړ.
بلاخره مې (کوباوو) ذهن ته راغله، (کوباوو) په کوريايي ژبه کې هغه لنډو کيسو ته ويل کيږي چې په ورځپاڼو کې د کارتون په شکل

خپرېږي او ډېر مينه وال هم لري. ما ته هم د ورځپاڼو دې برخو ډېر خوند راکاوه. ما به ليدل چې خلکو به لومړی د ورځپاڼې په لومړي مخ مهم سرليکونه او خبرونه لوستل، که دې به خوند ورنه کړ، زر به يې ځان د ورځپاڼې وروستۍ برخې يعنې کورنيو او ټولنيزو چارو ته رساوه.
په دې برخه کې لومړی د انسان سترګې په همدې کوميډي کارټوني کيسو لګي، دا به يې د وروستي پاڼې په پوړته برخه کې چاپولې.
ځوک چې ورځپاڼې ته اعلان ورکوي، ترې غواړي چې په همدې برخه کې يې خپور کړي، ځکه دا برخه تر نورو ډېره زړه راښکونکې ده. په همدې خاطر د ډېرو مينه والو لرلو له امله د ورځپاڼې په دې برخه کې د اعلاناتو بيه هم لوړه وه. زه چې دا خندونکې برخه لولم نوي فکرونه راته پيدا کېږي. دا چې خلک ددې برخې له لوستو سره عادت دي؛ نو که دې برخه کې اعلان خپور شي، د خلکو سترګې ځان ته را اړوي، که چېرې په کوم ځای کې پنځه ورځې کارټون خپور شي؛ نو تاسې په شپږمه ورځ همدې ځای ته اعلان ورکړئ. که داسې ونه شي، د کارټونونو او انځورنو موده دې لږه وغځوي او تاسې يې په منځ کې اعلانونه چاپ کړئ، دا اعلان به مثبت وي. دغه ګران بيه برخه چې (کوباوو) نوميږي سوداګرو ته په زړه پورې وي؛ نو هغه مدير چې رانه پوښتنه کړې وه، ځواب مې ورته په دې بڼه ورکړ.
له دې وينا ځو ورځې وروسته مې وليدل چې په (کوباوو) برخه کې اعلانونه هماغسې خپرېدل لکه ما چې ورته ويلي وو.
نوښت د ننني ژوند اصلي اړتيا ده، خو دا دومره سخت نه دی لکه خلک چې فکر کوي. زه چې هر ځای ته لاړ شم په همدې خبره

Scanned by CamScanner

ټينګار کوم. دا موضوع په خپله نوښت نه دی خو زما موخه ترې دا ده چې تاسې غواړئ که نه چې نوښت وکړئ؟

که ځينو نوښتونو ته فکر وکړئ له ډېرو ساده فکرونو راپيل شوي او ډېرې لويې لاس ته راوړنې لري، د شرکتونو په اداره او مديريت کې نوښت مهمه ونډه لري.

نوښت، پنځونو او اختراعاتو د بشر په تاريخ کې هم مهمه ونډه لرلې ده. دا هر څه د يوه نوښتګر انسان په کلک هوډ راپيل کېږي، دا شخص هڅه کوي چې شته عادي فکرونه مات کړي او يو نوی شی په نوې بڼه وړاندې کړي.

نو زه تل په دې ټينګار کوم چې نوښتګري انسان ته ډېره اړينه ده، ځکه همدا نوښتګر، مبتکر او پنځوونکي خلک نړۍ او تاريخ ته بڼه او لوری ورکوي.

د خلاقيت يا نوښت وده د اوسني حالت له څېړنې او پلټنې راپيل کېږي: (آيا ما خپله ټوله هڅه کړې ده؟) (آيا اوسني شرايط ښه دي؟)، (آيا ښې لارې چارې موندلای شم؟) دغسې پوښتنې په تاسې کې پټ نوښتونه رابرسېره او خوځنده کوي، هر څومره چې هڅه وکړئ همدومره ښې پايلې ترلاسه کوئ.

زه له زړه په دې باور يم، چې د ځوانانو مسئوليت د اوسني حالت ښه کولو ته هڅه ده او ددې کار لپاره نوښت ډېر مهم دی. يو شي ته چې له نويې زاويې وګورئ په مسايلو يې خبرېږئ، دا مسايل بايد تاسې د جوړښت او پرمختګ خواته بوځي، ځکه په ځوانانو قيدونه او بنديزونه کم دي، ځکه نو د مشرانو په پرتله د نوښت لپاره ډېر حساس او چمتو دي.

Scanned by CamScanner

له زده‌کړو وروسته مې چې په لومړي ځل کار پيل کړ، د يوه نوي رامنځته شوي شرکت د بانکي چارو همغږی (کواردیناتور) شوم، دا صنعتي شرکت (هنانگ) نومېده. کار مې تقريباً اسانه و، ځکه زما کار دا و چې د اروزنې لپاره مې بايد د بانک يوې څانگې ته اسناد سپارلي وی، دوی دا پرېکړه کوله چې اسناد دې لوړپوړو چارواکو ته ولېږل شي که نه؟ که به يې راسره ونه منله بېرته به مو اسنادو کې لازم اصلاحات راوړل او ما به بېرته همدې برخې ته سپارل.

په دې ځای کې زما نه مخکې کارکوونکی له ډېرو ستونزو سره مخ و، تولـه ورځ به يې بانک او شرکت ته په تگ راتگ تېروله، هر ځل به يې چې بانک ته اسناد لېږل ډېر وخت به يې ترې نيوه، بيا به چې هلته اسناد پوره نه وو او رد به شول، ده به دويم ځل ورلېږل او لا ډېر وخت به يې ترې نيوه. څو ورځې وروسته زه په دې دنده وگومارل شوم، ددې چارې ټول پړاوونه مې ښه په ځېر وکتل چې ستونزې وپېژنم او په دې برخه کې مې د ستونزو حلولو هڅه کوله.

لومړی پرېکړه مې دا وه: د بانک د هغې څانگې کارکوونکو سره به ښې اړيکې جوړوم چې زه ورته اسناد سپارم، ددې برخې نږدې ټولې ماموريني ښځې وې او همدوی به نظر ورکاوه چې اسناد پوره ته د لېږد وړ دي که نه؟ که به وړه ستونزه پکې وه، دې مېرمنو به خپله حل کوله او اسناد به يې مخکې لېږل، البته دلته هم يوه سيالي روانه وه، ځکه نورو شرکتونو هم ورته اسناد راوړل او چې څومره به زموږ اسناد د نورو شرکتونو له اسناد ښکتو شو، هومره به يې په تايدی هم وخت ډېر لگېده.

Scanned by CamScanner

په دې وخت کې زموږ د شرکت ګودامونه له هغه ښځینه توکره ډک پراته وو، چې موږ له ایټالیا راوړي و او دلته یې چندان بازار نه درلود، مسئول یې هم اوبه کولو ته د فرصت په لټه و. ما دا دواړه موضوعات سره وتړل، ګودام کې په توکر ګرد پریواته او د بانک کارکوونکو مېرمنو ښايي دا خوښ کړي وي؛ نو ما ځان سره حساب وکړ چې که دا توکر د بانک کارکوونکو ته په ټیټه بیه ورکړم، له یوې خوا به شرکت ته ګټه راوړم او له بلې خوا به ګودامونو کې هم توکر راکم شي.

لنډه دا چې توکر زه خپلې موخې ته ورسولم او د بانک کارکوونکو دومره خوښ کړ چې خپلې ملګرې به یې هم اخیستو ته رابللې. دوی هم بهرنی توکر خوښاوه او هم یې بیه ورته مناسبه وه، بلاخره خبره دې ته راغله چې لږه موده کې له یوې خوا د شرکت ګودامونه راتش شول او له بلې خوا به زما اسناد د ټولو دوسیه ګانو د پاسه پراته وو.

دویمه ستونزه دا وه چې اداري کاغذونه سخت ډېر وو، ځان سره مې وویل چې ښايي رانیم یې کړم، له ښه مرغه دا کار مې بیخي اسانه وکړ. بانک ته مو داسې ډېر بیلابیل اسناد نه ورکول، یوازې څو محدودې شمېرې به پکې بدلېدلې؛ نو تقریباً یو شی وو. د شرکت نوم، ټاپې، پته، نېټه او نور... ما به اوزګار وخت کې هغه کوله چې تش او تکراري ځایونه له مخکې تیار ډک کړم، وروسته دا د شرکت د نورو کارکونکو مسئولیت و چې ځینې شمېرې به یې پکې لیکلې.

کارونه ښه شول خو یوه ستونزه لا پاتې وه، زه به د ورځې څو وارې بانک او شرکت ته تلم راتلم، لږ معلومات مې چې وکړل پوه شوم چې بیاځلې تګ راتګ ته اړتیا نشته، زما نه مخکې کس ددې ستونزو په حل چندانې وخت نه و تېر کړی، ځکه دې ته یې نه و پام شوی چې

سهار لېږل شوي اسناد له ماسپښين وروسته ارزول کېده او کوم اسناد به يې چې ماسپښين واخيستل هغه به سبا ورځې ته پاتې کېدل. د هغه دې خبرې ته پام نه و، توله ورځ به يې د بانک او شرکت تر منځ منډې رامنډې وهلې او هر ځل به يې ځينې اسناد ورکول يا به يې راخيستل. دی په هماغه لاره روان و چې له مخکې کس ورپاتې وه يا يې ورته مشر ښودلې وه او هېڅ کله يې په نويو لارو چارو فکر نه و کړی چې وخت يې وژغورل شي، پيسې يې لږ مصرف شي او حتی بوټونه يې زر زاړه نه شي، ما هغه وکړه دا طريقه د بانک پلان سره برابره کړم او شته ستونزې له منځه لاړې شي.

يوازې يوه مياشت مې په دې بست کار وکړ او بيا مې لوړې دندې ته ترفيع وکړه، ډېر يې وهڅولم او ټولو يو نابغه ګڼلم. هغه وخت نوي کارکوونکي ته يوه درجه ترفيع ډېر لوی کار و، خو زما بريا يوازې د ستونزو حل او بيا د وضعيت ښه کول وو.

مودې تېرې شوې، ما ډېرې ستونزې حل کړې چې په ځان کې د نوښت وړتيا او قوت لاپسې زيات کړم. زه دا په ډاډ ويلی شم، هغه وړتياوې او کفايتونه چې د شرکت د ودې لامل شو، د هغو وړو نوښتونو برکت و چې بېلابېلو برخو او اړونده کارونو کې شوي و. نوښت يوازې په صنعت او سوداګرۍ کې نه کېږي، آن په زده کړو او د ژوند په نورو برخو کې هم ترې ګټه اخيستی شو. که ښوونځي کې مو سبق نه خوښېږي دا د سبق ستونزه نه ده، بلکې ستونزه ورسره ستاسې په چلند کې ده، هره ستونزه که وي، خو دا بايد ومنو چې: که غر لوړ وي په سر يې لار شته.

Scanned by CamScanner

که ټولو اصولو او منطق ته پام وکړو او ټکي په ټکي او جمله په جمله مطالعه وکړو؛ نو د درسي کتاب په ټوله موضوع نه شو پوهیدی، همدرانګه په ډېر تکرار او حفظ هم په درس نه شو لاسبري کیدای. په موضوع پوهېدل له ټینګار او ثابت قدمۍ راپیل کېږي، یعنې په موضوع کې ډوبېدل او په جزیاتو او حاشیو ځان خبرول. چټکه او سطحي مطالعه او مشاهده بې ګټه ده، دا کار مو نوښت ته نه برابروي، لنډه دا چې هېڅکله د نوښت ارزښت له پامه مه غورځوئ.

Scanned by CamScanner

[۷]

زه چې چانه اغېزمن شوی یم

یوه ورځ راته (مارتین بوبر[۲]) ډېره په زړه پورې او ګټوره خبره وکړه، ده ویل د انسان اصلي ژوند یې له لیدنو (ملاقاتونو) راپیل کېږي. زه ددې خبرې په معنا پوه شوم، زه په دې باور یم چې زموږ لیدونکې خلک مو د ژوند په بڼه اغېز ښندي؛ نو تاسې ځوانان چې د ژوند په اصلي معنا پسې ګرځئ، ملګري او لیدونکي مو ډېر ارزښت درته لري.

ځوانې کې درسره ډېر خلک ناسته پاسته او راشه درشه کوي او دا تول مو په راتلونکې اغېز کولای شي؛ نو مهمه دا ده چې له روغو خلکو سره تګ راتګ وکړئ. هر هغه انسان د خپلې لارې مشال وګڼئ چې خپل ژوند یې ښه تېر کړی وي او تاسې ورته درناوی لرئ. کېدای شي همدا لامل وي چې موږ د ځینو خلکو انځورونه په خپل البوم، دیوال یا دفتر کې ساتو. تاسې یوه شېبه د هغو دوو کسانو د ژوند توپیر ته ځیر شئ، چې یو یې د شوپنهاور پلوي وي او بل یې د ګاندي او لینکن. شوپنهاور بدبینه فیلسوف و او دوه نورو ښاغلیو کې د ازادی، هیواد او

[۲] مارتین بوبر، د اطریش مشهور فیلسوف و، د یهودو د یوې مذهبي فرقې په کتاب (هاسدیسم) کې یې لویه ونډه لرله او د عربانو فلسطیني یهودانو تر منځ د سوله ایز ژوند هلې ځلې یې کولې.

Scanned by CamScanner

نور ارزښتونو مینې ځپې وهلې. نو ښو خلکو سره ناسته پاسته وکړئ، سمو او نیکو خلکو ته درناوی ولرئ او په پلونو یې لاړ شئ.

زه ژوند کې له ډېرو خلکو سره مخ شوی یم، دې کې ډېر پوه، لایق او حتی داسې خلک هم شته چې آن زړه مې د دوی لیدل هم نه غوښتل، خینې خبرې مې اوس هم په یادونو کې ژوندۍ او تازه دي، که څه هم خینې خبرې رانه زر هېرې شوي دي. البته یوه خبره ده، زه چې نن هر څه یم او هر څه لرم دا زما له خینو خلکو سره د ښو اړیکو برکت دی او دا خلک مې تر نورو ډېر په ذهن کې ناست دي، د یو څو یادول به یې بې ګټې نه وي:

مور مې ډېره ښه او شریفه ښځه وه، البته داسې خلک به لږ وي چې مور ته درناوی ونه لري، خو زه مې په مو ډېر زیات ویاړم. پلار مې قدرمن معلم او د کوریا د یوه ایالات والي و، د دواړو کوریاو تر منځ جګړه کې ونیول او شمالي کوریا ته واستول شو. دې کار سره مې د مور ستونزې زیاتې وې، د پنځو بچو لوېول ورته لویه ستونزه وه او دا کار یې په ډېره سختۍ او قربانۍ په ډېر ښه ډول ترسره کړی. دې ټولو ستونزو سره یې هم پر مونږ د لسانس تر حده زده کړې وکړې، یعنې دا خبره په ډېر جرات کولای شم چې مور مې خپل ژوند د خپلو بچو نذر کړی دی. د شرکت د ودې لپاره زما ننی شعار او فلسفه هم همدا قرباني او فداکاري ده او دا منم چې دا ټول په ما زما د مور اغېز دی.

اوس مې هم یادېږي، مور یوه ملنګه ښځه وه، عبادت به یې کاوه او په خواږه غږ به یې د خدای ذکر کاوه، د مور دعاګانو مې زړه ته ډېر لوی قوت راکړی دی.

Scanned by CamScanner

زموږ د دین (عیسویت) نړۍلید خدمت او قرباني ده. د مور زده کړو او
د دیني پوهنتون درس د خدمت او قربانۍ دوه خانګړنې زما په زړه
لیکلي؛ نو زه فکر کوم چې دین ډېر مهم دی. ځینې خلک په غلطه دي
چې وایي دنیا نوره دین ته اړتیا نه لري. دوی دا استدلال کوي چې
دیني فکر زوړ شوی او اوسنیو شرایطو سره برابر نه دی. خو زه داسې
فکر کوم چې د انسان په ژوند کې شک او ناپېژندل شوي عاملونه
څومره ډېر او ظاهري څرګونه متغیر وي او انسان د مادي نړۍ پوچې او
بې ارزښتې سره مخ کېږي؛ نو د ژوند لپاره یو لړ ثابتو او مستحکمو
عقیدوي اصولو ته اړتیا پیدا کوي. انسان د بې خوندیو او ستونزو په یوه
ډکه نړۍ کې پیدا شوی او دې حال کې ورته یوازې دین دومره قوي او
ارزښتمن اصول وړاندې کولای شي. خواتانو! که تاسې په ژوند کې
موخو او لوړو پسې ګرځئ او هلې ځلې کوئ؛ نو فکر کوم چې له یوه
حق دین او تعلیماتو سره باید راالوی شئ. دا لاره مې ماته مور په
ماشومتوب کې راښودلې وه.

په ژوند کې له ښو، ربښتینو او زړه سواندو ملګرو، خپلوانو او مشاورینو
نور څه غوره دي؟ خلک له خپلو ملګرو او همفکره کسانو سره لیدل
کېږي او په اړه یې قضاوت کېږي؛ نو له دې معلومه شوه چې د دوستانو
ټاکنه مهمه ده، ښه ملګری د خدای نعمت او بد یې عذاب دی.
پخواني ملګري تر ټولو ښه ملګري دي، ښه ملګری هغه دی چې تاسې
ورته د خپل ژوند ټول مهم رازونه ووایئ او که داسې ملګري ونه لرئ؛
نو د خفګان ځای دی. ژوند کې درته ډېر کارونه پراته دي چې باید
وشي، یو کار یې ښه ملګري پیدا کول دي، زه ډېر نږدې ملګري لرم،
تل مو په یو بل باور کړی، زه له (کې یونګې) لیسې فارغ شوی یم، له

ډيپلوم اخيستو وروسته چې لومړی ځل په کار ودرېدم، خپلو ملګرو او د ليسې د دورې ملګرو راسره ډېرې زياتې مرستې وکړې او زه يې د ډېرو منت بار يم.

د ډايوو شرکت د مديره هئيت اوسنی رئيس ښاغلی لي -وو -بوک مې ټولګيوال دی، زه دومره نه وم خو هغه ډېر ښه شاګرد و، د کوريا له جګړې وروسته حالات خراب وو، زما د ښوونځي دوره د ژوند سختې شېبې وې، ما يو کال درس پرېښود، بيا چې بېرته ليسې ته لاړم ډېرو ستونزو سره مخ شوم، نومرې چندان ښې نه وې، د کار بايله مې هم چندانې وياړمنه نه وه، خو څومره چې د ليسې وروستيو کلونو ته رسېدم، نومرې مې د ممتازو شاګردانو کچې ته رسېدې او دا ټول زما د ماشومتوب د ملګري لي -وو -بوک برکت و.

زه به درس ويلو لپاره دده کوټې ته ورتلم، زه ډېر ستونزمن او جنجالي محصل وم، خو دا بيا د ښه متعلم يوه نمونه وه. مابه خوار ټل ځوراوه، خو ده به راسره نه يوازې ملګري کوله بلکې د زده کړو په موده کې به يې راسره ښې مرستې هم کولې. دا کار زمونږ د ښې او قوي ملګرتيا لامل شو.

ده سره زما مينه او پام پورتنۍ موضوع پورې نه و، ما چې ډايوو شرکت جوړ کړ، همکارۍ لپاره د ښه او باورې کس موندل راته سخت وو، خو دی سمدستي چمتو شو او دا مسئوليت يې ومانه، زه نه پوهېږم له هغه انسانه په کومه خوله او تکو مننه وکړم، چې ما دده په شان يوه تکړه انسان ته اړتيا لرله او ده مې ملا راوتړله.

د ليسې يوه مدير ته هم ډېر اغېزمن يم، دا ښاغلی (ري سوک -مي) نومېده چې وروسته بيا د (چانګ آنګ) پوهنتون رئيس شو. دا ښاغلی

Scanned by CamScanner

اوس د ډايبو بنسټ د عامل مديره هئيت مشر دی، دا ښاغلی د ښوونځي په لومړيو کلونو کې زموږ استاد و، دا چې زه نوی له کوڅې صنف ته راغلی وم، نو ډېر ورانی به مې کاوه.

زه نه پوهېدم چې دې استاد زما په اړه څه فکر کاوه، خو د درس په لومړي نيم کال کې يې د صنف څارونکی او دويم نيم کال کې يې کفتان کړم. کفتانی سره مې چلند بدل شو، زه پوهېدم چې نورو ته بايد زه يو نمونه متعلم وسم، ګني تر دې وخته مې د پورته صنفونو کفتانانو ته هېڅ سلام او درناوی هم نه کاوه. دا چې ناڅاپه زه خپله کفتان شوم؛ نو هر سهار به ښايسته شېبه اينې ته ولاړ وم، ما به ليدل چې د ښوونځي دريشي مې په ځان برابره او مناسبه ده او هغه د چا خبره چک راسره لګوي که نه؟ دا کار زما د اصلاح پيلامه شوه، ورو ورو درس کې هم ښه شوم، همدې استاد راته وويل چې خپلو نورو ټولګيوالو (لي – وو-بوک) په پلونو روان شم او درس مې قوي کړم.

ښاغلی (ري- سوک – هی) زما په ژوند کې لومړی شخص و چې زما په شخصيت کې پټې وړتياوې يې وپېژندې او له دې امله زه دی په خپل ژوند کې عطفي ټکی بولم. ده ماته يوه رسمي پېژندګلوي راکړه او ما هم ډېره هڅه وکړه چې پور يې بېرته ورپرې کړم. ما خپل چلند کې بدلون راوړ چې ورته وښيم تشخيص يې ناسم نه و، هېڅوک دا نه غواړي چې پر يوه چا باور وکړي او هغه يې نهيلی کړي.

دلته غواړم د خبرو مخه هغو کورياي مېندو، پلرونو او ښوونکو ته واړوم، چې د خپلو بچو او شاګردانو برخليک ته اندېښمن دي، زه ورسره ځينې خبرې شريکوم.

ټول زده‌کوونکي او محصلين ښه شاګردان نه دي، ځينې يې بيا يوازې ستونزې او سرخوږي جوړوي. دا ډله خلک ډېر پام او مهرباني ته اړتيا لري، د دوی رټل او وهل هېڅ ګټه نه لري، تاسې بايد د هغوی اړتياوې درک کړئ او داسې لارې ته يې برابر کړئ چې دا اړتياوې يې راڅرګندې شي او شخصيت يې وځلېږي. (انستاين) ښوونځي کې ناکام و او (اډيسن) ترې شړل شوی و. که زما د ليسې استاد (ري – سوک – هي) نه وی، زه نه پوهېږم چې نن به چېرته او په څه حال وی؟ دا خبره ډېره کېږي چې زموږ په هيواد کې ښوونکي ډېر خو معلمين کم دي، زه په دې وياړم چې په واقعي معنا يو معلم مې درلود، نن دا اړتيا لرم چې د هغه د زحمتونو بدل ورکړم او متقابلاً يې په خدمت کې شم. ستاسې د ژوند په لاره ولاړ خلک مو په برخليک او راتلونکي کې ښه ونډه لرلای شي، د ځوانی ملګري مو د ژوند لوری بدلولای شي، زه اوس دې ته اندېښمن چې د کوريا او نړۍ ځوانان د چا په لاره روان دي او ځوک د زړه له تله مني.

ژوند کې بايد ډېرو خلکو سره مخ او په ډېرو لارو لاړ شئ. بختور شئ، داسې خلکو سره مخ شئ چې ارزښت او اړتيا يې ولري، تاسې يې په علم او عقايدو باور وکړئ او له تجربو يې ګټه واخلئ. ژوند د الګوګانو د تشخيص او قضاوت په زړه پورې لار ده، وګورئ په مېز يا د کوټې په ديوال مو د چا انځور ځړېدلی دی؟ بيا ځان سره فکر وکړئ چې آيا ددې خلکو کړه وړه د الګو کېدو ارزښت لري که نه؟

Scanned by CamScanner

[۸]

۹ تر ۵ - ۵ تر ۹

نړۍ له قیمتي شیانو ډکه ده چې کور، ځمکه، مالونه، کار او نور یکې راځي، خو په ټولو کې ارزښتمن شی وخت دی. وخت لکه رواني اوبه بېرته نه راګرځي. د وخت تېرېده هر څه بدلوي. وخت نه ساتلی او نه راګرځولای شو. له وخت سره جنګیالی نشته، دا وروستی ګټونکی (فاتح) دی.

(اوس) یوه شیبه ده او چې واوښته اوس په تېر بدلېږي. تېرېدل او راتلل وخت زېږوي او همدا حرکت وخت دومره قیمتي کوي. تاسې هر وخت کولای شئ چې نوی کار پیل یا پیسې وګټئ، خو وخت هېڅکله نه شئ تسخیرولای، د څوانانو یوه ستونزه دا ده چې د وخت قیمت ډېر زر هېروي. څواني هغه موده ده چې تاسې یکې مخکې ډېر وخت لرئ؛ نو څکه درته د لږ وخت ضایع کول چنداني زیان نه ښکاري، خو تل داسې نه وي. وخت داسې دی لکه له لیندې وتلی غشی، له لیندې وتی غشی نه راګرځي، زه په همدې ټینګار کوم چې وخت نه راګرځي.

بل دليل يې دا دی چې له لينديې غشي ووځي؛ نو ډېر تېز مزل کوي او په همدې مزل د سترګو په رپ کې پناه شي.

څو کاله مخکې ډايرو شرکت يو نوی شعار جوړ کړ. دې شعار د شرکت حقيقي روحيه ښودله، ليک يې داسې و چې: (موږ په دې شرکت کې له دريو شيانو دريغ نه لرو: وخت، ستړيا او هڅه)، دې شعار کې موږ رښتيا هم د وخت ارزښت په ګوته کړی دی.

د هر سړي بريا او ماته په دې پورې اړه لري چې له وخت څنګه ګټه اخلي، هر سړی کولای شي چې په يو کار کې نسبي بريا ترلاسه کړي، خو که څوک له وخته ژوره ګټه واخلي د کار کميت او کيفيت به يې څو ځله ښه وي.

د وخت مصرف د پيسو تر مصرفه ډېر سخت دی، ځکه پيسې انسان هر وخت ګټلای شي، خو وخت نه راګرځي. اوريدلي به مو وي چې ځينې کسان ډېر وخت لري او حتی سر تکوي چې څه پکې وکړي، داسې مسايل که په ځانګړي ډول څرانان څرګند کړي؛ نو ډېره سخته ده.

کارونو ته مې ټوله ورځ کفايت نه کوي، ځينې وخت به مې ويل چې کاشکې شپه او ورځ د ۲۴ ساعتونو پر ځای ۳۰ يا ۴۰ ساعته وی، ځکه ماته وخت ډېر قيمتي دی. ځينې وخت د کور - دفتر په لاره مخ په ځانپاک وچوم او ځينې وخت خو ان سهارنی هم په موټر کې خورم، زما ډېر وخت په بهرنيو سفرونو تېرېږي او سفرونه مې دومره ډېر دي که د نړيوالو ريکاردونو په کتاب کې د سفر برخه وی؛ نو ډاډه يم چې نوم به مې د لست په سر کې راتلای.

زه د الوتکو بدلولو سره حساسيت لرم، ځکه د وخت ضايع کولو وېزاره يم، په تېروتنه ناسمه الوتکه کې کېناستل عموماً وخت ضايع کوي او

یوه یا دوه بسته ورځې له منځه ځي، که امکان یې وي زیاتره د شپې پروازونو کې ځم، ځکه دې سره وخت سپموم. د پرواز په موده کې ښه خوب او ارام کوم او سبانیو کاري کتنو ته ښه چمتو کیږم، ځینې وخت په پرواز کې کتاب لولم یا له بیلابیلو ځانګو را استول شوي راپورونه ارزوم.

جاپان راته نږدې دی او د اړتیا پر وخت ډېر ورځم، لکه څنګه یې چې ګورئ تول سفرونه د منظم پلان له مخې کوم. ځوک چې بې هدفه بهرني سفرونه کوي زه ورته حیرانیږم، خو تر دې بده یې لا دا چې خلک خپل وخت بې ګټې تیر کړي. موږ په ډایوو شرکت کې د ځانګړي رسم و رواج تابع یو او زیاتره اداري ناستې په رسمي اداري وخت کې نه کوو، زموږ ناستې یا جلسې له رسمي اداري وخته مخکې یا وروسته وي، دې سره په اسانه کولای شو چې د ځانګو له مشرانو سره په ۷ بجو کېنو، زه خبر شوی یم چې زموږ ډایوو شرکت کارکوونکي دغه کار له شوخۍ سهارنۍ دعا بولي.

دا په دې معنا ده چې موږ په (ډایوو) کې وخت ته د ارزښتمن توکي په نظر ګورو او درناوی یې کوو. د ډایوو په ننني بریا کې یو موثر لامل د وخت درناوی او سمه کارونه ده. که څه هم د ډایوو فعالیتونه د نورو مختلطو شرکتونو په پرتله څندني پیل شوي، خو بیا هم دوو عاملو ځوانۍ او وخت ددې شرکت په بریا کې لویه ونډه لرلې ده. د ځوانۍ له لحاظه موږ پنځوونکي وو او په نړۍ کې د خپلو فعالیتونو پراختیا ته مو په قاطع نظر کتل، بلاخره شرکت د پام وړ پرمختګ وکړ، ځکه موږ تول د وخت په ارزښت پوهېدلي وو او په عین وخت کې د شرکت ودې او بریا لپاره هر ډول قرباني ته تیار وو. په وروستیو ۲۲ کلونو کې زموږ د

شرکت بريا او پرمختګ ته خلکو د يوې معجزې په سترګه ګتل، ځينې يې بيا په دې چټک پرمختګ شکمن وو، خو دې خلکو ته بايد ووايم چې زموږ پرمختګ يوازې په ۲۲ کلنه نېټه کې مه حسابوئ، ځکه موږ په دې ۲۲ کلونو کې د نورو شرکتونو په پرتله دوه چنده کار کړی، نور خلک به د سهار له ۹ د ماښام تر ۵ بجو کار کوي، خو دې شرکت اپوته د سهار له ۵ د شپې تر ۹ بجو کار کړی دی.

د ډايوو د پيل لومړی ورځې مې يادې دي چې د شپې له ۱۲ د سهار تر ۴ بجو به ګرځبنديز وو. هغه وخت به موږ عموماً له اداري وخت وروسته ناستې کولې چې زياتره وخت به يې د شپې تر ناوخته دوام کاوه او موږ به له مجبوريته په يوه نږدې مېلمستون کې شپه کوله، موږ ډېر زيار ويستی او د نورو شرکتونو دوه چنده کار مو کړی، نو موږ چې په ۲۲ کالو کې څومره کار کړی او برياوې مو ترلاسه کړي، په قوي احتمال ويلی شم چې د نورو شرکتونو له ۴۴ کلن کار او پرمختګ سره برابر دی. ډايوو شرکت بايد دومره پرمختګ کړی وی البته که يې نه کاوه، لامل به يې دا وی چې د کار او فعاليت بڼه به يې ناسمه وه. يوه شواروز (شپه او ورځ) ټولو ته ۲۴ ساعته دي، خو توپير دا دی چې څوک ترې ځنګه کار او ګټه اخلي. يو کس په يو شواروز کې د نورو په پرتله درې چنده کار او مطالعه وکړي، په دې معنا ده چې له نورو درې ورځې مخکې دی، نو مهمه موضوع د فعاليت بڼه، له وخت کافي ګټه او په ژوند د هغه مثبت اغېز دی.

له وخته په هوښياری ګټه واخلئ، هره شېبه يوازې يو وار راځي، ځکه نو ډېر ارزښت لري. تر ټولو مهمه دا ده چې ځوانی کې وخت ډېر قيمتي وي، حتی ويلی شم چې د برداتوب له وخته درې يا څلور چنده

قیمتي وي، په ځوانۍ کې له وخته ګټه اخیستنه ستاسې د ژوند تګلاره او معیار ټاکي.

(سنکا[۱]) یو وار له وخته د ګټې اخیستنې بڼه په دې صورت سنجش او ارزیابي کړه، دی په دې نظر و چې د انسان ژوند په کافي اندازه اوږد دی. که انسان له خپل وخته سمه ګټه واخلي عمر به یې دومره اوږد وي چې دی بکې لوېې لاسته راوړنې لرلای شي، خو که د انسان عمر عبث تېر شي او هېڅ موخه ونه لري، د ځو ورځو په تېرېدو به پوه شي چې د ژوند بدلولو فرصتونه یې له لاسه وتي دي. سنکا په دې نظر و چې د انسان ژوند لنډ نه دی، خو موږ یې په ضایع کولو لنډوو. انسان په مخو او هلو ځلو ډېرې پیسې ګټلای شي، خو که د ساتنې لپاره یې کافي وخت ونه لري، ښایي په ځو شېبو کې یې له لاسه ورکړي. بل کس ښایي لږې پیسې ولري، خو که پام ورته وکړي او دا لږې پیسې تر ډېره وخته وساتي ښایي وخت یې ارزښت ورزیات کړي، دغه اصل د وخت په اړه هم سم دی.

په هرصورت د انسان ژوند له دې ډېر ارزښتمن دی چې عبث تېر شي، تاسې نه د تللو شېبو راګرځولو ځواک لرئ او نه خپل ژوند بېرته له سره کولای شئ.

ځوانۍ کې باید پوه شئ چې له وخت او فرصته څه ډول ګټه واخلئ. ستاسې د ځوانۍ یو ساعت وخت ښایي په دې عمر ډېر اغېز ولري چې زه ورته را رسېدلی یم. که چېرې د کوریا دې شعر ته وګورئ چې وایي:

ځوښ اوسئ ځوښ اوسئ

چې ځوان یئ ځوښ اوسئ

---

[۱] لوسیوس آنائیوس سنکا (۴-۶۵ ق.م)، رومي فیلسوف او (رواقیان) مکتب پیرو او د نیرو ښوونکی و.

Scanned by CamScanner

بیا چې بوډاګان شولئ

دا خوښي به نه مومئ

نو زما عمر ته چې رارسئ ډېر سر به وټکوئ.

په ډایوو کې زموږ تجربې ته وګورئ، په ځوانۍ کې خپل راتلونکي ته پانګونه وکړئ او خپل وخت په ډېره هوښیارۍ او ځیرکتیا وکاروئ.

مخکې مو هم وویل چې ژوند له قیمتي شیانو ډک دی، خو وخت په ټولو کې ارزښتمن دی.

Scanned by CamScanner

[٩]

زه يوازې يوه ښځه يم

بازار سوړ دی او د باسواده خلکو د جذب تقاضا کمه شوې ده، دې کار د پوهنتونو په فارغانو کې بې کاري ډېره کړې، له دې امله ځينو فارغانو بېرته د پوهنتونونو لاره خپله کړه چې په جلا رشتو کې زده کړې وکړي. دا مسله په ښځينه فارغانو کې خطرناکه ده، څه وخت مخکې له حقوقو يوې فارغې ښځې ځان وژلی و، ځکه له ډېر وخت او هلو ځلو سره يې بيا هم کار نه و موندلی، دې پيښې په خلکو اغېز وکړ.

ډېر خلک په دې باور دي چې نړۍ کې له بېلابېلو اړخونو چټک بدلونونه راغلي، خو ښځو سره تبعيض او تعصب اوس هم هماغسې زور دی. په ننني ټولنه کې ښځې د زده کړو له پلوه سړو سره مساوي دي، خو بيا هم تر فارغېدو وروسته له خپلو وړتياوو او مسلکي پوهې سمه ګټه نه شي اخيستی، دا موضوع د فرد تر ځنګ ټولنې ته هم زيان لري.

په دې خاطر ډايوو يو ځل بيا د ښځو ګومارنې (استخدام) ته ځانګړی پام وکړ، البته زموږ اداره پخوا هم هغه لومړنۍ اداره وه چې د واده شويو

Scanned by CamScanner

باسواده مېرمنو گومارنې ته يې پام کړی و. څينې حتی د ځانگو تر رياسته ورسېدې او ۱۲ مېرمنې په ساختماني پروژې کې د کار لپاره لیبیا ته واستول شوې. دې ته په کتو څينې مواردو کې دا ښه گومان کېدای شي چې کوريا کې نسبي بريا يو څه وده کړې ده.

زه چې ځوانان وايم د ښځې او نر تر منځ توپير ته پکې قايل نه يم، خو اوس مې زړه غواړي چې د کوريا ځوانې ښځې مخاطبې کړم.

ښځې او نر دواړه گډې ځانگړنې لري. ښځې په تاريخ کې له نر سره اوږه په اوږه د نړۍ د لوړ ژورو مسئوليت په غاړه اخيستی او په ټولنه کې سړيو سره له ورته (لږ تر لږه تيوريو کې) فرصتونو برخمنې شوې دي.

البته له بده مرغه کوريايي ټولنه داسې نه ده. نن په څو دليله کوريايي ټولنه کې د ښځې ونډه محدوده پاتې او دوی له خپلو رښتينو نوښتونو، وړتياوو او قوت نه سمه گټه نه ده اخيستې. لومړی دليل چې زما فکر ته راځي زاړه افکار او رواجونه دي، ددې له مخې خاوند (مېړه) د کورنۍ بهرنۍ غړی گڼل کېږي، يعنې دا هغه څوک دی چې له کوره بهر فعاليت کوي، اېوته ښځه بيا د کورنۍ داخلي غړې گڼل کېږي، يعنې دوی يوازې په کور دننه کار يا فعاليت کوي، نو په دې خاطر د کوريا په سنتي ټولنه کې ښځه بايد په کور دننه وي. ددې ترڅنگ کوريايي ټولنه کې پلارسري حاکمه ده، ښځو يې په ټولنيزو چارو او مسئوليتونو کې د مداخلې مناسبه فضا نه ده ترلاسه کړې، دا موضوع د کار د تنزل لامل شوې هم ده.

خو زه فکر کوم کوريايي ټولنه کې پلارسري په ټولنيزو مسئوليتونو کې د مېرمنو د کمبدا اصلي او يوازينی لامل نه دی، پردې سربېره څينې نور

مهم عوامل هم شته او زه په دې هيله يم چې کوريايي مېرمنې به ورته پام وکړي.

البته د کوريايي ښځو ستونزې د ټولنې په ټوليزو ځانګړنو پورې اړه لري. خو زه په دې نظر يم چې کوريايي ښځې لا تراوسه نرانو غوندې مسئوليت اخيستو ته چمتو نه دي. ډېرې ښځې په لاشعوري ډول داسې فکر کوي چې له فراغت وروسته به دوه درې کاله کار او بيا واده کوي، دوی فکر کوي چې وروستی تمځای يې واده دی، خو کار ددې لارې په منځ کې لنډه دمه ده، ځکه نو په خپل کار او مسلک کې د پرمختګ لپاره چنداني هڅه نه کوي.

زه هيله لرم چې تاسې به ددې بحث د دوام په اړه فکر وکړئ. د ګومارنې په معامله کې شپږ مياشتې يوازې په دې تېرېږي چې کارمند له خپل کار سره بلد شي، يعنې د کار شپږ لومړۍ مياشتې د هر کار روزنېزه دوره بللی شو. معمولاً چې يو څوک نوی وګومارل شي تر بشپړ مسئوليت اخيستو پرې دوه کاله اوړي. په همدې دوو کالو کې ښځې ته د کار پرېښودو او کورنۍ جوړولو فکر پيدا کېږي؛ نو موږ دا تمه نه شو کولای چې يو اداره دې ګني ددې فکر لرونکي کارمند ته ډېر زړه ښه کړي.

۱۹۸۴ کال کې ډايوو شرکت د ښځينو فارغانو ګومارنه پيل کړه او مرکې يې ما خپله اخيستې. مرکه کې پوښتنه وشوه چې له واده وروسته کار ته زړه ښه کوئ؟ ۹۰ سلنه مېرمنو مثبت ځواب راکړ، خو پنځه کاله وروسته له ۳۰۰ ښځو يوازې ۱۵۰ پاتې وې.

البته زما په نظر دا شمېر هم نسبي ودې ښکارندويي کوي. موږ په ۱۹۷۲ او ۱۹۷۷ کلونو کې د ښځو ګومارنې په برخه کې ځينې تجربې وکړې،

Scanned by CamScanner

په هغه وخت کې ښځو عموماً داسې فکر کاوه چې تر واده به کار کوي او له واده وروسته به دنده پرېږدي، دې موضوع ته په کتو موږ له دې وروسته د ښځو گومارنه بېخي بنده کړه. خو وروستيو بدلونونو ته په کتو د يوې صنعتي ادارې د مشر په توگه تاسې ته ځو خبرې لرم، څکه زه په دې باور يم چې تاسې هم نرانو غوندې ددې ټولنې د ودې او پرمختگ مسئوليت لرئ.

تر ټولو دمخه دا ياد ساتئ چې يوازې تاسې د خپل راتلونکي برخليک ټاکونکې يئ. په دې وروستيو کې کوريايي مېرمنې دوی سره د تعصب پرضد غږ پورته کوي، خو زه وايم چې ښځې خپله دا تعصب او توپير غواړي، څکه دوی وايي چې (زه يوازې يوه ښځه يم) او (ښځې نه د داسې يوه کار تمه څنگه کيدای شي) د دوی دا خبرې او شعارونه په خلکو کې دا فکر پيدا کوي چې ښځې گني خپله نرانو سره د مساوي حقونو چندانې تمايل نه لري.

بله مسله د ژوند ملگري ته د خاوند کليمې کارول دي، خاوند؟ ستاسې ژوند ملگرى څنگه ستاسې خاوند کيدای شي؟ واده تاسې ته څه مفهوم لري؟ يا واده په دې معنا دی چې يو مناسب مېړه پيدا کړئ، په هغه متکي اوسئ او منښته يې وکړئ؟ يعنې غواړئ چې مجبورې وينځې ووسئ؟ واده د ورته مسئوليتونو او ارزښتونو په لرلو سره د دوو کسانو يووالی دی؛ نو دا واده دا خپلوي يا اړيکه له خپل خاوند او وينځې سره څنگه تشبيه کيدای شي.

د کوريايي ټولنې زياتره ښځې اوس هم د داسې چا په لټه کې دي چې منښته (فرمانبرداري) يې وکړي، بدتره يې دا چې نجونې د خپلو زده کړو په څلور کلنه موده کې يوازې د مېړه (خاوند) په لټه وي. زه وايم دا

په ډېر وخت ونیسي چې یوه تجلي دې زده کړې د خاوند کولو پر ځای د خپل راتلونکي جوړولو لپاره وکړي. تاسې څه وایئ چې دا فکر او تمایلات په کوریایي ټولنه کې د ښځې او نر حقونه سره مساوي کولای شي؟

دا یاد ساتئ چې تاسې خپله خپلې خاوندانې یئ. له ښځې توب او سړیتوب ورهاخو موږ ټول د ځینو ګړو ځانګړنو لرونکي یو، ددې ځانګړنو اصل او اساس دا دی چې موږ ټول د خپل ژوند او برخلیک خاوندان یو. تاسې ځانله د خپل ځان حاکم او خاوند یئ. خاوند، مور پلار او بچي مو ستاسې خاکمان نه دي. البته ددې خبرو کول اسانه خو عملي کول سخت وي. کاریګر هغه څه کوي چې بادار یې ورته وایي، په دې توګه ژوند لږ اسان وي، خو که څوک خپله خپل بادار یا خاوند شي؛ نو خپله به کارونو پسې ګرځي او بادار یا خاوند مسئولیتونه دده په خپله غاړه وي.

زه له خوانو کوریایي ښځو غواړم چې د خپلې ودې او پرمختګ لپاره دې کار او مسلک ته دوام ورکړي. تل فکر وکړئ چې خاوند یا بادار یئ، څکه دا طبیعي فکر دی. پاتې بحث کې تاسې ټولې نه راځئ، خو ځینې ښځې چې څنګه له زده کړو فارغې شي، څه یې چې زده کړي وي بېرته یې هېر کړي. څکه دوی ځان خپل نوي بادار (خاوند) ته سپاري، په دې توګه هغه هر څه له لاسه ورکوي چې زده کړي یا یې شخصیت ودې کړې وي. تاسې څنګه ځان داسې بې ګټې او بې ارزښته کولای شئ؟

د هر سړي شخصي وده او پرمختګ دده په زیار او هلو ځلو پورې اړه لري، خو مهمه دا ده چې تاسې خپلو موخو او روښانه راتلونکې ته

Scanned by CamScanner

څنګه رسېدای شئ؟ څوک چې تولنه دقيقه او په جدي توګه مطالعه کوي، د هغه وده او پرمختګ هېڅ حد او پوله نه پېژني.

نو له تاسې کوريايي ځوانانو غواړم چې تر خپله وسه پرمختګ وکړئ، که خپل چاپېريال وڅارئ ويه ګورئ چې ځينو خلکو د پام وړ پرمختګونه کړي او ځينې نور د ژوند له صحنې وتي دي. دا دواړه مسلې يو ساده ځواب لري. يو انسان که پرون ورک او عادي وو، نن يې د خپل پرمختګ لپاره جدي هڅې وکړې؛ نو سبا به يې هرومرو ښه او روښانه وي. خو که نننی مشهور انسان يوازې خپلو تېرو وياړونو ته کښني او له ټولو هلو ځلو لاس واخلي؛ نو په نږدې راتلونکي کې به هېڅ او ورک انسان شي.

مهمه موضوع ستاسې د ښځينه شخصيت وده ده، يعنې دا چې له زده کړو او واده وروسته د خپل شخصيت وده او پرمختګ مه ودروئ، خپل شخصيت او مطالعې ته ارزښت ورکړئ او پرلپسې د نويو پديدو او امکاناتو په لټه شئ. دا د ښايسته ښځو ځانګړنه ده، په رښتيا ښايسته ښځې هغو دي چې د خپل پرمختګ لپاره هلې ځلې کوي. په رښتيا ښايسته ښځې او سړي هغو دي چې له ژونده خوند اخلي او تر خپلې وسې د ودې او پرمختګ هڅه وکړي.

زه غواړم هغو ښځو سره څو نورې خبرې هم شريکې کړم چې غواړي له خپلو پټو وړتياوو او قوتونو په موثره توګه کار واخلي. تاسې بايد خپل کار ته په مسلکي ليد وګورئ، خپل مسئوليتونه په انفعالي توګه مه منئ او يوازې هغه کار مه کوه چې له تاسې يې تمه کېږي. تراوسه کوريايي ښځو خپل کار او مسلک سره همداسې چلند کړی او په همدې خاطر ډېرې ادارې د دوی ګومارلو ته چندانې زړه نه ښه کوي.

Scanned by CamScanner

که غواړئ چې د سړیو غونډې چلند درسره وشي، نو باید فعال کار وکړئ او مسئولیتونه ومنئ، لږ تر لږه د یوه نر په کچه ښه کار باید وکړی شئ، که تاسې خپل کار او مسلک سره داسې چلند وکړئ اداري مو له ګومارنې سره هیڅ ډول مخالفت نه کوي، دا کار په ټولنه کې ستاسې پر ضد حاکم تولنیز سنتي تعصبونه له منځه وړلای شي.

په ملګرو ملتونو او حتی نور آسیایي ملتونو کې ښځې د ځانګو تر ریاستونو، د شرکت عامل مدیریت او مدیره هئیت مشری ته رسېدلې دي. داسې خلک د خپلو مسلکي تجربو او پراخه وړتیاوو پر مټ خپله تولنه کې پراخه نفوذ پیدا کولای شي. زه داسې هیڅ دلیل نه وینم چې له منځې یې دې د کوریایي مېرمنو وړتیا تر دې مېرمنو کمه وي. اصلي موضوع کار او مسلک سره د کوریایي مېرمنو چلند دی. ځکه زموږ مېرمنې کار یا دندې ته د واده د یوې لارې یا دمې په سترګه ګوري. که تاسې هم داسې فکر کوئ او خپل کار ته په غیرفعال ډول ادامه ورکوئ، نو تاسې خپله ځان سره د شته تعصب او تاوتریخوالي لامل یئ.

د ځان واکمنې اوسئ، تر خپله وسه هڅه وکړئ چې وړتیاوو او مهارتونو ته مو وده ورکړئ. د مسلکي خبرتیاوو په لټه کې اوسئ. ځکه پلارسرې تولنه کې ځان سره د تعصب او تاوتریخوالي ختمولو یوازینی لار همدا ده. که داسې وکړئ د تولنې متعصبو سړو او تېرو نسلونو ته به دا ثابته کړئ چې د کوریایي ښځو په اړه د دوی فکر ناسم و.

[۱۰]

د مرغانو پنجره

دا مې ویلي او وایم یې: نن چې څه لرم د کوریا د جګړې له برکته دي. جګړې وې، بدبختۍ وې او زه ددې کوریایي جګړو له برکته په ماشوم عمر کې د ژوند له سختو سره مخ شوم، بیا چې رازلمکی شوم زده کړې او کورنۍ ساتل هم دواړه زما مسئولیت شو، دې کار متوجې کړم چې د ژوند له ناکامیو، خفګانونو او بلاګانو سره د مبارزې لپاره خپلې وړتیاوې ځنګه راټولې او تقویه کړم.

ژوند دومره اسان هم نه دی، ددې لپاره درته د بودا له لومړنیو تعلیماتو یو راوړم، ددې تعلیماتو له مخې دنیوی ژوند سختۍ، کړاو او نړی د ستونزو او خفګانونو سیند دی. ژوند نه صیقل شوی وجود او نه د سرو ګلو توشک دی، حتی که ژوند د سرو ګلو ځادر نغاړلی وي، بیا هم دا مه هېروئ چې د سرو ګلو لاندې تېره اغزي هم شته.

که د ګل له اغزي وېرېږئ بریا نه مومئ، بریا د هغوی ده چې د ګل په ډنډر له ولاړو اغزو نه وېرېږي. د نبیو تقریباً ټولو بریالیو خلکو دا بریا یې د پرونیو سختو او کړاونو ثمره ده، دوی پرونۍ شپه د ګلونو په بستر

Scanned by CamScanner

نه ده تېره کړې؛ نو دا خبره بې دريغه کوم د کوريا پروني جګړې له ما ننني انسان جوړ کړی دی. دې ته پام کوئ چې سختي په ژوند کې مثبت اړخونه پيدا کوي، زه په دې موضوع ډېر نه پوهېږم خو حقيقت دا دی چې په ژوند کې ښې شيبې د ستونزو او کړاونو له منځه راوتې دي.

ژوند چې ښه روان وي، د تولنې خلک خپل کار او پرمختګ ته دوام ورکوي، که تاسې په ورته حالاتو کې نورو غوندې پرمختګ نشي کولای، په ځان کې بايد د خپل وروسته پاتې والي دليل ولټوئ. مثلاً د پوهنتون يو محصل فرض کړئ چې په خپله وړتيا ډاډ او باور لري، خو د پوهنتون په لومړيو کلونو کې چندان زيار نه باسي او په اوسط نمرو قناعت کوي، البته ځان سره وايي چې په وروستي کال به خپله پوره هڅه کوي، دی فکر کوي چې که وروستي کال کې هڅه وکړي؛ نو په ښه درجه به پوهنتون نه فارغ شي، خو تاسې څه فکر کوئ چې عملاً به دا کار وشي؟

دا په ياد ساتئ، کوم محصلين چې په لومړي کال ډېر درس وايي په وروستي کال به هم خپلو هڅو ته دوام ورکوي. اوس که نوموړی محصل په اخر کال کې د نورو کلونو په پرتله دوه درې چنده هڅه وکړي، بيا هم د پخوا په نسبت ښه نمرې نه شي اخيستی، که ډېره زياته هڅه هم وکړي، ښايي هماغه خپله منځنی فيصدي وساتي، تر دې يې نه شي زياتولای. تاسې لپاره د هڅو مناسب وخت هغه دی چې تولو له هلو ځلو لاس اخيستی او له حالاتو نهيلي شوي وي، دې وخت کې بريا د هغه چا ده چې جدي هڅې يې کړې وي او په خپلو تولو پټو وړتياوو خبر وي. تاسې بايد پوه شئ چې د خپل ژوند بحران څنګه په مثبتو برياوو واړوئ او ګټه ترې واخلئ. موږ د بحران څرګندولو دوه

Scanned by CamScanner

کليمې کاروو، لومړی يې Risk ده او دويمه يې Chance يا فرصت ده.
يعني د خطر او فرصت کليمې څنګ په څنګ راځي او مثبتې او منفي خواوې لري. دا په دې معنا ده چې بحران بنايي مثبت او منفي دواړه خواوې ولري.

بدګومانه انسان به د (ريسک - چانس) کليمه په منفي معنا اخلي او نهيلي کېږي به، خو ښه ګومان لرونکی انسان به خپل حالت په ډاډ او هيله مندي ارزوي، دا انسان به بحران کې شته فرصتونه پيدا کوي او بلاخره به يې د بريا لامل کېږي. البته دې کس ته د بريا او ماتې مساوي نسبت شته، خو زه فکر کوم ښه لاره دا ده چې حالاتو سره مبارزه وشي، وېره ترې احساس نه شي او انسان ورته ځان تسليم نه کړي.

تاسې ځوانان يئ، موخو ته د رسېدو هڅې وکړئ، کله کله به ماتې هم خورئ، که تل هغه کار وکړئ چې تمه يې درنه کېږي؛ نو اندېښنې به مو کمې وي، خو هېڅکله به لوړو برياوو او پرمختګونو ته لاسرسی پيدا نه کړئ.

په اوسنيو ځوانانو کې مې دا خبره خوړې، چې دوی ضعيف دي، لټي يې خوښېږي، استقلاليت پکې کم دی او د پلټنې حس هم چنداني نه لري. زه فکر کوم په اوسنيو ځوانانو کې رايجه ستونزه لټي او اسانتيا خوښول دي.

البته دا ډېر مسايل ستاسې د مور او پلار په بې دريغه ملاتړ پورې هم اړه لري، داسې مور او پلار نشته چې اولاد ورته ګران نه وي. ټول هيله لري چې بچي يې ښه کالي ولري، ښه ډوډی وخوري او ژوند يې له برياوو ډک وي، خو تر ټولو هوښيار يې هغه دي چې د خپلو بچو راتلونکې ته ځانګړې پام او ورسره مينه لري. دوی په همدې دليل ځان اړ ګڼي

Scanned by CamScanner

چې ځینې روزنیز تکي مراعت کړي. یو تکی بچو ته د پاملرنې څرنگوالی او کچه معلومول دي. هر بچي ته چې مور او پلار ډېره مینه ورکړي، زړه یې نرې کېږي، دا کار له یوې خوا دوی له اروايي او شخصيتي پلوه ضعیفه کوي او له بلې خوا یې د ژوند له ستونزو سره د مبارزې قوت راکموي.

مور و پلار د بچو رټل نه خوښوي، ننني کورنیو کې بچي له درېیو څلورو ډېر نه وي؛ نو اوس ژوند هم د پخوا په پرتله ښه او اسانه شوی دی. مور و پلار هم بچو سره د مینې ښودنې نوې لارې چارې پیدا کوي. که تاسې مور یا پلار نه یئ، په هغه احساس نه پوهېږئ چې مور او پلار یې د اولاد رټلو په وخت لري.

خو مینه باید داسې وشي چې مور او پلار د بچي راتلونکی د دوی د رټلو تر درده لوړ وگڼي، په هر صورت ژوند کې په هر چا داسې وخت راځي چې په خپلو پښو باید ودرېږي، څکه مور و پلار تل، له هر چا او تولنې د دوی دفاع نه شي کولای.

د کوریا په ننني تولنه کې چې نوي کسان په کار گومارل کېږي له ۱۰ – ۲۰ سلنه هغوی یې په لومړیو شپږو میاشتو کې کار پرېږدي، ولې؟ څکه چې موسسو یا ادارو کې ورته کار لږ سخت ښکاري. له دې سختۍ د خلاصون لپاره یا بېرته د دوکتورا اخیستو لپاره په پوهنتون ورننوځي او یا په بهرنیو هیوادونو ته د زده کړو لپاره سفر کوي. زه وایم چې دا چاره دې زموږ تولنه کې ختمه شي. زه ځینې وخت د هغو ښوونیزو ادارو په معیار فکر کوم چې داسې خلکو ته داخله ورکوي. هغه خلک چې کارې چاپېریال کې له شته فشاره پوهنتون ته تښتي په اصل کې ښوونيز نظام ته سپکاوی کوي.

څه وخت مخکې ناڅاپه د يوه مشهور پوهنتون د بازارموندنې پوهنځي له وروستي کال محصل سره کېناستم. ظاهراً ښه منظم و او ځيرک ځوان ښکارېده. زموږ د خبرو اصلي موضوع له فراغت وروسته د محصل پلان وه.

ما ترې وپوښتل چې له فراغت وروسته کار کوې؟ دا چې ځواب يې مثبت و ترې ومې غوښتل چې د ايوو شرکت کې کار وکړي. ده وويل د ايوو شرکت يې نه خوښيږي، ما ترې دليل وپوښت راته يې وويل: د ايو شرکت له خلکو ډېر کار اخلي. بيا مې وپوښت، ښه چېرته کار کول غواړې؟ ويل يې دا به ښه وي چې په يوه بهرني شرکت کې کار وکړم، ځکه کارونه يې لږ او معاشونه يې ډېر دي.

لږه شيبه وروسته مو خبرې ختمې شوې، ځکه په دې مې نه شو ملامتولی چې ولې اسانه کار او ډېر معاش غواړي، خو وروستيو خبرو يې سخت خفه کړم، ځکه زياته يې کړه چې، که څلور پنځو کالو کې يې لږې پيسې جمع کړې دا او څنګله (کوږده) يې يوه قهوه خانه جوړوي چې پاتې ژوند يې ښه ارام تېر شي. ښه د قهوه خانې جوړول کومه بده خبره نه ده، خو دا سړی د هېواد په يوه ښه علمي مرکز کې محصل و او داسې يو مسلک يې ټاکه چې يوازې دده ژوند پکې ارام تېرېده. دې موضوع زه په دې فکر کړم چې آيا زموږ نور محصلين هم د خپل راتلونکي په اړه همداسې فکر کوي؟

خوبولې مرغۍ ته په پنجره کې ژوند ډېر ښه او اسانه دی، ځکه د خوړو، يخنۍ او احتمالي خطرونو غم ورسره نه وي، خو زه فکر کوم دې ژوند ته به خوک نه توسيږي. ازاده مرغۍ که څه هم ځانته دانه خپله پيدا کوي، ځاله خپله ابادوي او مجبوره ده چې له احتمالي

Scanned by CamScanner

خطرونو سره مبارزه وکړي، خو دې تولو سره هغه یوه ازادې مرغۍ ده، په توله دنیا کې ازاد الوت کولای شي. ازاده مرغۍ تر پنجرې کې بندي مرغۍ ډېره خوشاله وي، خو بندي مرغۍ یوازې راحت لري.

له دې ځایه بهر د کشف او ننداري لپاره لویه نړۍ پرته ده، د ځان تړلو او قیدولو فکرونه درنه لیرې کړئ، نابلدو شیانو ته وار مه خطا کوئ، له ماتې مه وېرېږئ، ځکه دا د ځوانانو دنده او مسئولیت دی چې د ژوند بحراني حالات په مثبتو بریاوو واړوي او له ستونزو سره د مبارزې په نیت راپورته شي.

Scanned by CamScanner

[١١]

د ننداري صحنه ختيځ ته راګرځي

د نړۍ تاريخ د ملتونو او تمدنونو له عروج او زواله ډک پورت دی، تاريخ ښيي چې هيڅ يو ملت له خپل برم او دبدبې سره تل نه پاتې کيږي. نن د بين النهرين، مصر او روم تمدنونه يوازې په ليکنو کې ژوندي دي.

په دې تاريخي لويو ژورو کې چې هر وخت ملتونه د لويې توپ يو بل ته ورکوي، نوي بدلونونه او تحولات هم ورسره راځي. موږ خپله تېرو څو پېړيو کې د داسې بدلونونو شاهد يو. په دې کلونو کې د نړۍ رهبري له هسپانيا انګلستان او له انګلستان امريکا ته لاړه. اوس د لويې دا توپ د ارام سمندرګې نورو هيوادونو ته ورکړل شوی دی، زه چې ګورم د نړيوال تمدن صحنه ختيځ خواته را روانه ده او کوريا ددې صحنې مهمه برخه نيولې. ختيځې څمکې لګيا دي د نړيوالو تولنو په

مرکز اوړي، په همدې وخت کې به کوريايي ځوانان د راتلونکې نړۍ سرلاري وي.

ما تېرو مقالو کې په ډېره خوشبينۍ وويل چې زموږ همزولې نسل د مخ پر ودې کوريا وروستی نسل و او تاسې ځوانان به د پرمختللې کوريايي جمهوريت لومړی نسل یئ. څکه درته زه يو څو خبرې کوم. د پرمختللې کوريايي جمهوريت د لومړي نسل په توګه، د نړيوالې ټولنې رهبري ستاسې مسئوليت دی؛ نو که څوک مخ پر وده کوريا کې په زېږېدو خفه وي او وايي چې اروپا يا امريکا کې زېږېدلای وی، له سره دې پرې فکر وکړي. څکه زموږ هيواد پرمختللو هيوادونو ته بيخي ورنږدې شوی دی، د غرب د ماښام ستوری چې راښکاره شي، لوېدلی لمر به بېرته په ختيځ کې څرک راووهي، نو تاسې بايد شکر وباسئ چې کوريا کې زېږېدلي يئ. څکه ددې ملت تاريخ او هلې ځلې موږ پرمختللې نړۍ ته ورننباسي، اوس تاسې ووايئ چې کوريا کې په زېږېدو ولې خفه يئ؟

شل کاله مخکې زموږ خلک غريب وو او په نړيواله کچه يې لږ شان او نفوذ هم نه لاره، موږ د کومې چينګښې رو، خو زموږ نسل په دې تاوړه حالت لاس برې شو او داسې يو قوي اقتصاد يې رامنځته کړ، چې په نړيوالو بازارونو کې هم مخکې دی.

کوريا کې له شاهي نظام (۷۵ ق.م – ۶۸۸ م) وروسته دا لومړی ځل دی چې موږ په نړۍ کې د يوه متحد ملت په توګه راڅرګندېږو او دا زموږ په هيواد کې د (منزوي پاچا) سابقه له منځه وړي.

زموږ هيواد د خپلې بقا لپاره بهرنۍ نړۍ ته خاصه پاملرنه کړې ده، دا چې کوريا د نفوس له مخې بنګلديش او تايوان پسې په درېيم نوبت

کې ده.او هېڅ ډول طبيعي سرچينې نه لرو؛ نو بې له دې بله چاره نشته چې له خپلو پولو بهر سترگې ونيسو.

نن نړۍ سره زموږ د اړيکو يوازينی دليل دا مسله نه ده، موږ چې څومره پرمختللې نړۍ ته نږدې کېږو هغوی مو هم همدومره ځان ته ورنږدې کوي. اوس به ځوان کورياپان د راتلونکې نړۍ په سرلارو کې ځای ومومي. تاسې ځوانان بايد قوي ارزښتونه ولرئ، دا ارزښتونه بايد له پرمختللې نړۍ سره منطبق وي. يعنې لوړ فکر او موخې بايد ولرئ او په دې لاره کې به نويو راتلونکو تحولاتو ته چمتو ياست،

دا چې ستاسې نړيوال سيالان به مو ملگري نه وي؛ نو خپلې بالقوه وړتياوې بايد قوي کړئ او په خپل چاپېريال کې شته حقايقو ته سترگې پرانيزئ. دا په ياد ولرئ چې امريکايي ځوانان ستاسې ستر سيالان دي او غواړي چې د راتلونکې نړۍ اتلان او رهبران شي، په دې خاطر تر نيمو شپو جدي مطالعه کوي او په خپلو کمپيوټرونو گوتې ټومبي. ناپېژانده سيالان مو اصلي سيالان دي.

دا چې په نړۍ کې څنگه تر نورو مخکې شئ، څو خبرې درته کوم. تاسې بايد بهرنۍ ژبې زده کړئ، چې بېلابېلو ملتونو سره اړيکې جوړې کړئ. په انگليسي بايد رواني خبرې وکړئ او په نورو ژبو لکه چينايي، فرانسوي، روسي، الماني، هسپانوي او نورو... خپله جاله پورې باسئ، که داسې ونه کړئ د خپل هيواد له هوايي ډگره په وتو به ړانده چرگان شئ.

دا به ډېره ښه وای چې نور ملتونو کوريايي ژبه زده کړې وی، خو زه داده يم دا څنگه چې په نړۍ زموږ واک څېرېږي، داسې ورځ به راځي چې د نړۍ ډېر خلک به کوريايي ژبه زده کوي، خو دا چې زموږ دا

ارمان به ډېر وروسته پوره کېږي؛ نو زه په دې باور يم چې کورياييان بايد د بهرنيو ژبو په زده‌کړه کې ډېرې هڅې وکړي چې په نړيواله صحنه کې فعال حضور ولري.

دويم پړاو کې په موټر او کمپيوټر پوهېدل ډېر اړين دي، تاسې بايد هر ډول حالت سره مبارزې لپاره چمتو ياست، ځکه ناڅاپي پېښې هر وخت کېداى شي او راتلونکو کلونو کې به موټر او کمپيوټر پوهنه ډېره اړينه وي. موږ گورو چې څو وروستيو کلونو کې کوريا کې د موټرو بازار ښه وو او دا پرمختگ به همداسې روان وي. نږدې راتلونکي کې به همداسې کمپيوټر ته هم اړتيا لرو او دا به زموږ د کور، ښوونځي، پخلنځي او ټول کاري چاپېريال اړتيا وي؛ نو په کمپيوټر بايد پوه شئ او يو بل ته يې ولېږدوئ.

تاسې بايد له عصري نړۍ سره يو ځاى کېدو لپاره ددې شيانو اړتيا درک کړئ، په نړيواله صحنه کې د بريا لپاره بله وسيله په ځان د باور وړتيا ده، چې هر فرد او هر وضيعت سره به مبارزه کوئ.

د کورياييانو وړتيا او ټکنالوجي هر پرمختللي ملت سره د قياس وړ ده، زه د هغو شرکتونو له کارکوونکو ډېر اغېزمن يم چې سوډان، ليبيا او نورو افريقايي هيوادونو کې يې خپلې پروژې ښه معرفي کړي دي. دوى له امريکاييانو، جاپانيانو او نورو سوداگرو په گډو پروژو کې پر ځان ښه باور ښودلى. زه فکر کوم که يو انسان وکړى شي په افريقا کې خپلې وړتياوې عملي کړي، د نړۍ په هر ځاى کې به همدې قوت او شوق کار کولاى شي. زه تر ټولو ښه پلورونکى لومړى د افريقايي او اسيايي هيوادونو لپاره گومارم، ځکه زما په نظر دا د نړۍ تر ټولو سختې سيمې دي، دې ځاى کې له څو کاله تجربې وروسته بيا دا خلک اروپا،

امریکا یا نورو صنعتي هیوادونو ته لېږم. څکه زه په دې باور یم چې څوک له دې سختو شرایطو سره ځان برابر کړي او ماموریت وکړي دا د نړۍ په هر کونج ماموریت کولای شي. په دې وروستیو کې زیاتره خلک د نړۍ ځینې پدیدې د لویو تمدنونو او کلتورونو د انحطاط عوارض بولي او تاریخ ښیي چې دا اصل د نړۍ په ټولو کلتورونو او تمدنونو کې و. دې عوارضو د ټولنو خلاقیت ضعیفه کړی، اخلاق یې مخ پر زوږ کړي او (خوشاله اوسو) فلسفې په ټوله نړۍ کې سر راپورته کړی، موږ دا زیاتره پدیدې د پرمختللیو ټولنو ځانګړې ناروغي بولو. د نړۍ ډیرو خلکو په امریکا کې د ددې عوارضو او پدیدو په اړه مستقیماً خپله اندېښنه څرګنده کړې ده.

په دې کې شک نشته چې موږ باید د نړۍ له پرمختللیو هیوادونو علم او صنعت را زده کړو، خو زه یې د مضرو او منفي کارونو د منلو پلوی نه یم. له بده مرغه زموږ کوریایي ځوانان د لویدیځ چلند یې له کوم قید و شرطه مني، خو زه فکر کوم تاسې ځوانان د بې ګټې چلندونو او طریقو تقلید ته هیڅ اړتیا نه لرئ. دا سمه ده چې تر اوسه دې ملتونو د نړۍ په صحنه کې د رهبرۍ ونډه لرلې خو دا یاد ساتئ چې له دې وروسته به ورو ورو دا ملتونه له اصلي صحنې وځي.

څو وروستیو لسیزو کې موږ د لویدیځ د موډرنیزم، صنعتي کولو او لویدیځولو په تقلید اخته وو، خو اوس له خټیځه لمر په راختو دی او د لویدیځ د ماښامني ستورې د پیروۍ اړتیا نشته، دا هیوادونه نور زاړه شوي او پر ځای یې موږ نوي ځوانان یو؛ نو که موږ له دې زړو تقلید کوو، د نړۍ د رهبرۍ پر ځای به مو دوی سره سمه صحنه پرېښې وي. اوس د نړۍ پام راوښتی، خو دا ځوان نسل پورې اړه لري چې

ددې هیواد ودتیاوې او انرژي نړۍ ته وښیي. زما یوه هیله دا ده چې تاسې د نوې نړۍ اتلان او رهبران خپل مسئولیتونه په سمه توګه ترسره کړئ او دا یوه شېبه هم هېر نه کړئ چې: تاسې لومړی کوریایي نسل یئ چې د نړۍ په صحنه به قدم بږدئ او نوې عصري نړۍ به پرانیزئ.

Scanned by CamScanner

[۱۲]

د روغتيا راز

خينې په دې باور دي چې روغتيا گڼي کوم خانگړی راز دی، زه خپل کارونه دومره چټک کوم، چې ډېرو ته دا چټکتيا سخته ښکاري، خو زه د خپلې روغتيا لپاره هيڅ راز نه لرم او نه مې پرې ډېر وخت مصرف کړی دی. دا به لږ زياتې وي چې ووايم ما ټول عمر خان خوان احساس کړی او د خپلې روغتيا په اړه مې هېڅکله انديښنه نه ده لرلې.

د کوريا په جگړه کې چې کورنۍ سره له (تاالگو) راوتښتېدم، د ورځپاڼې پلورلو لپاره به مې لس کيلومتره پلی مزل کاوه او اوس لکه چې د الونکو اوږدو سفرونو زما د روغتيايي قوي بنسټ په اساس دي. د محصلۍ په دوره کې مې سوک وهنې او نورو برخو کې ورزش کاوه.

ښايي خينې فکر وکړي چې زه کاروباري شخص يم؛ نو په گلف لوبه به هم گڼي پوهېږم. خو ما تراوسه د گلف هغه ډنډې ته لاس هم نه دی ور

وړی، نه مې کله ګلف ته وخت پیدا کړی او نه مې دا لوبه د یوه منظم ورزش په توګه ګڼلې ده. ماته دا په زړه پورې وه، د (توکو توشیو) صنعتي تشکیلاتو جاپاني بنسټګر کتاب کې مې ولوستل چې ده هم د ګلف په اړه ماته ورته احساس درلود. یوه ورځ ورته کارکوونکو ویلي وو راځه چې ګلف وکړو، ده ورته ویلي زه دې ته حیران یم، تاسې ولې دې سره دومره مینه لرئ چې یو وړوکی توپ په یوې وړوکې کوتې (ییلې یا کندې) کې واچوي، بیا یې زیاته کړې وه چې د یوه صنعتي شرکت اداره تر ګلف ډېره په زړه پورې ده.

دا عبارت دقیقاً زما د احساس انځورګري ده، که د تفریح او ساعت تیرې خبره شي؛ نو ګلف به زما د لیست په وروستیو کې راشي، ځکه زه چې له کاره کوم خوند اخلم، هغه تر دې ټولو ډېر دی. له صحي پلوه هم ګلف لوبې ته کوم اعتبار نه وینم، ځکه زما په نظر شدید کار او فعالیت تر ټولو موثر ورزش دی. زه وایم چې ډېر پلټونکی سړی ورزش ته اړتیا نه لري.

په جیم کې چې د خلکو ګڼه ګوڼه وینم، ځان سره وایم، دا خلک خپل وخت په دې دلیل ضایع کوي چې بل ځای کې ګټې خولې نه شي ځغولای. کوریا کې د جیمونو او سوناګانو شمېر مخ په زیاتېدو دی، دا په دې معنا ده چې زموږ ډېرو خلکو خپلې روغتیا ساتنې لپاره ورزش ته مخه کړې ده. خو زه تراوسه نه پوهېږم چې دا خلک ولې خپلې روغتیا او بدن روزنې لپاره دومره پیسې لګوي؟ که څوک راته ووایي چې ستا د روغتیا راز څه شی دی ورته به ووایم، سخته هڅه. زه د ډېر فعالیت له لارې د اړتیا وړ مناسبه انرژي ترلاسه کوم او په دې هم پوهېږم چې ستړي کوونکي کارونه شایي تر یوه بریده روغتیا ته زیانمن وي او اپوته

Scanned by CamScanner

خوندور او په زړه پورې کارونه انسان ته خوښي او انرژي ورکوي؛ نو خپل کار په پوره شوق او ذوق سره کوئ او دې سره به رښتینې خوشالي او لذت احساس کړئ. په کارځای کې خولې څڅول به جیم کې له خولو څڅولو ډېر ارزښت لري. سخت کار او فعالیت زما د روغتیا راز دی. ما مخکې هم وویل کار زما لپاره یوه تفریح ده، اوس بې دا دی ښکاره وایم چې کار او کوشش زما د روغتیا راز دی.

فکر کوم د روغتیا دویم لامل مې مناسبه تغذیه او بېلابېل خواړه دي. زه ټول عمر متعادل پرهېز (رژیم) کوم. زیاتره وخت زر زر ډوډی خورم، که څښې او پلټنې مو ډېرې وي، اړ یئ چې ډوډۍ زر زر وخورئ. دا چې زه د نړۍ زیاترو سیمو ته تللی یم؛ نو بېلابېل خواړه مې هم خوړلي دي.

پخوانی متل دی چې ښه خواړه ښه وقایه ده، زه په دې باور یم چې که سم او مناسب خواړه وخورم، د روغتیا لپاره درملو او سوني سپېرکي ته اړتیا نه لرم. نو هر ډول خواړه ښه په خوند خورئ، خو که د خوړو په اړه لږه سختي وکړئ؛ نو د نړۍ ډېرو سیمو ته سفر نه شئ کولای. بهرنیو سفرونو کې باید له بېلابېلو خلکو سره مخ شئ او د ملګرتیا او تولنیزو اړیکو پاللو لپاره باید بېلابېل خواړه وخورئ، که افریقا ته ځئ افریقایي خواړه باید وخورئ، که منځنې ختیځ ته ورځئ د پسه غوښه به خورئ، حتی که خواړه مو په زړه نه وي، بیا هم هڅه وکړئ چې ویې خورئ. زه فکر کوم دا د ملګرو موندلو تر ټولو ښه لاره ده.

دا کار هله ډېر ارزښت پیدا کوي چې تاسې غواړئ خپل تولیدات وپلورئ. ځینې وخت ښایي په یوه شپه دوو مېلمستیاوو ته وبلل شم، داسې وخت کې هڅه کوم چې له دواړو شپنیو ښه خوند واخلم. د

خوړو په اړه مې هېڅکله هم سختي نه ده کړې، زه فکر کوم د رنګارنګ خوړو خوړلو او بیلابیلو خلکو سره ناستې پاستې په نړیوال ډګر کې زما په بریا مثبت اغېز کړی دی.

البته زه په دې پوهېږم چې څوک باید زر (چټک) دوډۍ خوړلو ته راونه بلل شي، خو دا چې زما تل تادي وي؛ نو چټک خواړه خوړل راته ډېر ښه دي. د ډايوو شرکت کارکوونکو سره چې ډوډۍ خورم، هغوی لا نیمايي ته نه وي رسېدلي چې ما خان موړ کړی وي، ما سره چې څوک سفرونه کوي هغوی هم راسره عادت شوي دي، لکه د ناپیلیون په اړه چې ویل کېږي، ۸ دقیقو کې به يې غرمنۍ او ۱۲ دقیقو کې به يې شپنۍ خوړله. له دې ښکاري چې په تاریخ کې ډېر بوخت خلک دوډۍ خوړلو ته ډېر وخت نه ورکوي.

ددې بحث اصلي موضوع خواړه نه دي، اصلي موضوع دا ده چې خلک روغتیا ساتنې لپاره سونډ سپېرکې خوري، ورزشي تولګیو ته ځي، خو دا کار يې له دې هم کیدای شي. زما شخصي فلسفه دا ده چې موږ د ورځنیو کارونو او عادتونو په مرسته هم ځان روغ ساتلای شو.

نړۍ کې نن سبا ډېر خلک خپلې بدني روغتیا ته ډېر پام کوي، خو زه په ارواېي روغتیا هم ټینګار کوم، روغه ارواه مهمه ده. دا چې قوي بدن د روغتیا لامل دی، کیدای شي یو وخت همدا فکر د يوې ارواېي ناروغۍ لامل شي. دا فکر ښايي تاسې داسې یو ځای ته ورسوي چې ویه وروایئ ودربدل او مقاومت له بدني قوت ګټه اخیستل دي، خو زه وایم همدا فکر هم ستاسو ژوند بربادۍ خواته وړی شي، ځکه روغ بدن هله ارزښت لري چې روغ ذهن ورسره مل وي.

Scanned by CamScanner

سره له دې چې زه د یوې صنعتي ادارې بنسټګر یم، خو دا وایم چې د انسان اروا له بدنه ډېره مهمه ده. د صنعتي ادارې د بنسټګر موخه دا نه ده، چې دی دې خوړب شي، وړي سقراط هم نه غوښتل چې موږ او شتمن سقراط دې شي. موږ باید هغه ټول اقتصادي فعالیتونه په کلکه رد کړو چې د نفس د ارضا او د خېټې د راوتو (لویډو) لامل کېږي. مادیاتو ته پام تر هغه وخته مهم دی چې د ټولنې له روح و روان سره سم وي، ګنې یوازې بدن پالل به طبیعت او انساني ذهن ته په زیان ثابت شي. دغه ډول اقتصادي وده د ټولنې نېکمرغي نه بلکې بدمرغي ده.

زه دا منم چې سالم بدن د روغې اروا لپاره مهم دی، خو دا چې روغ ذهن او عقل انساني ارزښتونه کنټرولوي، نو زه د اروا روغتیا ته په بدني روغتیا لومړیتوب ورکوم.

نن سبا خلک له اړتیا زیات د خپلې روغتیا په فکر کې ډوب دي، البته زه په روغتیا سترګې نه پټوم . ځکه یوازې روغ انسان له خپلو کارونو او خوړو خوند اخیستی شي، خو هر وخت دې د روغتیا فکر او اندېښنې نه کوي. زه فکر کوم دا به ښه وي چې انسان په روغ ذهن او عقل ژوند وکړي، دا تر دې غوره ده چې د خپلې روغتیا لپاره په منظم ډول درمل او سوند سپېرکې وکاروي یا زر تر زره ځان لویغالي ته ورسوي.

ټولنه چې پرمختګ وکړي، خلک مادیاتو ته ډېر پام کوي او خپله روغتیا یې زیاتره وخت له یاده وځي. نن زیاتره خلک له بدني پلوه ښه روغ او غښتلي ښکارې، خو اروايي حالت د خوارانو ډېر خراب وي، که ستاسې اروا ښه نه وي، په بدني روغتیا به څه وکړئ؟ لیوني انسان ته به یې دکه خېټه څه ګټه ورسوي؟

چرته مې لوستي وو: ځوانان په دې نه پوهېږي چې له وخته څنګه ګټه واخلي او بوډاګان بیا په دې اندېښمن دي چې څومره ژوند ور پاتې دی. کوم ځوانان چې فکر کوي ډېر وخت لري او په درنه سترګه ورته نه ګوري؛ نو زه ورته وایم ځواني مو لا پښوا له لاسه وتې ده. دا به بده نه وي که ووایم چې ځوانان د خپلې اروايي روغتیا په اړه فکر کوي او بوډاګان بیا د بدني وضیعت په قید کې دي. نو کوم ځوانان چې یوازې په بدني روغتیا بوخت دي، دوی خپله ځواني ضایع کړې ده.

Scanned by CamScanner

[۱۳]

کار د تفریح په توګه

کال ۳۶۵ ورځې دی او زه یې له دوو سوو ډېرې په بهرنیو سفرونو تېروم، پر دې سربېره مې ډېرې ورځې کورنیو سفرونو کې تېرېږي؛ نو کورنۍ سره د تېرو لپاره لږ اوزګار وخت لرم. څینې وخت خو لا د مېرمن او بچو څه چې خپله کلیزه هم رانه هېره وي.

زما کارونه او بوختیاوې ډېرې دي، زه پرې خوښ یم او دومره خوند ترې اخلم چې څیني وایي په کار ګني مئین یم. د کار له پیله تراوسه مې یوه ورځ رخصت نه دی کړی او نه مې یادېږي چې کورنۍ سره به ګني چکر لپاره د بحر غاړې ته تللی یم. البته له دې اړخه هېڅ ډول خفګان او پښېماني نه لرم.

زه باوري یم که د زړه له تله په کار او فعالیت کې هڅې وکړئ، بریا مو حتمي ده. څوک چې له زړه هڅه کوي، هېڅکله نه ماتېږي.

څیني خلک فکر کوي چې زما په شان بوخت او کاریګر انسان به له کومې تفریح خوند اخلي، ښایي څوک دا نه درک کوي چې زه کار سره مینه لرم او له ډېرې مینې کله کله کار له تفریح سره ګډوم.

Scanned by CamScanner

زه وایم دا فکر به هغه خلک کوي چې د کار اصلي خوند یې نه وي څکلی، د هغه انسان ښېګڼې یې نه دي لیدلي چې ځان یې کار کې بوخت کړی او بلاخره دې خلکو هغه خوند نه دی لیدلی چې انسان یې له بریا او کامیابۍ اخلي.

ځینو خلکو ته کار سترې او له خفګانه ډک وي، د یوې سروې له مخې ۲۳،۵ ٪ کوریایي متعلیمن د کار په اړه منفي احساس لري او (کرکجن، سترې کوونکی او ځورونکی) یې بولي. بیا هغه خلک د دوی په نیمایي دي چې د کار او مسلک په اړه مثبت فکر او احساس لري. زه فکر کوم ننني ځوانان کار او مسلک اصلي موخه نه ګڼي؛ بلکې دا نورو غوښتنو ته د رسېدو یوه وسیله بولي.

د هغوی په حال خفګان په کار دی چې کار او مسلک یوازې د خېټې ډکولو وسیله ګڼي، په هغوی خو بیخي ژړا په کار ده چې په ځوانۍ کې له کاره د خوند اخیستو او هیله مندۍ پر ځای له خپل مسلکه ستړیا او خفګان احساسوي.

کار د بریا، پرمختګ، شخصي ودې او ټولنیزې ښېګڼې وسیله ده، که څوک یې یوازې د مادیاتو ګټل بولي، دا یې د کار او مسلک قانون ته سپکاوی دی.

کار او مسلک دومره ارزښتمن دی چې یوازې له مالي لیدلورې یې نه شو ارزولای. که له خپل کار او مسلک سره مینه وکړئ او په خوښۍ یې ترسره کړئ؛ نو دا کار به مو د خوښیو او خوندونو چینه شي او همدا خوند بیا ستاسې بریا او سرلوړي دوه چنده کوي.

دا خبرې د زده کړو په برخه کې هم سمې دي. محصلین باید په جدیت درس ووایي. ځان تر دې حده مطالعه او درس کې ډوب کړئ چې نور

خلک ووايي په درس مئين شوي يئ. تراوسه مو د هغه محصل د سترګو څلا ته پام شوی چې په درس او مطالعه کې ډوب وي؟ دا محصل يو ځانګړی رابښکون لري او زه فکر کوم هر څومره چې خپل کار کې همداسې ډوب شي يوه ځانګړې څلا به کوي. کار او مسلک د پيسو او زده‌کړې يوازې د نومرو او درجې لپاره نه دي. خلک بايد له خپل کار او درسه بې حده خوند واخلي. دا ډېره بده ده چې يو محصل درس ته ځان اړباسي او تر دې بده يې لا دا ده چې حتی په شين زور هم ځان درس ته نه شي اړويستی.

نو زده‌کړې اجباري دنده مه ګڼئ، که دا فکر کوئ بدل يې کړئ. لومړيو کې زده‌کړې د ځان او هغه څه اړوندې وګڼئ چې تاسې ورسره مينه لرئ، دا به درته درس خوندور او په زړه پورې کړي. دې ټکي ته پام سره بايد تاسې زده‌کړې د ټولنيز پرمختګ په برخه کې يوه پانګونه وبولئ.

څوک چې رانه د تفريح پوښتنه وکړي سخت وارخطا کېږم، ځکه يوه يې هم ذهن ته نه راځي. سره له دې چې ځينې وخت (ګو[5]) لوبه کوم، خو دا تفريح نه شم بللی، ځکه دا به هغو لوبغاړو سپکاوی وي چې دا لوبه خپله رښتيني تفريح ګڼي. ما تراوسه نه ګلف کړی او نه د کنسرټ يا تياتر تالار ته ننوتی يم.

يوازې کار خوند راکوي، تراوسه هيڅ کار ته نه يم مجبور کړی؛ نو که تفريح هغه څه وي چې انسان يې په کولو خوند اخلي، زه بايد ووايم چې زما تفريح کار دی.

[5] پېچبس ته ورته لوبه ده، چې په يوه تښته د تورو او سپينو ګټيو (دانو) په مرسته کېږي.

که کار او زده‌کړې اضافي بار وګڼې، د وخت په تېرېدو به مو دا دواړه چارې په اوږه درون بوج کېږدي، خو که همدا کار او زده‌کړې تفریح وګڼئ؛ نو ډېر خوندور او اسانه به شي، تاسې به يې ښه په شوق کوئ او بلاخره چې يکې هر څومره ستاسې ورتياوې زياتېږي هومره به ورسره ښې پايلې هم ترلاسه کوئ، تر دې چې يوه ورځ به رښتيني ډاډ او خوشالي ته ورسېږئ.

که سوداګر له خپل کار او مسئوليته د يوې تفريحي غوندې خوند واخلي، د وخت په تېرېدو به يې امکانات او اسانتياوې پراختيا ومومي، همداسې که يو محصل له خپل درسه د تفريح غوندې خوند واخلي، درجه او نومرې به يې هرومرو ښه کېږي او په اخره کې به ښه کار ترلاسه کوي. که زما په خبرو باور نه لرئ، يو ځل يې وازمويئ. که د بريا لپاره په دې جز عمل وکړئ، داسې ده لکه د اسماني ستورو رانيولو په هڅه چې ياست. خو که په خپل کار کې ډوب شئ او خوند ترې واخلئ، هېڅکله به مات نه شئ.

له ډايوو شرکت جوړولو اوه کاله مخکې مې د يوه خپلوان په شرکت کې کار کاوه، سره له دې چې زه د شرکت د خاوندانو له کورنۍ وم، خو د يوه عادي کارکوونکي غوندې کار مې کاوه او دا مې بيخي خپل کار باله. امر ته کېناستم، خپل کار به مې کاوه، په خندا نه راتلم او يوه ورځ رخصت مې هم نه کاوه. دا چې هغه وخت مې له خپل کاره خوند اخيست، نن هم په هماغه شوق لګيا يم کار کوم. فلم ليدل او ګلف لوبه به خوند کوي، خو ما چې نړيوالو سوداګرو سره ليدلي او له ډېرو هڅو وروسته ورسره په تړون بريالی شوی، داسې خوند مې بيا په هېڅ شي کې نه دی ليدلی.

البته اوس هم ځينو نويو پروژو کې له نويو خلکو سره په اړيکه يو څه ناارامه کيږم، دا به هماغه ناارامي وي چې يو ورزشکار په لومړي ځل خپله وړتيا ازمويي او ورسره مخ کيږي. پروژه چې هر څومره لويه او مهمه وي، زه هم ورته همدومره ډېر پام کوم، خو د بريا کارت چې ترلاسه کړم، ترون په بريالی توګه لاسليک کړم او بلاخره د دواړو خواوو له رضايت وروسته مقابل لوري ته لاس ورکړم، په دې وخت کې بې ساري خوند او خوښي احساسوم.

سږ کال هم کورنی ته دا ژمنه نه ورکوم، چې هرومرو به يې ګني د کليزو مراسمو کې ورسره يم. دې حالت ته خفه يم، خو په دې بيا شکر کاږم. چې داسې پوهه او بادرکه کورنی لرم.

Scanned by CamScanner

دویم څپرکی

د غښو د نړی سبق

Scanned by CamScanner

[۱]

د غنو د نړۍ سبق

طبيعت کې داسې غنې شته چې د ونې په پوټکي کې هګۍ اچوي، بيا په دې خپلو بې شمېره هګيو يو جال پېيي چې له ضرره يې وساتي، څه وخت وروسته د غنې بچي له هګيو راوځي، مور يې خپلې ارامتيا ته هيڅ پام نه کوي او سمدستي خپلو بچو ته په خوړو پيدا کولو پسې وځي، دا کار ټول حيوانات او حشرات کوي.

بچې چې رالوی او خپله د ښکار شي مور يې له ډېرې ستړيا له پښو پرېوځې او مړه شي. په زړه پورې داده، يو بله ډله غنې هم شته، ددې غنو بچي چې څنګه له هګۍ راووځي مور يې ورته خپل بدن د خوړو په توګه ورکوي، دا تر يوه حده د نه منلو ده، خو له غذايي پلوه د مور بدن د غنو بچو ته قوي ماده ده.

ددې صحنې اصلي ټکی دا دی چې د غنو د بچو ژوند د مور په مرګ او قربانۍ پورې تړلی دی. يعنې موږ بايد ومرو چې بچي يې ژوند وکړي.

هو! د راتلونکي نسل ارامي او هوساينه د اوسني نسل په قربانيو پورې اړه لري. ارامي او هوساينه بې له قربانۍ نه رامنځته کېږي. که دا موضوع

Scanned by CamScanner

له فردي پلوه ارزوو؛ نو باید ووایو چې د بچو خوشالي د مور او پلار په قرباني پورې اړه لري، د یوه نسل خولې او کړاوونه د بل نسل هوساینه ده.

بې مسئولیته او ځانغوښتونکي مور او پلار بچو ته له ستونزو او کړاونو ډکه لاره ورکوي.

ښه کورنۍ هغه ده چې مور او پلار کې د ځانغوښتنې پرځای د بچو راتلونکې او هوساینې لپاره قرباني ورکړي، ته وا دوی ګني د غنو طبیعي قانون تعقیبوي، زموږ د هیواد ننني هوساینه د تېر نسل د قربانیو برکت دی.

دا موضوع د ټولو پرمختللیو ملتونو په اړه صدق کوي. د ټولنې د بریا مانۍ د تېر نسل د قربانیو پر بنسټ ودرېږي. خلک زیاتره د (راین معجزه) یادوي. آیا دا رښتیا معجزه وه؟ د (راین معجزه) اصلاً د المانیانو خلورویشت ساعته سخت کار و. د ودانۍ رغولو خوځښت د دوی د قربانۍ او فداکارۍ ځپه وه، د دوی دا قرباني د ننني المان د هوساینې د عطف ټکی دی.

داسې ملتونه ډېر دي. د امریکا د کډوالو قرباني او فداکاري د دوی د ننۍ ټولنې د بریا او پرمختګ اصلي بنسټ و. د جاپان پرمختګ هم تر یوه ځایه د (مي ای جي) حکومت په لړ کې ددې سیمې د خلکو د قربانۍ برکت دی.

انګلستان چا ستره برطانیه کړه؟ هغه خلکو چې د صنعتي انقلاب لپاره یې په سختو شرایطو کې د غلامانو غوندې زیار وویسته.

ژوند کې هیڅ شی وړیا نه ترلاسه کېږي او هیڅ یوه پېښه تصادف نه دی، هر څومره چې ځای کنۍ کنده همدومره ژورېږي او کنده چې

ځومره ژوړېږي د کوهي اوبه ورسره همدومره ډېرېږي. مهم اصل همدغه دی.

په کوريا کې د ٦۰مې لسيزې نسل راتلونکو نسلونو لپاره ډېره قرباني ورکړه، دا قرباني دومره وه چې زه زياتره وخت خپل هغه نسل د قرباني نسل بولم. ٦۰مه لسيزه کې موږ د يوه قوي اقتصاد پر مټ د ځواکمن ملت کېدو امکان پيدا کړ، بيا مو په پوخ هوډ او زيار دا ارمانونه سر کړل. زموږ د اوسني نسل هوساينه د هغه دورې د هڅو او قربانيو پايله ده.

زه په دې باور يم چې د قرباني نسلونه د تاريخي بهير بل مثالونه دي. د دوی رښا په اصل کې د يوه هوسا ملت او ښايسته معاصر ژوند لپاره د دوی د ارمان او قاطع دريځ ځرګندونه کوي. کوريا ته دا رښا هغه اراده او پرېکړه وه چې غوښتل يې يو مترقي او پرمختللی ملت رامنځته کړي او د راتلونکي نسل د خوښۍ او سرلوړۍ لامل شي. د قرباني نسل هغه دی چې ځان ته هېڅ نه غواړي او يوازې د راتلونکي فکر ورسره وي. ددې خلکو ژوند له هلو ځلو، سختيو او قربانيو ډک وي.

پرمختللو ملتونو کې رانه تل پوښته شوې چې : تاسې کورياياڼ ولې دومره کار کوئ او حتی يوه ورځ هم دمه نه کوئ؟ اوس ددې وخت ګني نه دی چې په خپل حال راضي شئ، ژوند يو څه اسانه کړئ او د استراحت فکر وکړئ؟

ما ددې پوښتنې په ځواب کې تل ويلي چې تاسې تر موږ ډېر هوسا يئ او ژوند مو له موږ ډېر ښه دی؛ نو فکر نه کوئ چې راتلونکی نسل بايد په دې فکر وي، چې کوريا د خپلو سيالانو هومره پرمخ يوسي؟ اوسنی نسل داسې احساس کوي چې موږ يو مسئوليت لرو او هغه دا دی چې

موږ باید د کوریا او نورې پرمختللې نړۍ د هوسایني تر منځ شته توپیر راتلونکو نسلونو کې کم او بلاخره له منځه یوسو.

زه شخصاً په دې نظر یم چې دا هیواد اوس هم ډېرې قربانۍ ته اړتیا لري، زه له هغو کسانو وېرېږم چې په افراطي توګه معاصرې دورې ته راننوتي او داسې چلند کوي لکه د صنعتي هیوادونو د لویې تولنې غړي چې وي.

موږ داسې وضیعت کې یو چې ټولنه مو سختو هڅو ته اړه ده؛ نو موږ باید یو ځل بیا په ځان کې د قرباني روحیه را ژوندۍ کړو. که قرباني دې ته ووایو چې یو نسل د بل نسل له لپاره له ځانه تېرېږي؛ نو هر نسل باید د لا ښه راتلونکي لپاره قرباني ورکړي، ځکه د یوه نسل رضایت تل د راتلونکي نسل د نارضایتۍ لامل کېږي.

ماشوم له هغې ونې میوه خوري چې نیکه یې کرلې وه، که ونه نه وي ماشوم به څه خوري. که یو نسل یوازې په خپلو هیلو او غوښتنو فکر وکړي؛ راتلونکي نسل ته به یې هیڅ هم نه وي پرېښي. که ښه پوهېږو چې ونه زموږ په ژوند میوه نه ورکوي، بیا یې هم کرل زموږ مسئولیت دی.

دا به څومره خوند کوي چې یو انسان ونه وکري، لمسی یې ترې میوه وخوري او بیا فکر وکړي چې یاره نیکه یې دا ونه ولې کرلې وه؟

قرباني هله کېږي چې له ځانه راووځې، د نورو په اړه فکر وکړئ او د نورو خلکو ګټه تر خپلې هغې لوړه وګڼئ، قرباني د دوستی تر ټولو لوړ حد دی.

نن سبا کوریا کې خلک په دې اړه غږېږي چې تخم (دانه) څنګه په ځمکه وشیندل شي، تر خاورو لاندې شي، بیا تېغ راووهي او ثمر ته

Scanned by CamScanner

ورسي. د تخم دا خبره په اصل کې يوه قرباني ده. د بوټي تخم په خمکه لوېږي، خاورو کې خښېږي، بيا تېغ راوهي، ريښې خښوي او بلاخره ميوه نيسي. که دې تخم پوازې په خپل ځان فکر کولای ځنګه به راشين شوی وی؟

ځان ژوندی په ځمکه خښ کړه لکه تخم

کـــــه لوېږې غواړې د خاورو په مقام شه

رحمان بابا

(زما پلار راته تل دا يوه خبره کوې، وايې د جوارو يوه دانه که په خمکه ولوېږي، خاورو کې دوبه شي، له دې به يو وړی راشين شي، سلګونه دانې به شي، هغه به بيا ځان خاورې کړي او همداسې به له يوې دانې پنې راشنه شي، خو که همدا د جوارو دانه د سرو زرو ډبې کې بنده کړې او بکس کې يې کېږدې، سل کاله وروسته به هم نبايي همدا د جوارو يوه دانه وي، نه به دې کې بدلون راغلی وي او نه به يې بل ځانته خير رسېدلی وي، ماته مې پلار تل وايي چې ځان خاورې کړه، ځان د سرو زرو ډبې کې مه بندوه، خاورې شه چې ډېر شې، ډېر شې او لاپسې ډېر شې. ژباړن)

که تخم ځان په خاورو کې له شينډل کېدو او دوبيدو وساتي، په دې معنا ده چې ثمر نه ورکوي. له قرباني ځان ساتل په اصل کې ميوې نه له رسېدو مخنيوی دی. خبره بيخي رښه ده. که يو نسل ځان قربان کړي راتلونکی نسل به يې ارزښتمن محصول ورېيي. که يو نسل د خپلې

ګټې او هوساینې په خاطر قرباني نه ورکوي، په اصل کې راتلونکي نسل ته د هوساینې او برياليي ژوند رامنځته کولو فرصت له لاسه ورکوي او دا کار یوازې ځانغوښتنه او ناپوهي ده.

د کوریا اوسني ځوانان د ایثار او قربانۍ له کلیمو وېزاره دي، دا فکر د لویدیځې ټولنې اغېز دی، هغوی په فردیت ټینګار کوي او ځان ته بې درده شېبې غواړي. ښه نو (له ځان تېرېدو) یا قربانۍ کلیمې په اړه څه احساس کوئ؟

ایثار او قرباني هغه کلیمې دي چې له موږ لږ مخکیني نسل په پراخه کچه کارولي، خو اوسنیو ځوانانو ته لکه چې دا معنويات نه دي ښودل شي، هېڅوک ننني ځوانانو ته نه وايي چې د لویو ارمانونو لپاره باید قرباني ورکړي.

ښه که دا کار بل څوک نه کوي زه به یې وکړم، تاسې ته وایم ځوانانو! خپل راتلونکي لپاره قرباني ورکړئ او د ټولنیز پرمختګ لپاره له ځانه تېر شئ. د شخصي غوښتنو پوره کېدل په زړه پورې دي، خو خپلې غوښتنې د لویو ارمانونو نذر کړئ، ځکه همدا د ژوند ارزښتنولو طریقه ده.

زما نسل هغه نسل دی چې خپل راتلونکي نسل لپاره لکه تخم له ځانه تېر او ژوندی په ځمکه خښ شو، تاسې ځوانان هغه خلک یئ چې ددې خښ شوي تخم نه راختلی فصل به ریبئ، خو دا مه هېروئ چې تاسې هم باید وکرل شئ، تاسې هم باید ژوندي په ځمکه خښ شئ چې راتلونکی نسل مو د ریبلو او راټولولو لپاره محصول ولري.

Scanned by CamScanner

[۲]

ذهني څرکونه

ما کار سره په اړیکه کې ښه ملګري هم لرلي دي، یو پکې کشیش (رابرت شولر) دی، دا ښاغلی د اوانجلي نړیوالې فرقې مشهور مبلغ دی. څه وخت مخکې مو د ډایوو شرکت د څانګو رئیسانو ته یوه روزنیزه دوره جوړه کړې وه او دی مې پکې خبرو ته راوباله.

کشیش سولر په خبرو کې رئیسانو ته مخ کړ او ورته ویې ویل: که غواړئ خپلو موخو ته ورسیږئ؛ نو د فکري قوت په مرسته باید پر ځان باور لا ډېر کړئ. په بل عبارت دا چې، په فکري ورتیا خپل راتلونکی جوړولای شئ. که تاسې د نورو خلکو په مخ کې ځان ټیټ ګڼئ لامل یې ستاسې منفي فکر دی او ځان درته ډېر ناڅیزه ښکاري. دا صفات تاسې کې د وخت په تېرېدو لاپسې قوي کیږي او بلاخره به ددې ستونزو مرکز شئ.

مثلاً که غواړئ چې رښتیا یو ښه وایلن غږونکی یا وکیل شئ؛ نو تل داسې فکر وکړئ چې هرومرو به په دې برخه کې لوی شخص یاست.

په دې توګه تاسې کولای شئ چې د خپلو ستونزو حل او هيلو ته ورسېږئ.

زه چې زلمی وم، ويل به مې چې بريالی سوداګر شم، که څه هم هغه وخت مې افکار يو څو ګونګ وو، خو دا هيلې او ارمانونه مې هېڅکله نه دي پرېښي، ما غوښتل يو بريالی سوداګر شم، د خپلې تولنې په وده او هوساينه کې مهمه ونډه ولرم او باور مې لاره چې دا کار کولای شم. مرحوم پلار مې دې فکر ته لا ډېر هڅولم چې بريالی سوداګر به شم. له هغه وروسته مې په ذهن کې همدا فکر ګرځي، چې يوه ورځ به بلاخره سوداګر شم.

ما به ځان سره ويل چې غواړم سوداګر شم، سوداګر کېږم او اصلاً سوداګر يم ... دې تلقينونو به ما کې يو اوسپنيز باور راپيدا کړ. سره له دې چې هېڅ يوې دينې ولې سره تړاو نه لرم، خو ځواني کې به مې تل دا احساس کاوه چې ستر خدای به مې ژوند له يوه ځايه څارې.

فکر مې کاوه هر کار چې پيل کړم پکې بريالی کېږم، يوازې ما بې بايد د کولو هوډ کړی وی، نور نو داډه وم چې کولای بې شم. نوره پانګه مې چې نه لرله به ځان باور مې يوزايني وسله وه، البته دا تر ټولو لوړه او ګټوره وسله وه.

د جاپان د مشهور صنعتي شرکت بنستګر ښاغلي (توکو توشيو) راته يوه ورځ په ځان د باور په اړه مهمې او سختې خبرې وکړې. ده ويل چې د هر کار لپاره يې بايد د کولو وړتيا ولرو، خو يوازې دا وړتيا کفايت نه کوي، ددې تر څنګ بايد ټينګار، استقامت او فکري تمرکز هم وي.

هغه به ددې درې واړو عناصرو ټولګه سرسختي بلله او ويل به يې چې کار او فعاليت په هر حال کې ستونزې او مانه لري. سرسختي دې ته

Scanned by CamScanner

وايي چې ستونزو سره مبارزه وشي او د ماتې پر وخت ميدان پرې نه ښودل شي. ښايي ستاسې ډېر نوي (خلاق) کارونه هم له ماتې او ناکامۍ سره مخ شي، خو مهمه موضوع پکې دا هوډ دی چې خپل کار بايد په هر صورت پای ته ورسوئ، هېڅ شی ناشونی نه دی، يوازې د سرسختۍ نشتون يې درته ناشونی کوي.

هيله ده تاسې به په خپل کار پوره باور لرئ، ځکه هر کار شونی دی. که مثبت فکر او په ځان باور ولرئ هېڅ شی به درته ناشونی نه وي. امکانات درنه گردچاپېره خپاره دي، دا تاسې پورې اړه لري چې ويې پېژنئ او د توفيق پړاو ته يې ورسوئ. نړۍ خپلې دروازې هغو ته پرانيزي چې مثبت کار کوي، باور او اعتقاد لري او ژوند د قوي مبارزې لپاره غواړي. ښاغلی کشيش شولر وايي: نن چې څه لرو يو وخت ناشوني گڼل کېدل، که نړۍ په همدې فکر روانه وای، نن به مو پنسيلين، الوتکه او داسې نور ډېر عادي شيان هم نه لرلای.

ناشوني وشول، ځکه ځينو په خپلو فکرونو باور او ايمان لاره. دا هغه خلک دي چې د نړۍ تاريخ جوړوي.

خو منفي او لنډپاري خلک ډېر زر حالاتو ته غوسه کېږي، دوی به د هېڅ کار کولو توفيق ترلاسه نه کړي او نه به ورته د ژوند تمبې (دروازې) ببرته شي. دا خلک د خپلو فعاليتونو ښه کولو لپاره لازمې وړتياوې لري، خو دې ته يې پام نه دی او د ژوند په لومړۍ ښه روان دي. تر ټولو دردوونکی شبېه به دا وي چې يو سړی د موسيقۍ ښه وړتيا لري، دې ته يې پام نه وي او په يوه کونج کې به چيغو چيغو ژاړي چې زه ولې انځورگر نه شوم.

Scanned by CamScanner

پام کوئ گوره، یوه کونج کې کېناستل او د تېټوالي او بېوسی احساس کول د انسانیت له خالق سره خیانت دی. زه په دې باور یم چې هر انسان له بې شمېره وړتیاوو سره نړۍ ته راځي او همدې ته پیدا شوی چې له دې وړتیاوو گټه واخلي. که څوک دا وړتیاوې نه کاروي، دده د شخصي زیان تر څنگ تولنې ته هم لویه ضایع ده. ځان کم مه گڼئ البته د خپلو وړتیاوو په برخه کې افراط هم خطرناک دی، خو تر دې لوی شرم نشته چې انسان ځان له نورو کم وگڼي.

ښایي داسې خلک وي چې مثلاً ریاضي کې پر ځان باور نه لري، یا به ځینې نور ورزشونو سره چنداني جوړ نه وي، ځینې د خلکو په مخ کې له خبرو ډارېږي، خو له تاسې ځینې بیا علاقه لري چې سیاستوال، هنرمند، عالم یا زما په خبر د یوه صنعتي شرکت رئیس شي. دا مهمه نه ده چې څه کوئ او کوم مسلک ټاکئ، مهمه دا ده چې په ځان باور ولرئ، خپلو هیلو ته په ضمیر کې ځای ورکړئ، بیا که تاسې وغواړئ، هرومرو بریالي کیدای شئ.

دا مه هېروئ! نن چې څه شته دا ټول یو وخت ناشوني وو.

Scanned by CamScanner

[۳]

هڅه وکړئ چې بنه شئ

د جګړې په موده کې زه خپلې کورنۍ سره له سئول وتښتېدم او په (تاګو) کې د جګړه ځپلو کډوالو په توګه مېشت شو. پلار يې زما له مخکې نيولی او شمالي کوريا ته استولی و، مشر ورور مې په پوځ کې خدمت کاوه؛ نو ماته په ځوارلس کلنۍ کې کورنۍ راپه غاړه شوه. د جګړې په هرج و مرج کې زما په عمر خلکو ته چنداني کار نه پيدا کېده، له بنه مرغه د پلار يوه پخواني شاګرد مې د يوې ورځپاڼې په دفتر کې کار کاوه او ماته يې د ورځپاڼې پلورلو لين راجوړ کړ.

د (تاګو) په ګڼ بازار (پانجون) کې به ما په دوکاندارانو ورځپاڼې پلورلې، څنګه به مې چې ورځپاڼې ترلاسه کړې بازار ته به په منډه شوم؛ څکه که مې لاره کې ورځپاڼې پلورلې وی، بازار ته ناوخته رسېدم او زما ګټه د نورو ورځپاڼو پلورونکو لاس ته تله؛ نو ما به هره ورځ بازار ته تر ټولو مخکې ورځپاڼه رسوله، خو بيا هم په ټول بازار نه شوم واکمنېدی، څکه ما به چې وختي ورځپاڼه ورسوله، تر څو به مې چې هڅه دوکاندارانو ته ورکوله او هغوی به يې پيسې راکولې په دې ارزښتناک

وخت کې به زانه بل ورځپاڼه پلورونکی مخکې شو او د سترګو په رپ کې به یې ټول بازار له پښو وویست.

ما باید د کورنۍ مړولو لپاره د ورځې سل ورځپاڼې پلورلای وی، مور او دوه واړه ورونه به مې ماته کور کې سترګې په لار ناست وو. ما باید خپلې ټولې ورځپاڼې پلورلای وی، ددې لپاره ځینو نویو لارو چارو ته اړتیا وه، ما به ځان سره بازار ته ډېرې ماتې پیسې وړلې او په ورځپاڼه کې به مې کېښودې، ورځپاڼه به مې دوکان ته واچوله، بیا به مې له دوکانداره پیسې زر را واخیستې او مخ په بل دوکان به شوم، په دې توګه مې د وخت په تېرېدو د بازار دوه په دریمه برخه لاس لاندې شوه، خو دې ټولو سره به بیا هم د نورو ورځپاڼو پلورونکي تر ما رارسېدل.

ما باید خپل تکتیک بدل کړی وی او دا کار مې هم وکړ. دا ځل به چې څنګه بازار ته ورسېدم زر به مې هر دوکان ته ورځپاڼې ور ګوزاره کړه او په بېړه رانګ او اوزګار کې به پیسې ټولولو ته راتلم. په دې توګه راته هېڅ ورځپاڼه پلورونکی نه شو رارسیدی، البته ټولو به په دې ورځ او موقع پسې نه راکولې خو په دې توګه مې کولای شول چې ټولې ورځپاڼې وپلورم او خو ورځو کې یې پیسې ترلاسه کړم. څو میاشتې وروسته نورو ورځپاڼو پلورونکو بازار کې ورځپاڼې پلورل بند کړل او ټول بازار یوازې ماته پاتې شو.

زه فکر کوم له دې تجربې وروسته په دې پوه شوم چې که هڅه وکړو په هر ډول سختو شرایطو لاس بري کیدای شو، په دې خاطر مې سوداګرۍ کې ډېره هڅه کوله چې تر ټولو غوره ووسم. البته تراوسه د رضایت پوره احساس نه لرم، خو وایم چې په هر کال کې لا نورې بریاوې هم ترلاسه کولای شم.

که څوک غواړي چې د غوره خلکو په ډله کې راشي، بايد خپلو موخو ته د رسېدو لپاره پرلپسې هڅې وکړي. که تاسې تر خپله وسه هڅه وکړئ؛ شايي تل د غوره خلکو په قطار کې رانشئ، خو دا په ډاډ ويلای شم چې ستاسې او غوره خلکو تر منځ به څو گامه واټن وي. که بيا داسې فکر کوئ چې يو کار نه شئ کولای او غوره توب ورته نه لرئ؛ نو په هېڅ يوه کار کې نه شئ برياليي کېدای. زه دا منم چې کارونه مهم دي، خو کارونو سره چلند تر دې هم مهم دی. ستاسې چلند بايد داسې وي چې هر کار ته لاس واچوئ او پرمختگ پکې وکړئ. که غواړئ سياستوال، سوداگر، انځورگر، څېړونکی يا بل هر څه شئ، هڅه وکړئ چې په خپله رشته کې تر ټولو غوره ووسئ. يوازې د ستونزې د حل هڅه مه کوئ، د غوره خلکو برخه ووسئ او په خپل ټول وس د موخو ترلاسه کولو هڅې وکړئ. څوک چې په خپله رشته کې لوړ موقف ته رسي، لامل يې دا دی چې لوبې موخې ټاکي او بيا يې ترلاسه کولو لپاره تر ټولو ډېرې هڅې کوي. شکمنې هڅې انسان بريا ته نه رسوي. څو کاله مخکې د مجارستان د يوې لوبډلې غړي سره مرکه کېده، دوی اروپايي لوبو کې اتلولي گټلې وه.

يو خبريال ترې د بريا علت وپوښت، ده ورته وويل چې فرصت پيدا کړي فوټبال کوي، که نه وي د فوټبال په اړه غږېږي او که غږېږي نه؛ نو په اړه يې فکر کوي.

د فوټبال غوره لوبغاړی له موره غوره لوبغاړی نه وي زېږېدلی؛ بلکې په دې لاره کې يې هڅې کړې. هر څوک کولای شي تر ټولو غوره ووسي، يوازې هغه خلک بره تلی شي چې ځان خپلو موخو ته وقف کړي او په دې لړ کې کومې معجزې ته هم اړتيا نشته. ډېر خلک د

Scanned by CamScanner

ډايوو د حيرانوونکي پرمختګ په اړه غږېږي، خو دا بريا موږ ته کومه معجزه نه وه. موږ يوازې هڅه کړې چې په خپله څانګه کې تر ټولو غوره شو.

ما تل هڅه کړې چې ډايوو شرکت تر ټولو لوړ مقام ته ورسوم. ما دا ټينګار کړی او لا يې کوم چې زموږ کارکوونکي که له غوره برياوو ګټه واخلي، د کار تر ټولو لوړې کچې ته رسيدی شي. زه هېڅکله په خپلو اوسنيو لاس ته راوړنو راضي نه وم او تر دې لوړو موخو ته د رسېدو له هڅو مې لاس نه دی اخيستی، ځکه په هر کار کې د افسوس او اسويلو د مخنيوي يوازينۍ لاره سرسختې هڅې دي.

نو تاسې څوانان هڅه وکړئ چې په کار کې بوخت يئ، ځان پکې تر ټولو لوړ ځای ته ورسوئ، حتی دا فکر هم مه کوئ چې بل څوک به ګني ستاسې پر ځای دې مقام ته رسېږي.

بل چاته عيب ويل خوند نه کوي او سپک غونډې کار دی، هېڅکله په دويمه درجه قناعت مه کوئ، داسې مه ګڼئ چې د مشرۍ وړتيا ګني نه لرئ، ځان سره پرېکړه وکړئ چې لوړ موقف تاسې ته ځانګړی شوی دی، تاسې خپلو هڅو ته د رسېدو لپاره تر ټولو ښې او غوره هڅې وکړئ، بلاخره به مو په زړه پورې ثمره په نصيب شي.

Scanned by CamScanner

[۴]

نړۍ ستاسې ده

۱۹۷۶ز کال کې مې په لومړي ځل د کوریا موټر شرکت ترلاسه کړ، په دې برخه کې مې د ټکنالوجۍ ودې او پراختیا ته هم پام شو، دا چې په ډایوو شرکت کې د بریا اصلي لامل ټکنالوجیکي پرمختګ و، ما پریکړه وکړه چې ددې شرکت ځینې کارکوونکي د مسلکي زده کړو لپاره د المان (مان) شرکت ته واستوم. هغه وخت ډایوو مان شرکت سره د مسلکي همکارایو هوکړه لیک لاره. زموږ د شرکت د ځانګو رئیسان او معاونین زیاتره د مهندسۍ له څانګې فارغ وو، ما دې بهرني روزنیز سفر ته له دې ډلې ۱۲ کسان وټاکل.

یو شمېر او په ځانګړي ډول د تولید د برخې مسئولین له دې کار سره مخالف وو، دوی ویل چې دا دولس کسان په کلیدي پوستونو کار کوي او تګ به یې په تولید منفي اغېز وکړي، دوی د شرکت غم کاوه خو زه په دې نظر وم چې دې چارې کې باید د ډایوو شرکت د اوسنیو لندمهالو اړتیاوو پر ځای اوږدمهالو ګټو ته پام وشي، ما ویل که غوره ټکنالوجي ونه لرو، شرکت ته د پرمختګ لارې ته نه شي برابرېدی؛

بلاخره مې د تولید د برخې مسئولین قانع کړل، دا لنډمهاله محرومیت په اصل کې د شرکت د اوږدمهالو پرمختګونو لپاره پانګونه وه.
زموږ کارکوونکي چې له المانه راستانه شول، یو کال وروسته د تولید د برخې مسئولین پوه شول چې زما پریکړه سمه وه، ځکه دې کسانو په یو کال کې دومره مسلکي زده کړه او تجربه ترلاسه کړې وه چې زموږ د شرکت مسلکي معیارونه یې پنځه سلنه لوړ کړل.
لکه مخکې مې چې وویل تاسې کوریایي ځوانان به د یوه پرمختللي ملت په توګه یادېږئ. دا پرمختګ د ماته ورته نسل په قربانۍ ترلاسه شوی دی. موږ غوښتل چې کوریایي نسل دې مخ پر ودې حالت کې نه؛ بلکې پرمختللي حالت کې راتلونکي نسل ته وسپارو؛ نو تاسې پراخه لید ته اړتیا لرئ او په عین حال کې باید هغه ارزښتونه ولرئ چې معاصره نړۍ کې ستاسې مسئولیت دی.
په لومړي قدم کې باید راتلونکي ته وګورئ، داسې خلک هم شته چې ټول افکار یې تېر وخت پورې تړلي وي او هره خبره په دې پیلوي چې (پخوا به ...)، دا ډله خلک خپل تېر وخت ړانده کړي او له راتلونکي هېڅ تصور نه لري، البته په اوسنیو افکارو او ایډیاوو له حده ډېر ټینګار هم ستونزې زېږوي.
یو ځو کوریایي متلونه درسره شریکوم: (ژوندی سپی له مړه منصبداره ښه دی)، (مړه خېټه حسد له منځه وړي) دا متلونه که څه هم پخواني دي، خو اوسني حالات هم رانغاړي. دا اوسني واقعیت ته د کوریایانو فکري مشغوله ښیي. پرون پورې ځان تړل او نن اسانتیا او هوساینه غوښتل، مو له سبانیو برياوو منع کوي.

Scanned by CamScanner

د ټولنې رغون لپاره راتلونکې جوړوونکو ارزښتونو ته اړتيا لري، دا ارزښتونه د ښه راتلونکي لپاره قرباني او پانګونه ده.

د ماراتن څغاسته ۴۲،۱۹۵ کيلومتره ده، څغاستونکې بايد د وروستي کرښې په نظر کې نيولو سره په دې ټوله موده کې خپله ځغاستيا تنظيم کړي. نو تاسې هم بايد د ښه سبا لپاره نن قرباني ورکړئ. لنډپاري پرېږدئ او په تېروتنه هم اوږدمهالې ګټې په لنډمهالو ګټو مه بدلوئ. ژوند يوه ورځ نه دی، تل په خوبونو او خيالونو کې فکر کوئ چې د سبا ورځې اتلان او رهبران یاست. که داسې ونه کړئ د ژوند په ډګر کې به د لومړي کس پر ځای پوازې د لښکر سپاهي وسئ.

په ضمن کې تاسې ځوانو کورياپانو ته يو نصيحت کوم، تاسې هغه خلک يئ چې د پرمختللې کوريا د لومړي نسل په توګه مو نړۍ ته سترګې غړولې. سره له دې چې نړۍ ډېره لويه ده، خو دې وروستيو څو کلونو کې په نړيوال کلي اوښتې، موږ کولای شو چې همروزه جاپان ته لاړ او بېرته راشو، ۵۰ کاله مخکې يې چا فکر هم نه شو کولای.

کوهي کې پرته چونګښه د نړۍ د پراختيا فکر هم نه شي کولای، هر څومره چې د غره څوکې ته پورته کېږئ، ليد مو پراخېږي. د عظيمې نړۍ ليدل مو ليد ته وده او پراختيا ورکوي، دا درسره مرسته کوي چې لنډپاري او موذيتوب (ځانځاني) پرېږدئ.

د فعاليت له پيله مې نړيوالو بازارونو ته سترګې وې، خو هغه وخت هيڅ يوې کوريايي ادارې نړيوال بازار ته پام نه کاوه. دا ناپامي اصلاً زموږ په ګټه وه، ځکه نړيوال بازارونه د کورنيو بازارو اړوند محدوديت نه مني' په همدې دليل ما په خپله لاره کې شته خنډونه مات کړل او نامحدود د

بازارونو ته مې لاره پيدا کړه، دې کار سره د ډايوو د ودې او پرمختګ لامل شوم.

مورږ د هغه کسانو ګومارنې ته لومړيتوب ورکاوه، چې د مبازرې په روح به يې نوې نړۍ رامنځته کول غوښتل او هڅکله يې په نړيوال بازار کې له نفوذه سترګې نه پټولې. دا د ډايوو شرکت د اصلي روحيې انعکاس دی.

تاسې ځوانان زموږ د هيواد راتلونکي اتلان يئ او هيله لرم چې د نړۍ مشران هم شئ. تاسې چې د لومړي پرمختللي کوريايي نسل په توګه نړۍ کې ګام ږدئ، له تاسې هيله لرم چې خپلې مخې ته پرتې نړۍ ته په پراخه ليد وګورئ، دې ليد سره پرمخ لاړ شئ، حرکت وکړئ، په پخواني او اوسني وخت کې مه ډوبيږئ او ځان د خپل هيواد په جغرافيه کې مه بندوئ.

راتلونکی وخت او راتلونکې نړۍ دواړه ستاسې دي!

Scanned by CamScanner

[۵]

بنسټيزو علومو ته کتنه

کوريا کې طبيعي سرچينې په نشت حساب دي، دا د ډېر نفوس لرونکی کوچنی ملت دی، خو موږ يوه لويه پانګه هم لرو، دې پانګې موږ ته دا قوت راکړی چې خپل ځان پرمختلليو صنعتي هيوادونو ته ورسوو. دا قوت ددې هيواد باسواده او ممتازه کاري انرژي او په عين حال کې هر ډول هڅو او قرباني ته چمتو ده.

ددې کاري انرژۍ په برکت مو وکړی شول چې خپلې ټکنالوجيکي وړتياوې د نړۍ تر ټولو لوړې سطحې ته پورته کړو. موږ يوازينی ملت يو چې نړيوالو روزنېزو دورو کې مو د مسلک او صنعت په برخه کې ځو ځو ځله مډالونه اخيستي او خپل هيواد ته مو وياړونه راوړي. له دې امله زموږ د صنعت او مونتاژ ټکنالوجۍ زموږ صادراتي توکي د نړۍ له ډېرو پرمختلليو هيوادونو سره د پرتلې وړ کړي دي.

خو يوازې صنعت بسنه نه کوي، د نننۍ توليدي ټکنالوجۍ اساس له نوښت او خلاقيت سره اړيکه لري. د خلاقيت بحث کې بيا زموږ هيواد چنداني خبرې نه لری، ځکه موږ تراوسه يوازې د ټکنالوجۍ تطبيقي علومو ته پام کړی او بهرنيو ته ورته توکي مو توليد کړي دي، له دې امله په بنسټيزو علومو کې له پانګونې پاتې يو. په موږ کې بنسټيز علوم نشته، که ددې علومو برخه فعاله نه کړو، يوازې تقليد او تشبيه کې به تکړه يو؛ نو موږ

Scanned by CamScanner

باید مخکې له مخکې بنسټیزو علومو ته پام وکړو او پانګونه پکې وکړو، چې په نننۍ نړۍ کې د تقلید تر څنګ خپله ټکنالوجي هم تولید کړو. د وخت په تېرېدو هغه هېوادونه له صنعتي هېوادونو واټن اخلي چې په ټکنالوجۍ کې یې کافي پرمختګ نه وي کړی. که تاسې داسې کور کې دېره شئ چې بنسټ یې قوي نه وي، تل به په وېره او اندېښنه کې یاست، لکه څنګه چې کور یې له جوړېدو دوام نه شي کولای همداسې یې له بنسټیزو علومو د ټکنالوجیکي پرمختګ تمه نه شو لرلای. که غواړئ چې ونه مېوه ونیسي؛ نو ریښې یې باید قوي وي او ودانۍ چې څومره لوړېږي، بنسټونه یې باید همدومره کلک شي.

نو اوس وخت ددې دی چې هېواد مو د بهرنۍ ټکنالوجۍ د تقلید او اقتباس له پړاوه ووځي او خپل ټکنالوجیک صنعت مخ ته یوسي. ډایوو شرکت تراوسه ډېر شمېر محصلین بهر ته د تحصیل لپاره لېږلي دي، د ۲۰۰۰ز کال په لومړیو کې به ددې شرکت ۱۰۰۰ تنه کارکوونکي د دوکتورا سند ولري.

ډایوو بنسټ د بنسټیزو علومو په برخه کې ځانګړې مرستې کوي او ددې خېړنو پایلې د ډایوو په علمي ټولګو کې خپرېږي، موږ دې سیاست ته په دې دلیل دوام ورکوو چې بنسټیز علوم د تمدن د ونې اصلي او اساسي ریښه ده.

کوریا کې موږ بیوازې د کار باسواده انرژي لرو، که غواړو چې پرمختللیو هېوادونو سره سیالي وکړو کوریایي ځوانان باید بېلابېل علوم زده کړي او هغه پکې وکړي. زه هیله لرم چې تاسې ځوانان به د خپلې خوښې مسلک، په بنسټیزو علومو کې تحصیل ته دوام ورکړئ.

Scanned by CamScanner

البته اوسني معاصر او پرمختللي علوم خپل ارزښت لري، خو ددې ټولو علومو اساس په بنسټيزو علومو کې پټ دی، بې له بنسټيزو علومو نور علوم پرمختګ نه شي کولای.

اوس به بنسټيز علوم د ورځنيو مسايلو له مخې بررسي کړم. کوريا له هغو هيوادونو دی چې شربتونه (نوشابې) پکې ډېر څښل کېږي، خو پوښتنه دا ده چې زموږ څومره خلک ددې شربتونو د پيل په تاريخ پوهېږي؟

سره له دې چې موږ يې ډېر څښو، خو اوس هم نه شو کولای چې په نړيواله کچه شربت يا نوشابه توليد کړو، ځکه موږ يې په بنسټيزو اصولو نه پوهېږو.

ددې شربتونو تر څنګ ځينې نور وارداتي توکي مثلاً ماشينونو، منسوجاتو، دستګاوو او نورو کې هم ورته حال سره مخ يو؛ نو يوازينۍ لاره همدا راپاتې چې موږ له بهرنيو پرمختللو هيوادونو تقليد وکړو. بيا هم زموږ ځينې کورنۍ صنعتي ادارې لګيا دي خپلې صنعتي خبرتياوې تبليغوي او زياتره يې د کمپيوټري ګرافيک په مرسته خپلې ټکنالوجيکي ورتياوې خلکو ته ډېرې لوړې ښيي، خو په حقيقت کې ددې تبليغاتو تر شا هيڅ مهم شی نه وي.

ورځني مودونه يا فيشنونه زر ختمېږي. که څه هم هر څه زر بدلېږي خو د ژوند ثابت اصول هېڅکله نه بدلېږي، سره له دې هم بنسټيز علوم د علم او پوهې اساس دی او هېڅکله نه بدلېږي. له دې مخکې چې ورځنيو او موقتي مودونو ته مخه کړئ، هيله‌من يم چې خپل پام به د ژوند اصولو ته را واړوئ.

اوس زموږ په ټولنه کې اساسي اصول له پامه غورځول شوي، خو ټولنه دې اصولو ته له هر وخته ډېره اړتيا لري. کوريايي ټولنه شيندل شوې،

بې ثباته، ناخوندي او بې معياره شوې ده او هر څه ته پکې اصول نرم او اسانه شوي دي.

زه خو کله کله وايم چې د ژوند اساسي اصول ګڼي دې زموږ نسل بيخي له ياده ويستي دي.

که يو نسل د پيروۍ لپاره سم اصول او تګلارې ونه لري، تولنه يې د بې ثباتۍ ښکار کيږي، که اصول ونه ساتل شي، د ټولنې ستنې لړزيږي. که د ټولنې خلک د خپل ژوند اصل ونه پيژني او په اساسي مفهوم يې پوه نه شي، د ژوند لارې چارې يې هم د هندارو د تصويرونو غوندې ناڅاپي او بې ثباته کيږي. نو موږ بايد د ژوند اصول او حقيقي ارزښتونه وپيژنو، هغه مفاهيم بايد زده کړو چې د ژوند ښې بدې راښيي، په ژوند او ارزښتونو بايد سم پوه شو او د يوه حقيقي انسان په توګه ژوند وکړو.

رابرټ فول ګام يو کتاب ليکلی : (څه مې چې ژوند کولو ته په کار وو، وړکتون کې مې زده کړل)، دا کتاب ولې ډېر وپلورل شو؟ دليل يې دا دی چې ليکوال په کتاب کې د ژوند اصولو ته اشاره کوي. دا هغه اصول دي چې انسان يې وړکتون کې زده کوي، نه له پوهنتونه تر فارغېدو وروسته. دغه کتاب د ژوند ساده او موثرې لارې چارې په ساده ژبه بيانوي، په لوستو يې پوهېږو چې کوم اصول بايد وساتو او کوم يې له لاسه ورکړو، د ځوانۍ عمر کې تاسې اصول زده کوئ او که وروسته پرې سم عمل وکړئ ژوند به مو له خوندونو ډک شي، خو که دې اصولو ته پام ونه کړئ او په ژوند کې موقت خوندونه او اسانتياوې ولټوئ، دا به داسې وي لکه سړی چې په شګو کور جوړوي.

Scanned by CamScanner

[۶]

پيسې خپله هېڅ شی نه دي

هوښيار خلک له وخت او پيسو ښه ګټه اخلي؛ نو تاسې بايد پيسې يا وخت بې ځايه مصرف نه کړئ. له ماشومتوبه پيسو سره خوږ چلند وکړئ. البته خپله پيسې نه ښې دي نه بدې، بس د کارولو ښه يې ښه او بد تاکي.

پيسې هلته وکاروئ چې هم تاسې او هم نورو ته ګټه ولري. په زده کړه، درملنې او چا سره د اړتيا پر وخت مرستې لپاره پيسې لګول ښه کار دی، دې چارو کې بخيلي مه کوئ. يوازې له ځانه دا پوښتنه وکړئ چې لګول شويو پيسو تاسې يا بل چاته ګټه ورسوله که نه؟

دې خبرې ته په پام حتی يو غيران هم بېځايه مه لګوئ. پيسې بې ځايه مه لګوئ، يعنې څه مو چې نه وي په کار مه يې اخلئ.

د ځينو خلک به شی په کار نه وي، خو د ارزانۍ له امله يې اخلي، يا چې يې يو وار وګوري بيا يې د بېې کيسه کې نه وي، زما په نظر دا ښه نه کار دی.

Scanned by CamScanner

د کوریا موټر جوړولو شرکت مې چې واخیست په کاریگرو کې د انګېزې او ملګرۍ ډېرو لپاره د هوساینې رامنځته کولو په لټه شوم.
۱۹۷۶ کال کې، په کوریا کې د کارکوونکو هوساینې پروګرام بیخي نوی و، خو ما وویل چې دې موضوع ته باید پام وشي او د تشناب، سقاوې، خوب خونو او بې واده هغو ته مې د مېلمستون جوړولو امر ورکړ.
د ځانګو مشرانو مخالفت کاوه، ځکه دې پروژو میلیونونه ډالر لګښت درلود او دا هغه وخت ډېرې پیسې وې.
زه د ځانګو د رئیسانو په خبره پوهېدم، ځکه د شرکت پانګه ایله ددې اسانتیاوو د لګښت دوه چنده وه. دوی ویل که دا پیسې په هغو طرحو ولګول شي چې د شرکت په تولید مخامخ اغېز ښندي؛ نو ښه به وي. بله دا چې شرکت هم د بودیجې له کسر سره مخ و، رئیسانو احساسوله چې دې نورو چارو ته رسېدل لومړیتوبونو کې راځي.
البته زه دا نشم ویلی چې هغوی په غلطه وو، خو د ځان په اړه مې هم شک نه درلود، پرېکړه مې دا وه چې دا پیسې به لومړی د کارکوونکو د هوساینې په پروژه لګې، ځکه ما ویل که د کارکوونکو روحیه لوړه شي، د شرکت تولید به ورسره خپله لوړ شي. دې ټولو سره مې بیا هم ددې کار لپاره هېڅ زړمه نه لرله، ځکه شته پیسې د اوږدمهالې پانګونې لپاره وې، خو ما ددې پروژې لګښت په پام کې نیولی و. ما ویل دا پیسې باید په دې طریقه ولګول شي او شمېر یې ارزښت نه لري. ما تل داسې فکر کړی دی، هېڅ وخت ارقامو او اعدادو ته اندېښمن نه وم او نه به یم. خو که پوه شم چې پیسې په ناسمو لارو مصرفېږي؛ نو بیا تر ما بخیل سړی نشته.

هغه وخت مو د کارکوونکو د لېږد رالېږد لپاره ځینې بسونه په نظر کې نیولي وو، دې بسونو به هره ورځ کارکوونکي له سټیول نه تر اینچون زموږ فابریکې ته راوړل، لاره نږدې شل میله وه، هره ورځ به یو بس ۵۰۰ وانه د سرک د عوارضو په نوم ورکول، ۵۰۰ وانه یو ډالر کېده. بیا ما فکر وکړ چې که بس فابریکې ته له راسېدو مخکې له اصلي سرکه ووځي او په فرعي کوڅه راشي؛ نو موږ په هره پېره کې ۲۵ سنته ګټلای شو. سره له دې چې دا دومره پیسې نه وي، خو ما یې د مصرف لپاره هیڅ دلیل نه لیده.

زه زیاتره خپلو اداري همکارانو ته د مبارکۍ ډالۍ اخلم، دا ختین یا لاسي صعنتي توکي وي. زیاتره وخت دوکانداران ماته لوړه بیه وایي؛ ځکه پوهیږي چې زه د یوه لوی شرکت رئیس یم، خو زه ورسره ښه په صبر او حوصله چنې وهم او بیې راټیټوم، ځکه په ارزانه شي ولې ډېرې پیسې ورکړم؟ ښایي دوکاندار فکر وکړي چې زه ګني یوازې ارزانه توکي اخلم، خو زه داسې فکر نه کوم.

موږ باید دا فکر بدل کړو، چې په لاس پراخه (ډېر مصرفوونکي) خلک ښه څوانان دي او څوک چې پیسې لږې په پام مصرفوي دوی ګني په ارزانه شیانو پسې ګرځي یا سخن دي. زه به ښایي بخیل یم چې غواړم ۲۵ سنته وسپموم او د ختین لوښي لپاره له دوکاندار سره چنې وهم، خو د کارکوونکو په روزنه او هوساینه میلیونه ډالر بې له کوم بخل او شکه مصرفوم.

د ډایوو فابریکې چاپېریال چنداني نه چټلوي، خو که چېرې اړتیا شي، موږ بې له شک او ځنډه ددې فابریکو په وده بې خرتې پیسې لګوو، چې چاپېریال چټل نه کړي. که کارکوونکی مو د کار په وخت کې مړ

Scanned by CamScanner

شي؛ بیا یې کورنۍ ته د پیسو ورکولو په وخت په شونډو څیګه شړۍ نه راکاږو، مور پوهېږو چې پیسې چېرته او څنګه په سمه توګه ولګوو. د هر شي سهي وخت یا فرصت د پیسې مصرفوونکي انسان په فکر او پوهې پورې اړه لري.

که له ځوانۍ د پیسو سمپولو فکر وکړئ دا د ژوند ښه پیل دی، په یو وار د ټولو پیسو مصرفول ښه کار نه دی، ښه طریقه دا ده چې لږ لږ سبا ورځ ته پرېږدئ، (جان ورلی) یو تبلیغي دی، دی وایي چې ښې ډېرې پیسې وګټئ، ویې ساتئ او بیا یې ښې ډېرې د خدای په لاره او د مخلوق په ښېګڼه کې ولګوئ، خو زه ورسره دا خبره زیاتوم چې یو غېزان هم بې ځایه مه لګوئ.

[۷]

سيالي

موږ د سياليو په نړۍ کې اوسو او خبره تر دې راغلې چې ژوند کول خپله سيالي گرځېدلې. که د لويې لوړې قطار کې نه شئ، بايلونکي يئ، خو لوبه يوازې د سرو زرو يو مډال لري.

هر لوبه خپل اصول او قوانين لري، که لوبغاړي قانون مات کړي جريمه کيږي، خبرداري ورکول کيږي او حتى له لوبې کېنول کيږي.

دايوو شرکت د (دايوو رايلز) په نوم د فوټبال مسلکي لوبډله لري. څو کاله مخکې د کوريا فوټبال فدراسيون د مديره هيئت رئيس وټاکل شوم. فوټبال کې يوازې دوه گول ساتونکي په لاس د بال راخيستو حق لري، په پونده بال وهل او د بل لوبغاړي مخه نيول جرم حسابيږي، فوټبال روغه او عادلانه لوبه ده.

ژوند هم د فوټبال غوندې اصول او قوانين لري او موږ هم د ژوند لوبغاړي يو. موږ بايد عادلانه سيالي وکړو، گنې ژوند به راباندې بوج شي. د ژوند لوبه کې تر ټولو مهمه موضوع دا ده چې موږ ښه او عادل سيالان ووسو. په سمه لاره بايلات له ناسمې لارو گټې نه ډېر ښه دي.

Scanned by CamScanner

موږ روغ او عادل لوبغاړی تر هغه ټنګ یا غالیجن لوبغاړي ښه ګڼو چې د ګټې لپاره هر څه کوي.

که د سیالۍ زمانه کې ژوند هم کوو، د تضاد او انزوا ښکار باید نه شو.

سیالي په دې معنا نه ده چې سیال مات او له میدانه وباسو، بلکې سیالي باید داسې وي چې د ټولو ګډونوالو ژوند پکې وده وکړي، که داسې وي ښايي یو ملګری یا ښوونکی تر ټولو ښه او ګټور سیال شي.

مثلاً د ماراتن څغاسته نظر کې ونیسئ، یوازې چټک څغلېدونکی ریکارډ نه جوړوي، بلکې ریکارډ هله جوړېږي چې دوه کسان سره سیالي وکړي، یو کس چې له بله مخکې شي دویم هیجاني شي، وهڅول شي، چې تېزه منډه ووهي او له خپل سیاله مخکې شي، دا جریان په ټوله لوبه کې روان وي او دواړه لوبغاړي د سیالۍ د انګیزې په مرسته د لوبې ښو ریکارډونو خپلولو ته رسېږي.

سیالۍ ته په دې سترګه ګورئ، یوازې ستاسې نه ده او دا هم سمه نه ده چې د سیالۍ اصول له پامه وغورځول شي. سیالي باید د ټولو په ګټه وي او ګډونوال باید لا ډېرو هڅو او زیار ته وهڅوي، دا د سیالۍ حقیقي اصل دی، که سم عمل پرې وشي نوې انرژي رامنځته کوي.

سیالي باید د خلکو د تضاد او انزوا لامل نه شي، ځکه د لوبې اصلي موخې د وړتیاوو تقویت دی، ګڼې سیالي به له یوې خوا خلک او له بلې خوا ښه اخلاق هم له منځه یوسي. که سیالي یوازې خپله وګڼئ، په اصل کې مو د خپل تخریب لاملونه زیات کړي دي.

تاسې نه شئ کولای چې ځانته او د ځان لپاره ژوند وکړئ، که داسې کوئ؛ نو د ځانځانۍ او ځانغوښتنې میکروب مو ښايي اروا ته رسېدلی

وي، دا احساس له ځانه لیرې کړئ، تاسې باید له نورو سره مرسته او همکاري وکړئ.

د بېلګې په توګه که د موټرو صنعت ته يوه کتنه وکړم، دا صنعت تر ډېره ماشینونو، اوزارو او وسایلو پورې اړه لري، دا به ډېره سخته وي چې د موټر جوړولو يو شرکت دې هر څه خپل تولید، مونتاژ او بازار ته وړاندې کړي. موټر له زرګونو پرزو جوړېږي او دا پرزې د موټرو په صنعت کې تولیدېږي، عیناً همدغسې موږ هم د ژوند د هر خاص شي لپاره يو پر بل تکیه کوو.

شرکتونه د ښه تولید لپاره يو بل سره سخته سيالي کوي، دې سره مستهلک یا مصرفوونکي ته د توکي کیفیت لوړېږي. که يوازې يو شرکت موټر جوړولای؛ نو د ټکنالوجی کیفیت به چندانې پرمختګ نه وی کړی. مثلاً ښايي موږ تراوسه کالي په لاس وینځلی، خو اوس ددې ټکنالوجی په پرمختګ دومره پیسې او انرژي لګېدلې چې حساب يې نه کېږي. شرکتونه دا هر څه مني او هڅه کوي چې تر ټولو ښه تولید وړاندې کړي او له خپل سیاله مخکې شي، دا بیخي د هغه لوبې غوندې ده چې مخکې مې ورته اشاره وکړه، که يو له بله مخکې شي وروسته پاتې شوی کس هڅه کوي چې د وروسته پاتې کېدو د جبران لپاره لا ډېره هڅه وکړي.

مثلاً په امریکا کې (آویس) شرکت خلکو ته موټر په کرایه ورکول، د دوی شعار و چې(موږ به لا ډېره هڅه وکړو) په دې سیالیو کې شرکتونه يو بل سره دښمني نه کوي، بلکې د يو بل ملاتړي وي، خو ددې لوبې اصلي ګټونکی مستهلک یا د توکو کاروونکی دی. ځینې شرکتونه په سیالۍ کې افراط کوي او له ناسمو لارو چارو ګټه اخلي، مثلاً د سیالانو

پر ضد تبليغات کوي او له ځينو لارو په دې هڅه وي چې سيالان يې په نړيوال بازار کې پانګونه ونه کړي او توليد امتياز ترلاسه نه کړي. دا شيان بيا د لوبې اصلي مفهوم او عدالت له منځه وړي.

تاسې به اورېدلي وي چې په مينه او جګړه کې هر څه روا دي، خو په عملي سيالۍ کې ناسمې لارې چارې هېڅ هدف نه توجيه کوي. بې عدالته لوبې د حقيقي سياليو قانون ماتول دي او تاسې باور وکړئ، اصلي او وروستي ګټيالي هغه دي چې انصاف او صداقت ولري.

په صداقت ۹۰ نومرې په دروغو له ۱۰۰ غوره دي. ځکه دا ۹۰ نومرې به ستاسې د خپلو هڅو پايله وي، نه ژوند دومره لنډ دی او نه به ګني ۱۰۰ ستاسې وروستۍ نومرې وي. که په خپل زيار ۹۰ نومرې وګټئ ستاسې د راتلونکو برياوو قوي بنسټ دی او تګ انسان به اخر هم په دام کې ونښلي.

په (ګو) لوبه کې يوه اصطلاح ده، چې معنا يې په اصولو لوبه کول دي؛ نو همداسې په ژوند کې هم اصول شته، لوبه ښايي په چل ول وګټئ خو د ژوند په اصلي لوبه کې به بلاخره له هغه چا ماتې وخورئ چې په اصولو لوبه کوي.

نو هيله لرم چې هر يو مو د زده کړو په موده کې ښه سيالي وکړئ. که څوک مو سيالۍ ته ننګوي تر هغه دوسته ښه دی چې هسې د وخت ضايع کولو لپاره درته راځي، هڅه وکړئ چې سيال سره بنده ووهئ او هغه ته ښه سيال اوسئ. په دې توګه به دواړه ښه، روښانه او ډاډمن راتلونکی ولرئ.

Scanned by CamScanner

[۸]

د رهبرۍ مقام

له پاکې چينې رنې اوبه راوځي. دا پخوانی کوريايي متل او حقيقت دی، ځکه سرچينه بايد پاکه وي چې پاک سيندونه او رانه رودونه ترې راوبهيږي.

ټولنه هم همداسې درواخله، د ټولنې رهبران دې روغ او پاک وي چې ټولنه روغه پاتې شي. دا به دروغ نه وي که ووايو چې ټولنه يې له رهبرانو پېژندل کيږي؛ نو د چينې متل ټولنه کې د رهبرانو په وړاندې تينګار دی. موږ داسې رهبران غواړو چې د ټولنې خلک ترې الهام واخلي، دوی پر ځان باور ولري او زړور وي.

هر څوک نشي رهبر کېدای، خو هره ټولنه بايد کافي رهبران ولري. کوريايان وايي کښتۍ کې چې څومره ماڼوګان ډېر وي هومره به منزل ته خوځيږئ، ګني ځای په ځای به ولاړه وي. نو په کار خو دا ده چې څوک يې وړتيا لري هغوی رهبران شي. څوک چې داسې کسان ونه لري، د ستونزو او مسايلو په خوړ کې به مزل کوي.

رهبر بايد کومې ځانګړنې ولري؟ بېلابېلې وړتياوې بايد ولري، ټولنې ته بايد لارښوونه وکړي او بېلابېلې ډلې رهبري کړي. د ټولنې ځينې طبقې له رهبرانو د خارق العاده وړتياوو تمه کوي او هغه دا چې د ښه رهبرۍ په

مرسته تولنه کې شته ستونزې اصلاح کړي او انساني انرژي د تولنې په پرمختګ او هوساینه کې وکاروي. مهم ټکی دا دی چې رهبري له دیکتاتوری سره یو ډول ونه بولئ. ځینې رهبران د یوې ډلې مسئولیت لري او د همدې ډلې په ضد بیرته فعالیتونه هم کوي، زما موخه له هغو رهبرانو؛ نه ده. پخوا به دې هیواد کې دیکتاتوري، قوي رهبري بلل کېده، خو موږ هغو ته اندېښمن یو چې د رهبرۍ له لازمو او اصلي مسئولیتونو او ژمنو تښتي. دیموکراسي په دې معنا نه ده چې رهبرۍ ته ګني اړتیا نشته ایوته په اوسني وخت کې موږ رهبرانو ته لا ډېره اړتیا لرو، هغو چې رښتیا رهبران وي، د ولس په خوښه وټاکل شي او د خلکو په خوښه عمل وکړي. نو د رهبرۍ د اصلي مقام رامنځته کولو ته باید بېلابېلې ډلې خپلې تولنې سره له عقلاني لیده چلند وکړي، موږ د رهبرۍ د ولسي سیستم پلویان وو، چې د خلکو د غوښتنو او توافق په اساس دې رامنځته شي.

د رهبر بله ځانګړنه د خپلو ژمنو او دندو د مطلق مسئولیت احساس دی. رهبران باید په تولنه کې خپلې دندې او مسئولیتونه یو الهی ماموریت وګڼي او داسې فکر دې وکړي چې د همدې کار لپاره زیږېدلی دی. دوی باید خپل ټول ژوند خپلو مسئولیتونو ته وقف کړي او همدا ژمنې او مسئولیتونه دې خپل ژوند وګڼي. که رهبران دا فکر او احساس ونه لري، تولنه له داسې بې ثباتۍ سره مخ کوي چې خلک به یې بیا هېڅ کله سم کار او فعالیت ونه کړی شي. څوک چې رهبري د خپل شخصي پرمختګ وسیله بولي، له ګرده سره د رهبرۍ جواز نه لري.

رهبر باید د قربانۍ ورکولو قوي احساس ولري، د مسئولیت حس او رسالت له همدې ځایه سرچینه اخلي، دا احساسات د یو بل لازم او ملزوم دي. رهبري دا نه ده چې انسان په لوړ مقام یا موقف مقرر شي،

Scanned by CamScanner

بلکې رهبري هغه خلک کولای شي چې د ټولنې د ودې او پرمختګ لپاره د قرباني ورکولو احساس او مسئولیت ولري. رهبري په اغزنه لاره تګ دی، یوازې هغه کس پرې تلی شي چې له خپلو شخصي او کورنیو ګټو ورتېر شي. دا خبره د ټولو ټولنو د رهبرانو په اړه صدق کوي؛ نو هر څوک رهبري نه شي کولای. خکه په دې پورې اړه لري چې یو څوک د رهبرۍ په لاره قربانۍ ته چمتو دی که نه؟

د ډایوو شرکت له بریا مې کلونه کلونه خپل کورنی ژوند ځار کړی دی، بې له خوب او خوړو مې نور د تفریح او ذوقي کار لپاره یوه شېبه نه لرله. ما د خپل کورني ژوند خوند د ډایوو شرکت د پرمختګ نذر کړی.

لومړیو کې مې مېرمن ګیله منه وه، خو اوس یې زما کاري موقف منلی، ښایي فکر به کوي چې بله لار نه لري. زه باید تل له دې فکر سره ژوند وکړم چې هېڅکله مې خپل بچې چکر ته بو نه تلل، خو فکر کوم کلونه وروسته به مې د کورنۍ غړي زما حالت درک کړي او ښایي لږ ویاړ هم راباندې وکړي. نو زه فکر کوم چې بختور انسان یم او د کورنۍ ددې درک او احساس منته هم کوم. موږ ټول د کورني ژوند په ارزښت پوهېږو او وایو چې د ژوند خوشالي په کورني ژوند کې راټولېږي، خو د رهبر مسئولیت باید دده له شخصي غوښتنو او اسانتیاوو لوړ وي. که هر سړی یوازې خپلو غوښتنو پسې وي ټولنې ته به څه لاربښوونه وکړي.
ټولنه باید داسې خلک ولري چې د نورو خلکو په اړه فکر کوي او چمتو دي چې خپله ارامتیا او اسانتیا د ټولنې د سمې لاربښوونې قرباني کړي. که رهبري غواړئ دې قربانۍ ته باید چمتو شئ.

د ډايوو شرکت پرسونلي سياست په همدې بنسټ رامنځته شوی دی، موږ داسې کارکوونکي غواړو چې نوښتګر وي، د مبارزې روحيه ولري او قرباني ورکړی شي، داسې کسان د رهبرۍ شرايط لري، که کوم يې چنداني ډېر نوښتګر نه وي بيا هم ورسره علاقه لرو، ځکه پوهيږو چې کار کولای شي او د خپلو موخو لاس ته راوړلو لپاره هر ډول هلې ځلې کوي.

داسې کسان به د ډايوو شرکت راتلونکي اجرائيوي مديران وي، ځکه د ټولو خلکو ګټې ته يې په خپلو شخصي خوندونو ترجيح ورکړې، دوی پوهيږي چې د ټولنيزې ودې لپاره هلې ځلې تر شخصي ودې مهمې دي، داسې خلک د ډايوو شرکت د بريا او پرمختګ لامل کيږي، ځکه خپله ارامي او خوشالي يې د نورو خلکو د خوښۍ او رضايت نذر کړې ده.

البته ځينې داسې هم شته چې يوازې په خپلو ګټو او غوښتنو پسې ګرځي، دوی زياتره په خپل شخصي او کورني ژوند کې بند وي، دا خلک د ډايوو شرکت بيخي په درد نه خوري، ځکه د شخصي او ټولنيزې ګټې په توپير نه پوهيږي. ډايوو شرکت داسې خلک غواړي چې دا دواړه موضوعات سره جلا کړی شي.

څوک چې په خپل ټول وس رهبري وکړي خلک يې درناوی هم کوي، داسې خلک ټولنې ته د مسئوليت، قرباني او د حقيقي ارزښتونو په رڼا کې لارښوونه کوي. د رهبرانو درناوی بايد وشي، يوازې له دې لارې د ديکتاتورانو او رهبرانو تر منځ توپير کولای شو. ديکتاتور د خلکو نه خوښيږي او نه يې څوک په خپل زړه درناوی کوي، د ديکتاتور درناوی له ويرې کيږي، خو له حقيقي رهبرانو هېڅوک نه ويريږي او له زړه ورته

Scanned by CamScanner

درناوی لري. هر واک باید له حقیقي واک سره یو ډول ونه ګڼل شي، همداسې مستبد واک هم له رښتینې رهبرۍ سره توپیر لري. رښتینی واک او مقام له درناوي سرچینه اخلي، رهبر باید دا واک او مقام په خپلو هڅو ترلاسه کړي، که یې دا ترلاسه نه کړل ټولنه هم نه شي رهبري کولای. د رهبرۍ واک د رهبر د مسئولیت او قربانۍ له حسه سرچینه اخلي، ځکه یې باید له زړه درناوی وکړو.

زه تاسې ځوانانو ته وایم چې ځان کې د مسئولیت احساس پیدا کړئ. رهبران شئ، خو په دې لاره کې له لنډمهالو خوندونو او لذتونو تېر شئ، د ژوند له اوسنۍ دایرې پراخه ګام واخلئ او د خلکو او ټولنې په وده او پرمختګ کې مرسته وکړئ. هر څوک رهبري نه شي کولای او هر څوک یې باید وهم نه کړي.

خو په بله وینا تاسې هر یو د خپل ژوند رهبر یاست، ځکه بل څوک مو په ځای ژوند نه شي کولای، تاسې د ځان رهبر یاست؛ نو د رهبرانو په اړه مې چې څومره خبرې وکړې ستاسې هر یو په اړه صدق کوي.

که څوک غواړي رهبر شي، هیله لرم چې یادو ټکو ته پام وکړي، یعنې د رهبرۍ وړتیا، د مسئولیت او قربانۍ حس او د بریالي ژوند قوي اراده دې په ځان کې پیاوړې کړي.

Scanned by CamScanner

[۹]

موږ ټول کوریایان یو

زه نه پوهېږم کوریا کې سیمه ایز تعصب ولې دومره ډېر دی. زه یو کوریایي یم، د چولا سیمې په سویل کې یوه جزیره ده چې چجنو نومېږي، د کورنۍ ریښه مې له هغه ځایه ده؛ نو زه (هونامي) یم. خو زه د یونګ سان په تاګو سیمه کې زېږېدلی یم، د لیسې دوره مې هلته تېره کړې او د کوریا په جګړه کې له سئول تاګو ته راتښتېدلی یم، یعنې زه (یونګ نامی) هم یم. خو بیا په سئول کې رالوی شوی یم او لوړې زده کړې مې همدلته کړې؛ نو ویلای شم چې زه (سئولی) هم یم. مهمه دا ده چې زه دې یو ځای ته هم په خاصه سترګه نه ګورم، زه یوازې دومره پوهېږم چې زه کوریایي یم، کوریا وړوکی ملت دی او موږ ټول په کوریایي ژبه خبرې کوو.

هرځای کې به داسي خلک وي چې مثلاً کرکټ سره لیوني مینه لري او ځینې نور به یې ورسره بیخي نه لري، ځینې خلک ټولنیز دي او ځینې منزوي دي. ځینې کلاسیکه موسیقي خوښوي او ځینې عصري موسیقي اوري. ځینې کورني ژوند ته سخت پابند دي او ځینې یې بیا چندان کیسه کې نه دي. دا توپیرونه هره سیمه کې شته، خو دا یو نظر یا اختلاف به یوې سیمې پورې ځانګړی نه دی. هیڅ دوه نفره بیخي د یو بل په شان نه دي. که ښه پلټنه وشي پوه به شئ چې ډېرې سیمې له بیلابیلو اړخونو سره ورته دي؛ نو په لومړیو کې د اختلاف پر ځای ورته والي ته پام وکړئ، دې صورت کې انفرادي توپیرونه او اختلافات مثلی او درناوی ترلاسه کولای شئ. خو فردي توپیرونه چې د تبعیض لامل شي؛ نو له ستونزو سره به مخ شئ. که څوک شخصي توپیرونه د تعیض لامل کوي، دا ډېر بد کار دی او له هغه تعصب سره هیڅ توپیر نه لري چې هټلر له یهودانو سره لاره. په روغه ټولنه کې خلک د یو بل توپیرونو ته په درنه سترګه ګوري.

زموږ ټولنه کې تعصب او تبعیض ځای نه لري، زموږ نسل له سیاسي او ټولنیز پلوه دې تبعیض او توپیر ته لمن وهلې او دا چې زه ددې نسل غړی یم د مسئولیت احساس یې کوم. له ځوانانو چې د تعصب سرچینه وپوښتو وايي له مور و پلاره یې زده کړی، زه دې ته حیران یم، دا مبندې او پلرونه بل هیڅ مسئولیت او مهمه موضوع نه لري چې خپلو بچو ته د ولایاتو او ولسوالیو شرمېدلی تعصب لیږدوي؟ تاسي باید هغه وکړئ چې به دې برخه کې خپل مور و پلار وښئ، ښکه اوس زموږ هیواد یووالي، همغږۍ او یوځای توب ته له پخوا ډېره اړتیا لري.

Scanned by CamScanner

یووالي لپاره باید (زه) په (موږ) واوړي، توپیر یا تعصب د انسان له ځانځاني راپیل کېږي او که د ټولني په سترګو ورته وګورو؛ نو دا تعصب به یوه ورځ دې توپیرونو ته په احترام واوړي.

یوازې د ځان په اړه فکر، د ځانغوښتنې او نورو سره د اختلاف لامل کېږي، خو که چېرې د (زه) پرځای (موږ) ووایو، په اصل کې د ملګری یوه دروازه پرانیزو او ګټوره دوه اړخیزه اړیکه رامنځته کېږي. بهرني سفرونه به مو سترګې پرانیزي او د (موږ) په اصلي اړتیا او ارزښت به مو پوه کړي، دې سره مو غرور او ځانځاني هم ختمېږي، سیمه ایز تعصبونه داسې دي لکه په کوهي پرته چونښګه چې اسمان ته ګوري، دا په هېڅ صورت د یوه لوی انسان پراخه لید نه دی.

موږ په ډایوو کې سیمه ایز تعصب نه لرو، ځکه تر یوه حده مو نړیوال ذهنیت پیدا کړی. که له هیواده ووتې د سیمه ایز تعصب په بې عقلۍ به پوه شې، ځکه هلته موږ ټول په هر صورت د یوه هیواد وګړي بلل کېږو. بهر چې خپل هیوادوال وګورې سمدستي ورغاړې وځې او له لیدو یې خوند اخلې، هلته دا فکر نه کوې چې دا د هیواد د کومې او زه د کومې سیمې یم، په دې صورت کې بیا ولایات او ولسوالۍ ارزښت بایلي.

زه په دې باور یم چې دا سیمه ایز توپیرونه او تعصبات یو څو پروګرامونو له منځه وړی شي. یوه لاره یې دا ده چې د یوه ولایت محصلین بل ولایت ته لاړ شي او رخصتۍ پکې تېرې کړي، دویمه لاره یې ددې سیمو تر منځ خپلوۍ دي، خصوصاً د (کونیک سانګ) او (چولا) تر منځ، که داسې پروګرامونه وشي زه به یې د زړه تله ملاتړ وکړم.

Scanned by CamScanner

ښه فرض کړئ ماسره یو وړوکی کیک دی او ایله یو کس پرې مړیدای شي، اوس که زه دا کیک د څلورو کسانو په منځ کې کېږدم او هر څوک یې د خوارک حرص او هڅه وکړي؛ نو هرومرو به یې تر منځ شخړه راځي، ښایي یو کس نیم کېک په خوله کړي، هغه بله پاتې برخه یې بل وتښتوي او دوه کسان به نهر پاتې شي. یا ښایي همدا شخړه په سوک څپېړه واوړي او په کیک پښې کېږدي یا یې چېرته وغورځوي، په دې صورت کې به ټول نهر وي. له بل پلوه که دا څلور واړه د خپلو وړتیاوو په کارولو سره یو لوی کیک پوخ کړي؛ نو د ټولو کار به پرې وشي. که یو څوک دا وړوکی کیک یوازې د خپل ځان وګڼي دده شخصیت تر دې کیک هم کوچنی دی، خو که داسې یو لاره پیدا کړي چې ټولو ته یو لوی کیک راپوخ کړي؛ نو شخصیت به یې تر هغه لوی کیک څو ځله لوی وي.

دلته یوه مهم مطلب ګورو او هغه د مرستې او یووالی خبره ده. یو بل سره چې مرسته وکړو او د کار پایله مو وویشو، په دې وخت کې مو وجود د کار او هڅو په اندازه پراخوالي او پرمختګ کوي. کوم خلک چې په خپلو نویو واده شویو لوڼو پسې خفه کېږي، ددې پرځای دې داسې فکر وکړي چې خدای د زوم په څېره کې یو بل زوی ورکړی دی، دا مسلې سره د چلند ښه طریقه ده. اصلي خبره دا ده چې پېښې څنګه تفسیر شي. په ګډ کار کې هېڅوک خپله ونډه نه بایلي؛ بلکې خپله ګټه او نوښتونه څو چنده کوي.

موږ وړوکی ملت یو، حتی د امریکا له زیاتره ایالاتونو هم کوچنی هیواد لرو، نږدې ۷۰ سلنه ځمکه مو غرنۍ ده او ډېرې ستونزې لرو. تر ټولو بده دا چې کوریا دوه ځایه شوې؛ نو وبه ګورئ چې سیمه ایز کش

مکشونه څومره عبث او بې ګټې دي. سیمه ایز تعصب داسې دی لکه څوک چې کوچنی کیک یوازې د خپل ځان وګڼي، راځئ د ستونزو، شخړو او اختلاف پرځای خپله انرژي د یوه غټ کېک په پخولو مصرف کړو او لوی فکر وکړو.

نو زړه مې غواړي چې تاسې ته د لوی کیک پخلی درزده کړم، یوه لاره یې بهرنی سفر دی ....

په هر صورت اوس داسې وخت دی چې په وړو ټوټو د شخړو پر ځای باید خپله انرژي د یوه لوی کیک پخولو ته راټوله کړو، چې هر یو ته ښایسته لویه برخه ورسي او ټول پرې راټول شو.

Scanned by CamScanner

[۱۰]

ستاسې تر ټولو لوی استاد

زما د ژوند تجربې زما تر ټولو لوی استاد دی، د تجربو له لارې د ژوند په حقایقو او رازونو پوهېږئ او شخصیت مو د وخت په تېرېدو وده کوي.

څه وخت مخکې مې یو کتاب ولوسته، دا کتاب په ۱۸مه پېړۍ کې د (فیلیپ چستر فیلډ) په نامه یوه انګریز سیاستوال لیکلی و. کتاب د هغو لیکونو ټولګه ده چې ده سرې په هالنډ کې د سفارت پر مهال خپل زوی ته لیکلي وو. یوه لیک ورته لیکي چې ټولنه د نړۍ تر ټولو ستر کتاب دی، که زوی یې دا ټولنه ولولي د نړۍ د ټولو چاپ شویو کتابونو نه به هم په ډېر څه پوه شي. زه هم د تجربې په ارزښت ډېر ټینګار کوم، ځکه تجربه له ټولنې د زده کړې تر ټولو څټکه او ګټوره لاره ده.

د ټولو انګلیسي تحلیل ګرانو (فرانسس بیکن نه تر لاکز او هیوم) په اړه وایي چې ټوله پوهه یې له تجربو اغېزمنه وه. په بله وینا موږ انسانان له کوچنې فکر سره پیدا شوي یو، بیا چې په هره طریقه وده کوو، زموږ د ژوند د تجربو برکت دی.

Scanned by CamScanner

نو څوانی کې د پراخه تجربو ترلاسه کولو هڅه وکړئ، چې وجود مو زور او پراخه اړخونه پیدا کړي، له دې لارې به تاسې په ښو رازونو پوه شئ. کنفسیوس باور لاره چې که دوو کسانو سره په لاره لاړ شئ، لږ تر لږه یو به یې درته ښه استاد شي.

له ټولنې زما اخیستنه ډېره زر راپیل شوه، څکه ما کورنی سره په تاګو کې د جنګي کلهوال په توګه ژوند کاوه او د کور خرڅ ماته راپه غاړه و. همدې وخت کې د انسانی اړیکو په لوړو ژورو؛ د پیسو ګټلو په لارو چارو؛ سوداګری؛ سیالی؛ بریا او د ژوند په نورو حقایقو پوه شوم. دې ټولو لویو تجربو زما په ژوند زور اغېز درلود، ژوند کې هر څه تجربه کړئ، بې له هغو شیانو چې اخلاقي پلوه د منلو وړ نه وي. ښه ورزش کوئ، ښه زده کړې وکړئ او تر څو چې کولای شئ نورو سره ملګري وکړئ، حتی مئین شئ، څمکه واړوئ، قلبه وکړئ، موټروانی زده کړئ، غرونو ته وخېژئ، یو څل تجربه له نه تجربې ښه ده. که غواړئ د څینې شیانو په اړه ژور نظر ولرئ یو څل یې موضوع تجربه کړئ، د هر شي ښه پېژندلو لاره تجربه کول دي. ژوند څان ته تر ټولو لوی استاد ثیولای شي.

زه درسره اوس څینې هغه ټکي شریکوم چې په خپلو تجربو مې ترلاسه کړي. که وخت لرئ سفر وکړئ، که سفر مو سم و، نوي او رنګارنګ اسمانونه به ووینئ. سفر یوازې سات تیری لپاره مه کوئ، که مو نوی شی پکې زده نه کړ، سفر مو بې ګټې دی. سفر کې دقیق اوسئ او هر څه ته دقیق پام کوئ، د بیلابېلو څایونو توپیرونه سره پرتله کړئ او د هر څای په څانګړنو پوه شئ، یوازې یو نظر کفایت نه کوی. له څرګندو شیانو هاخوا پلټنه وکړئ، پلټنه باید ستاسې د سفر مهم کالي وي، نوی

Scanned by CamScanner

کې داسې ځای نشته چې د لیدو ارزښت دې ونه لري، خو ځینو ځایونو ته تګ اسانه او ګټور دی، مثلاً لرغونې او د غني کلتور او تمدن لرونکې سیمې.

زه د خپلې کورنۍ مننود یم، ځکه کاري بوختیاوو کې مې له نیم ډېر عمر بهر تېر کړی او چنداني خوښ هم ورته نه یم. ځکه ما هېڅ کله د عادي پلار کېدو فرصت نه دی لرلی؛ نو ددې کمې پوره کولو لپاره ځینې وخت خپل بچي بهر چکر ته بیایم. خو دا سفرونه روزنیزه بڼه لري، ځکه زه غواړم چې بچي مې پراخه او نړیوال لید ولري. زه بچي یوازې تفریح لپاره نه بیایم، چې لاړ شي او هسې پیسې مصرف کړي، دوی د لویدیځ تمدن مرکزونو ته هم سفر نه کوي، زه ورته وایم چې هند، مصر یا داسې نورو داسې ځایونو ته لاړ شي چې د (ماباها) تمدن پکې وي. ځکه دلته به د نړۍ د تمدن تاریخ او د انساني عقل یو څه ډېره ننداره وکړي.

دویم دا چې رنګارنګ ملګري ولرئ، زما د باسواده د ملګرو شمېر راته ډېر ګټور و، په ټولنه کې پراخه اړیکې درسره مرسته کوي، ځکه تاسې نه پوهیږئ چې بل ملګری به مو څوک وي، نو هڅه وکړئ چې ډېر ملګري او لږ دښمنان ولرئ.

په ټول ژوند کې دا خبره مه هېروئ، خپله ژوره ملګري (دوستي) د ملګرو له شمېره مه ځاروئ. که سل دوستۍ ولرئ بې له یوه رښتینې ملګري هېڅ ګټه نه لري، پېژندګلو کسان ښايي د ژوند په سختو شېبو کې درته شا کړي، خو رښتینی ملګری مو د اړتیا پر وخت یوازې نه پرېږدي، نو سره له دې چې ډېر ملګري ولرئ، دې ته هم پام کوئ چې ملګري مو ژوره او رښتینې وي.

Scanned by CamScanner

دریيمه دا چې هر کار کې هوډمن اوسئ. چاپېریال ته مو وګورئ هر شی به درته ښوونکی او هره ودانی ښوونځی وي او تاسې پکې زده کړه کولای شئ. مثلاً که په لاره ځئ له لوحو یې چینایي الفبا زده کولای شئ. په بس یا میترو کې ارام ځای پسې ګرځېدل ستاسې کمزورې اراده ښيي، که هوډ مو قوي وي چې هر ځای کې چې کینئ نوښت کولای شئ. په لاره کتاب لولئ یا بهرنی راډیوګانې اورئ.

څلورم دا چې تل کتاب ګرځوئ. ځکه کتاب د ژوند نامستقیمې تجربې دي. د انسان عمر د ټولو مستقیمو تجربو ترلاسه کولو ته نه بس کېږي؛ نو د کتاب له لارې د خلکو له ډېرو زیاتو تجربو برخمنداي شو، دا داسې تجربې دي چې ښایي بې له کتابه یې بل ځای کې ونه مومو. البته مستقیمې تجربې ډېرې ګټورې دي، خو د یادو مجبوریتونو له امله باید د نورو خلکو تجربو ته بیه او ارزښت ورکړو. په خپل ژوند سربېره د لا ډېرو تجربو ترلاسه کولو یوه ښه لاره کتاب لوستل دي.

کتاب هم هغسې لولئ لکه ملګری چې پیدا کوئ، پراخه او رنګارنګ. ډېر ملګري ولرئ او رنګارنګ کتابونه ولولئ. د ښو ملګرو غوندې ښه او ګټور کتابونه هم ولولئ، د کتاب سطحي مطالعه داسې ده لکه سړی چې ډېر ملګري ولري، خو یو هم پکې د سختې ورځې نه وي.

نو هڅه وکړئ چې مطالعه مو ژوره او دقیقه وي، هر کتاب هغسې ولولئ لکه یو ښه ملګري ته چې درناوی ولرئ، د ۱۰۰ کتابو سطحي مطالعه ګټه نه لري، کتاب ګرځوئ، چې وخت مو پیدا کاوه، سر پرې ټيټوئ.

Scanned by CamScanner

[۱۱]

مرسته کوو

باران ورېده، د اوبو څپه راغله او کوچنۍ مېږی يې ځان سره واخيست، بخت يې ښه و، په رنه کې د ناستې کوترې ور پام شو، په خپله مښوکه يې يوه پاڼه له ونې راېږې کړه او مېږي ته يې اوبو کې را واچوله، مېږی پاڼې ته ور وخوت او له مرگه بچ شو.
څو ورځې وروسته هماغه کوتره د ونې په منډه ناسته ده، دا په خپلو سوچونو کې ډوبه ده او ښکاري ورته شيش نيولی، دې وخت کې د مېږي ورپام شو، ورغی او د ښکاري په پښه يې غاښ ولگاوه، ښکاري دې سره ټوپ کړ او نښه ترې خطا شوه، کوتره هم له والوته او له مرگه بچ شوه، يعنې مېږي په دې توگه د کوترې د کړو ښو بدل خلاص کړ.
داسې څوک نشته چې د بل مرستې او ملتيا ته اړ نه وي، دومره کم ظرفه انسان به هم نه وي چې بل چا سره مرسته ونه کړي، موږ ټول د يو بل مرستې ته اړ يو او دا ټول د انساني اړيکو د ارزښت څرکونه دي.
د خپلو فعاليتونو په لړ کې مې څو څو ځله ددې اړيکو ارزښت ليدلی دي، مثلاً د ډايوو د فعاليت په لومړيو کې مو له (ډي) اندونيزيايي شرکت سره اړيکې وې. زما چې څومره يادېږي موږ به خپل منسوجات

په ۲۰ سنته في يارډ دې هيواد ته لېږل. بيا اندونيزيايي دولت قوانين بدل کړل او د توليداتو بيه يې ۱ سينټ ته راښکته کړه. دا چې موږ (ډي) شرکت سره اوږدمهالى تړون درلود، هغوی د تېښتې هېڅ لاره نه لرله، بايد زموږ په بيه يې توکي پېرلي وی. ما چې دا حال وليد خپل صادرات مې راکم کړل چې ددې شرکت زيان هم ورسره کم شي. خو سره له دې هم (ډي) شرکت له مالي ستونزو او بحران سره مخ شو. که مې دېرش زره ډالر بانک ته نه وی تسليم کړی دا شرکت د بانک ملکيت گرځېده؛ نو زه خپله دې شرکت ته لاړم او د اړتيا وړ پيسې مې ورکړې. هغه وخت زموږ د شرکت پانگه چندانې نه وه؛ نو د دېرش زرو ډالرو په اړه پرېکړه سخت کار و.

خو په يوه کال کې هر څه بېرته راښه شول، د اندونيزيا د وارداتو بازار ښه شو او بيې له يوه ۱ سينته يو دم ۳۷ سينتو ته پورته شوې، زموږ تړون دې وخت کې هم ۱۷ سينته و او (ډي) شرکت يې په همدې بيه د پېرلو قانوني حق درلود. خو دې شرکت وړانديز وکړ چې منسوجات به په ۳۵ سينته يعني زموږ له بازاره ۲ سېنته ارزانه پېري؛ نو موږ به د ۱۷ سينتو تړونه په ۳۵ سينته پلورله او دې شرکت بلاخره زموږ شرکت ته يو ميليون ډالر گټه رارسوله. نو وگورئ چې د اړتيا پر وخت ما دې شرکت ته يوازې دېرش زره ډالر ورکړل او اوس يې ماته څومره گټه را ورسوله. باور وکړئ چې بل سره مرسته به هرومرو درته اجر لري، ښايي دا اجر يا گټه يې تاسي ته مستقيماً ونه رسېږي، خو له دې کار به هرومرو يوه گټه لرئ، دا د ژوند او نورو سره د مرستې اصل دی.

که يوازې خپلې گټې ته گورئ او نورو سره مرسته نه کوئ تر يوه لندمهاله به ښه روان يئ، خو تر ډېره دوام نه کوئ. که انساني اړيکو کې

Scanned by CamScanner

يوازې خپلې ګټې ته وګورئ ځانته به خطرونه پيښ کړئ، تاسې بايد د مشترکو ګټو په اصولو عمل وکړئ. که يو سړی نورو ته زيان اړوي او ټوله ګټه يوازې د خپل ځان ګڼي، دا اړيکې به تر ډېره دوام ونه کړي. موږ ډايوو شرکت کې په هغو سيستمونو ټينګار کوو چې ټولو ته ګټه او هوساينه ولري او معاملاتو کې مقابل لورې هم زموږ په خبر ګټه وکړي. موږ هڅه کوو خلکو ته ثابته کړو چې (ډايوو) سره سودا يا معامله يې په ګټه ده. دا اصل شخصي اړيکو کې هم شته، که څوک وغواړي له بل څه سوی استفاده وکړي، اړيکې يې زر له منځه ځي. د دوه اړخيزو اړيکو جوړولو لپاره بايد دواړه خواوې يو رنګ او په يوه زړه وي، دوی دواړه دې د يو بل وضعيت درک کړي، يوازې په همدې شرط ښې او ګټورې اړيکې رامنځته کېدای شي.

مناسبې اړيکې د ژوند له مهمو او اړينو ټکو دي. خلک چې څومره له ملګرو پېژندل کېږي همدومره له اړيکو هم پېژندل کېږي، هغه متل رښتيا دی چې وايي: هغه مرغان يو ځای کېني چې ښې يې يو رنګ وي. نو هڅه وکړئ چې سمو خلکو سره ملګري وکړئ، که هغه حالت رایاد کړئ چې څوک مو د اړتيا پر وخت يوازې پرېږدي؛ نو د اړيکو په ارزښت به پوه شئ. که د لوړې کچې خلکو سره ملګري شئ، ستاسې به پام هم نه وي، د هغوی کړه وړه به مو زده کړي وي، همداسې که له ټيټو خلکو سره راشه درشه ولرئ، د هغوی کارونه به مو زده کړي وي، څکه خربوزه له خربوزې رنګ اخلي.

که يو بل سره ښې او دوستانه اړيکې وپالئ په ژوند کې به بريالي ياست، ژوند کې لويو خلکو سره اړيکې ګټورې دي، حتی له پيسو يې هم ارزښت لوړ دی، څکه ښې اړيکې او ملګري په پيسو نه پېرل کېږي.

خو انساني اړیکې چې څومره ارزښتمنې کېږي همدومره پېچلې کېږي هم. په ښو اړیکو کې یوه مهمه موضوع باور دی، باور د وخت په تېرېدو پیدا کېږي، نو په ترلاسه کولو کې یې صبر او حوصله وکړئ.

ما چې ډایوو شرکت جوړاوه، پیسې راسره نه وې، غوښتل مې له بانکه پور واخلم، خو نه مې تضمین لاره او نه بانک کې داسې څوک و چې یوه تازه کاره او په ځان باوري ځوان ته پور ورکړي، ځکه دوه اړخیز باور لا نه و رامنځته شوی. زه به اوونۍ کې دوه ځله د بانک رئیس ته ورتلم او د خپل پلان جزیات به مې ورته تشریح کول، چې د بانک رئیس قانع کړم، دا زما یوازینۍ اسره وه، خو چنداني بریالی راته نه ایسیده.

ځینې به وخت به یې سهار وختي کور ته ورتلم، د ژمي په یخ سهار به مې چې د دوی د انګړ دروزاه وټکوله، غږ به راغی چې سړی لا ویده دی.

زما به ژامې ټکېدې او په یخنۍ کې به د کور مخې ته په تمه ناست وم. د یو کال په تېرېدو رئیس پوه شو چې په ما باور کېدای شي، خو دا باور ما په دومره سختیو او حوصلې ترلاسه کړ، زه اوس هم د بانک له نوموړي رئیس سره ژوره او ارزښتنمه دوستي لرم.

په سوداګریزو تشکیلاتو کې د شخص وجود ډېر مهم او اساسي دی او شاخص کېدل یې د سوداګرۍ درونوالی دی. دا چې کارونه خلک کوي؛ نو د پرسونل موضوع ته مې باید په کمه سترګه نه وی کتلی، ځکه همدا پرسونل د شرکت د بریا او ماتې لامل کېدای شي؛ نو دا ډېره مهمه ده چې بېلابېلو خلکو سره اړیکې ولرئ، یو بل سره مرسته وکړئ او په دې باور اوسئ چې یوه ورځ به د خپلو ښو اجر وګورئ.

Scanned by CamScanner

[۱۲]

پيسې ګټل او لګول

که د پيسو ګټلو ښه خبره شي، زه په کې ښه استاذ يم او تر څنګ يې د داسې ښو استاذانو سره سيالي هم کولای شم.
د کاروبار له پيله مې نوم څو ځله د کوريايي پيسه ګټونکو ليست په سر کې راغلی او د مشهورو صنعتي بنسټګرو په ليست کې هم يادېږم، خو دا ټول شيان په دې معنا دي چې زه د پيسو ګټلو وړتيا لرم، يعنې زه پوهېږم چې پيسې څنګه پيدا کړم.
زه چې هر ځای کې پښه ږدم، دستي مهمو ټکو او وړتياوو ته متوجې کېږم، يوه ورځ مې هسې په ګپ کې ويلي وو چې **ټولې لارې په سرو زرو پوښلې دي** زه يې يوازې را جارو کوم. البته ډېر داسې ځايونه شته چې لارې يې په سرو زرو نه دي پوښل شوي او پيسې ګټل هم ولاکه چندان اسانه کار وي. په هر حال پيسې ګټل سختې هڅې او کړاوونه غواړي، ما دا ټوکه په دې خاطر وکړه چې خلک پوه شي زه په څه شي کې تکړه يم.
انځوګر چې د انځوګرۍ شوق وکړي، د سيمې لوړې غونډۍ ته خېژي او له هغه ځايه ښائسته منظرې او سوژې پيدا کوي. کب نيونکی تل د ډېرو

اوبو په فکر کې وي. همداسې چې د صنعتي ادارې بنسټګر چېرته ځي په هغه ځای کې د پیسو ګټلو امکانات لټوي. دا چې زه د پیسو ګټلو په چل پوهېږم، هر ځای ته چې لاړ شم، د مال خرڅولو ډېرې ښې مفکورې مې ذهن ته راځي. ما په دې ورځنیا ډېرې پیسې ګټلې دي، خو اوس هم باید په ځان کې یوه ورځنیا وروزم او زه فکر کوم دا مې د ضعف له ټکو دی. که د پیسو ګټلو خبره شي زه پکې استاذ یم او که د لګولو خبره شي؛ نو بس ... د استاذ پکې هم استاذ یم.

زه وایم دا مهمه نه ده چې کوم کار دې وشي، مهمه دا ده چې څوک یې وکړي، څوک چې د ورزش ورځنیا لري ورزش دې وکړي. کوم هلکان چې موسیقي کولای شي ګوره دې کېږدي. که یو ماشوم د موسیقۍ ورځنیا ولري او مور ترې په شین زور انجینر جوړوو، دا ښه نه کار دی.

همداسې ځینې خلک د پیسو ګټلو په چل پوهېږي او ځینو ته یې د لګولو چل ورځي؛ نو تاسې باید مختصصو خلکو ته اجازه ورکړئ چې ستاسې پیسې په سم جریان کې واچوي، په دې صورت کې به چارې ښه پرمخ لاړې شي. که داسې چاته پیسې ورکړئ چې ښه یې نه شي لګولای ښایي پیسې مو ډوبې شي. ما نړۍ کې پیسې دې لپاره نه دي ګټلې چې یوازې خپل کور کې یې ولګوم او نه مې ډایوو یوازې خپل شخصي شرکت ګڼلی، زه ددې شرکت یو متخصص یم. یعنې ما چې څومره پیسې پیدا کړې، ټولې زما نه دي. زه فکر کوم دا پیسې د هغو متخصصینو دي چې د ټولنې د پرمختګ لپاره یې په مصرفولو پوهېږي. ما په همدې احساس د (ډایوو بنسټ) رامنځته کړ، هغه وخت مې یوازې (۳۷ میلیونه) ډالره پانګه لرله او له همدې باوره اغېزمنه وه. زه

وایم چې پانګونه او ترې شوې ګټه باید د ټولنې په پرمختګ ولګول شي. ښايي دا به مې د مور برکت وي چې ډېره پرهېزګاره ښځه وه، زما مور د خدمت او قربانۍ د فلسفې ژور درک لاره. فکر کوم مور مې چې ماشومتوب کې څه راښودلي زما په ټول بدن کې يې ريښې غځولې دي.

په هر حال د ډايو طريقه همدا ده چې د ادارو يا موسسو ګټه بېرته ټولنې ته ور وګرځي او زه فکر کوم همدا د پيسو لګولو ښه طريقه ده. د بنسټ مهم فعاليت: په بنسټيزو علومو کې څېړنه او د پايلو نشر او ددې علومو پرمختګ. څکه دا د ټکنالوجۍ د علم او پوهې بنسټ جوړوي. له بده مرغه کوريا کې دې موضوع ته چندانې پام نه کېږي. زه د بنسټ په چارو کې وړه لاسوهنه هم نه کوم. بنسټ خپله د ټولو امورو تصدي په غاړه لري او خلک يې تر ما د پيسو لګولو په چل ښه پوهېږي.

پر دې سربېره لس کاله کېږي چې دا بنسټ د کوريا په لېرې پرتو او ساحلي سيمو کې طبي مرستې کوي. په (موژو)، (واندو)، (شينتنان) او (چيندو) غونډې سيمو کې ګومارل شوېو ډاکټرانو ځايي بزګرو او کب نيونکو ته لويې قربانۍ ورکړې دي. دغه محرومې سيمې د کوريايي ژوند له کاروانه ډېرې وروسته پاتې دي او د ځوانانو زده کړې يې پکې له لويو ستونزو سره مخ دي. دې ځای کې هبځوک يې له يوه احساس او ژمنتيا دنده نه شي ترسره کولای. ددې خلکو قربانۍ هله د ستاينې وړ ګرځي چې دوی په ښارونو او شخصي روغتونو کې هم ورته خدمتونه وړاندې کړل او له دې لارې يې ښې پيسې ګټلې. زه مې غواړې ددې سيمې ډاکټران زيات کړم، خو داسې خلک کم دي چې قربانۍ ورکړي او دې سيمو ته لاړ شي. اوس مو يو پلان لرو، مونږ غواړو له دې سيمو

بامسئولیته او بااحساسه خوانان راټول کړو، د ډایوو بنسټ په مرسته یې
بهر د طبي زده کړو لپاره واستوو او په بېرته راستنېدو همدې سیمو کې
خدمت وکړي. ددې ترڅنګ ډایوو بنسټ د ښوونځیو او لیسو مالي
ملاتړ هم کوي. موږ خپله هم روزنیز مرکزونه لرو، مثلاً اکپو ښوونیز
مرکز چې د ډایوو کښتۍ جوړولو په سیمه کې دی او آزو پوهنتون چې
په سوډان کې دی. ددې ترڅنګ له ۱۹۸۷ ز کال راهیسې ډایوو بنسټ
خبریالانو ته بهرنۍ روزنیز بورسونه ورکوي او د څېړنیزو خپرونو ملاتړ
هم کوي. دا ټولې هڅې هغو خلکو لپاره دي چې راتلونکي کې به د
خلکو په عمومي ذهن او افکارو اغېز وکړي، دا فرصتونه ددې لپاره دي
چې خلک مطالعه وکړي او پراخه څمکو ته لاره پیدا کړي.
تاسې ښايي دا خبرې څان ستاینه وبولئ، څکه د خبر ښېګنې کار هله
خوند کوي چې په پټه وشي. دا به رښتیا هم ډېره مناسبه نه وي چې
تاسې ته مخامخ د ډایوو په ښېګڼو وغږېږم، خو هیله لرم تاسې به مې
خبرې ناسمې نه وي تعبیر کړي، څکه زه دا خبرې د لوبې یا دې لپاره
نه کوم چې درناوی مې وشي، زما موخه یوازې دا ده چې هر وخت
یوازې د خپلې ګټې فکر مه کوئ، که مې په دې خبره پوهولي بئ ډېر
به خوشاله شم، زه تل په دې باور یم چې د پیسو ښه لګښت تر ښه ګټلو
غوره هنر دی.
زه پوهېږم له تاسې به هم څینې غواړي چې زما په څېر لوی صنعتي
بنسټ رامنځته کړي، زه داسې پرېکړو ته ښه راغلاست وایم، تاسې باید
په پیسو ګټلو کې مهارت پیدا کړئ، مهمه نه ده چې څومره څئ او
چاسره ګورئ، تل د پیسو په فکر کې اوسئ، زما موخه دا ده چې که لږ
خپل چاپېریال ته څیر شئ، هر څای به درته پیسې پیسې شي.

خو صنعتي بنسټګر داسې څوک نه دی چې تل دې د خپلې ګټې فکر ورسره وي، بلکې پیسې باید داسې وګټئ چې بېرته ترې ښه ګټه واخلئ، که بې ضرورته شیان اخلئ او پیسې بې ځایه بادوئ، هېڅکله صنعتي اداره نه شئ جوړولای.

که یوازې د خپلې ګټې او شخصي حرص لپاره کاروبار کوئ، تیروتي یاست.

په صنعتي ادارو ځینې خلک نیوکې کوي، لامل یې دا نه دی چې پیسې نه ګټي یا ګني ډېرې نه ګټي، اصلي لامل یې دا دی چې خپلې پیسې سمې نه کاروي، لنډه دا چې د پیسو مصرف تر ګټلو ډېر مهم دی.

که تاسې پیسې سمې نه شئ کارولئ، هغه چاته یې ورکړئ چې دا وړتیا لري، دا دومره سخت کار نه دی، خو سخته دا ده چې تاسې سوداګریزه اداره او ترې ترلاسه شوې ګټه یوازې د ځان وګڼئ. که ځان د مال له بنده خلاص کړئ، وبه ګورئ چې ځینې خلک د پیسو ګټلو او ځینې یې د کارولو وړتیا لري، که په دې پوه شئ کار درته اسانېږي. که د پیسو ګټلو وړتیا لرئ پیسو پسې شئ او د مصرفولو لپاره یې نور خلک پرېږدئ چې د ټولنې په خیر یې ولګوئ، که داسې وشي، نړۍ به د مینې او ورورلۍ ښکلې کور شي.

[۱۳]

مثل سره سيالي

انسان يوازې ژوند نشي کولای.
هر فرد د ټولنې يوه برخه ده او ټول خلک يو بل ته اړ دي. انسان ټولنه جوړوي او ټولنه انسان. پيټرو او بريجت برگر دوه امريکايي ټولنپوهان دي، دوی د (د ټولنيزو ادابو تاريخ) په نوم يو مشهور کتاب لري او په دې کتاب کې يې د هر فرد د ټولنيزتابه په پړاوونو بحث کړی دی. دوی وايي د هر انسان ژوندليک نورو سره دده د اړيکو حکايت دی. ټولنيزتوب انسان ته فرصت ورکوي چې نورو خلکو سره اړيکې پيدا کړي او دا اړيکې يې بلاخره ټولنې ته وغځيږي.
دا چې انسانان يو بل سره تړلي بايد گډ ژوند وکړو، موږ ټول ددې (تړون) په مفهوم پسې گرځو چې د همدې مفاهيمو په اسانۍ د ژوند طريقه ومومو. د ژوند اصلي معنا په ملگرۍ کې ليدلای شو، په ځانځانۍ او يوازېتوب کې نشته. ځينې خلک فکر کوي چې يوازې دوی د ښه ژوند حق لري او موږ همدې موزې (ځانغوښتونکي) فکر له ستونزو سره مخ کړي يو. که د بل ژوند ته لږ وگورئ نه به نشه يې

توکې وېلورئ او نه به خوړنیزو توکو کې زیانجن مواد ورګډ کړئ. که په دې حقیقت پوه شئ چې په یوه کوچنې کور کې درې نسله ژوند کوي، هېڅکله به خرمنې چپنه وانه خلئ یا به د څمکې او کورونو دلالي ونه کړئ. دا کړنې له دې امله پیدا کېږي چې انسان خپل ګاونډې ته پام نه کوي. دا خو ډېره بده ده چې ځینې خلک په همدې کارونو بوخت ژوند کوي. توابن بې مشهور مورخ دی، دا د انسان په بې حده کبر ښه خبر و، ځکه یې د انسان د نجات یوازینی لاره په دې غوښتنو برلاسی ګڼله.

هر څه چې کوئ، د ځانځانی په دام کې مه نښلئ. د شخصي حرص او ګټئ نه لوړ ګام واخلئ، د ټولنیزې ښېګنې فکر وکړئ او دا په یاد ساتئ چې یوازې نه یئ؛ بلکې د نورو خلکو سیوري ته ژوند کوئ. تاسې له نورو خلکو سره تړلي یاست، دا تړون ښایي درښکاره هم نه شي، ژوند یو بل ته او د یو بل په خوا کې دی. یو بل سره ژوند د یو پرمختګ لامل کېږي چې زه به یې (ګډه وده) ونوموم. دا په ډایوو شرکت کې زما د فلسفې اساس دی.

ادارې هم باید د اشخاصو غوندې د نورو په شر کې ځان ته خیر ونه لټوي. دا منم چې د شرکتونو د فعالیت اساس د پانګونې د سیستم له مخې ګټه کول دي او هېڅوک ترې انکار نه شي کولای خو داسې هم نه ده چې ادارې دې یوازې د خپلې ګټې په فکر کې شي او سیالان دې له منځه یوسي، په بله معنا، ادارې باید د ټولنې او ولسي خلکو د ودې او پرمختګ په برخه کې فعالیتونه وکړي. لکه څنګه چې فرد ټولنې سره ځینې ژمنې لري همداسې ادارې هم خپلو خلکو او ټولنې سره ژمنې لري، ځکه ادارې له ټولنې رامنځته شوي او یوه برخه یې جوړوي.

اداري چې بهرنيو شرکتونو يا افرادو سره سودا کوي دا اصول په سوداګريزو مناسباتو کې هم شامليږي. اداري دې په شراکت او سوداګانو کې تولنيزې ودې ته پام وکړي. يوازې د خپلې ګټې فکر لنډمهالي ګټې زيږوي، خو په اوږدمهال کې درته ګټه نه لري. څکه ډېر شرکتونه به د وخت په تېرېدو تاسې سره سودا نه کوي، دې سره به اړيکې کمې شي او سوداګري به مو ناکامه شي. زه په سوداګريزو چارو کې په دې باور يم چې مقابل لوری هم بايد په سودا کې موږ هومره ګټه وکړي، څکه په دې توګه ګټورې او اوږدمهالې اړيکې رامنځته کېدای شي. نو نور خلک او اداري بايد په دې پوه شي چې موږ سره معامله يې په ګټه ده، موږ تل دې اصل ته وفادار وو او يو به. زه باوري يم (ډايوو) شرکت په همدې اصولو له بهرنيو ادارو سره ګډه او د پام وړ پانګونه کړې ده. د ټېکې يا کاري اجارې قراداد هم په دې اصولو کې راځي، په ټولو پروژو کې موږ د کار لګښت او فرضي ګټه سنجوو او بيا ډاډه کېږو چې ټيکه دار به هم د کار په ګټې او زيان کې شريک وي. ددې ټولو اصولو په مراعتولو بايد ډاډه شئ چې په معاملاتو کې زيان نه وينئ.

که تاسې د مقابل لوري ګټه په نظر کې نيسئ هغوی هم بايد ستاسې ګټه په نظر کې ونيسي. د آلاسکا پرودهو سيمه کې ډايوو شرکت د اوبو تصفيه کولو دستګاه ډيزاينوله او له همدې ستونزې سره په کې مخ شو. بک‌تل شرکت موږ ته د پرمختللې ټکنالوجۍ له امله دا کار راکړ، د کار طرحه يې چې راسپارله، دې اداري د ترون شرايط بدلول پيل کړل او ټول زموږ د شرکت په زيان شول. تر څنګ يې هغه شرکت ځان ته په هر پړاو کې د ترون ماتولو، بندلولو او ځنډولو يو ډول حق ورکاوه، بل

شرط یې دا کېښود چې پیسې به د پروژې له تسیلمی او ارزونې وروسته ورکول کېږي.

زما په نظر دا یوه خبره هم د منلو نه وه، ځکه زه د برابرۍ، انصاف او طرفینو د مساوي حقونو قایل یم. هر هوکړه لیک باید د طرفینو په ګټه، مساوات او برابرۍ ولیکل شي. له بلې خوا مې ددې تړون لپاره ډېرې هلې ځلې کړې وې، دا مې هم نه پېرزو کېده چې ترې تېر شم. هیسې د بک تېل شرکت رئیس ته ورغلم او ستونزې مې ورته مخ ته کېښودې.

ورته مې وویل چې تړونونه باید عادلانه وي او ډایوو شرکت په دې اصولو عمل کوي. ورته مې وویل چې ایا امریکا کې همدا طریقه ده؟

که څه هم هغه سړی ځنګه ما غوښته هغسې له موضوع اغېزمن نه شو، خو ما ورته وویل چې زه ددې تړون شرایط نه شم منلای او باید له دې کاره تېر شم، بلاخره مې وکړی شول چې یو عادلانه تړون ولیکو او ډایوو شرکت ته یې هم د کار له پیله مخکې ښایسته ډېرې پیسې ورکړې.

یوازې سوداګرۍ کې نه؛ بلکې انساني اړیکو او معاملاتو کې هم ګډ درناوي او متقابل عمل مهم شرط دی. تاسې باید د طرفینو د ګټې هڅه وکړئ. که یو شرکت د بل په زیان کې ګټه کوي تولنه له ستونزو سره مخ کېږي. د ګډ درناوي او انصاف دا اصل د بادار- مزدور؛ پلورونکي – پېرودونکي؛ استاد – شاګرد؛ مور، پلار – اولاد او حتی ښځې او مېړه تر منځ اړیکو کې هم مهم دی. خلک باید په یو بل باور ولري. د کوریایي تولنې یوه بدبختي بد ګوماني ده، د خلکو او دولت؛ استاد او شاګرد؛ بادار او مزدور؛ پلار او زوی؛ مور او زوی ... تر منځ بدګوماني پیدا شوې ده. انسانان چې یو پر بل بدګومانه شي بیا سره نه راټولېږي او

Scanned by CamScanner

چې رایوځای نه شي کرکه پکې پیدا کېږي، په تولنه کې دغه پدیدې د
هغو ډوبوونکو گردابونو په څېر دي چې هېڅ خلاصی ترې نه کېږي.
څه وخت مخکې مې د یوې سروې پایلې لوستې، چې تقریباً نیمو
کارکوونکو پکې په خپل شرکت باور نه لاره. که دا سروې بیا وشي په
پوره ډاډ وایم چې ددې څوابونو سلنه به لاپسې لوړه شي.

زموږ تولنه کې بله مسله د کارکوونکو خپل منځي شخړې دي، ډېر
خلک دا شخړې کاري چاپېریال کې توپیري چلند پورې تړي، خو زه
فکر کوم بې باوري اصلي ستونزه ده. که څوک په یو بل باور ونه لري،
څنگه به سره راټول شي؟ همدا بې باوري چې د ښځې او خاوند تر
ژونده ورسېږي څه پایلې زېږوي؟

بې باوری او ځانځانی کې نری پوله ده، څکه زموږ زمانه له ستونزو او
کش مکشونو ډکه ده، نو زموږ به ورته پام هم نه وي او ښایي په
ځانځانی او بې باوری به اخته یو. خلک په راتلونکې باور نه لري، ټول
هڅه کوي چې خپل او د کورنی ژوند خوندي کړي، دې سره ټولنه کې
ځانځاني پیدا کېږي. که په یو بل باور ولرئ هېڅ شی به مو د یووالي او
پرمختگ مخه ونه نیسي، خو اپوته په بې باوره فضا کې بیا یووالی او
پرمختگ امکان نه لري. د ښځې او مېړه تر منځ بدگوماني او بې باوري
کورنی له منځه وړي. بدگوماني یا شک ملگری ماتوي. د مدیر او
مامور تر منځ شک او بدگوماني شرکت ناکاموي. که ملت او دولت په
یو بل بدگومانه وي ملت شیندل کېږي. نو د خپلې او ټولنیزې گټې لپاره
باید په یو بل باور وکړو. له بل چا دا تمه مه لرئ چې په تاسې به یو
اړخیز باور وکړي، تاسې باید خپله ورمخکې شئ.

Scanned by CamScanner

هيله لرم چې تاسې ځوانان خپل راتلونکي ته پلان جوړوئ، دې ټکي ته به مو پام وي. خبر شئ چې په يوازې سر ژوند نه شئ کولاى. انسان د ژوند لپاره نورو ته اړ دى او دده وجود يوازې نورو سره په اړيکو کې د توجيې وړ دى. خداى دې وکړي چې د ځانځانى گرداب کې ډوب نه شئ، په يو بل باور ولرئ او د يو بل په فکر کې شئ، که دا وشي د ښايسته او زړه راښکونکې نړۍ بنسټ به کېږدئ.

Scanned by CamScanner

دریم څپرکی

مخ ته مو لویه نړۍ پرته ده

Scanned by CamScanner

[۱]

مخ ته مو لويه نړۍ پرته ده

زه خوځنده يم، ډېر وخت نشم کيناستی، زړه مې غواړي يو کار پيل کړم، زه په کار روږدی يم، لويه ستونزه مې دا ده چې خوځنده يم. ناسته يا استراحت راته يو ډول ځور ښکاري؛ نو ځکه ټول عمر په کار اخته يم.
زه په همدې خاطر فعالو او د کار په لټه ځوانانو سره ځانګړې مينه لرم، ښايي يو لامل دا وي چې د ځان په څېر يې ګڼم، خو تر ډېره په دې باور يم چې ځوان نسل به نړۍ او تاريخ کې نوې بابونه پرانيزي.
کار پيلول او بيا هېرول ماته هېڅ ارزښت نه لري؛ نو هغه ځوانان مې خوښېږي چې کار پيلوي او پکې ډوبېږي، ښايي د همدې هلوځلو له امله به دا ډله خلک تر هغو ډير بريالي يا ناکام وي چې هېڅ کار نه کوي. دا ډله له احتمالي ماتو سره ډېره عادي مخ کېږي او د خپلو تجربو يوه برخه يې بولي، تر ټولو مهمه دا چې هېڅکله نه نهيلي کېږي.
تاسې هم په همدې طريقه ماتو سره د مخ کېدو جرات پيدا کولای شئ، بريا خواته وروستی ګام پورته کړئ، څوک چې له ماتې وېرېږي د بريا خوند نه شي څکلای.

له دې ځایه بهر درته لویه دنیا په تمه او ډېر کارونه پراته دي. تاسې باید داسې نوي ځایونه ولټوئ چې مخکې څوک نه دي ورغلي او داسې کار وکړئ چې بل چا نه وي کړی. تاریخ ګام په ګام له هغو خلکو جوړ دی چې دا فکر یې لاره. دا رښتیني مخکښان دي، البته مخکښۍ کې ځینې خطرونه شته چې په هر صورت باید ومنل شي.

مخکې روان خلک په ناهوارو لارو ځي او ښایي نیوکې هم پرې وشي، خو اصلي مخکښان له دې نیوکو نه وېرېږي. دوی مخکې ځي. د نویو لارو او ځایونو په لټه وي او بلاخره یې بریا د خوښۍ لامل کېږي.

تاریخ ثابته کړې، د ملتونو د قوت او پرمختګ راز د دوی په مخکښۍ روحیه او زړورتیا کې و. بیا چې یې اسانې لټولې او له مسئولیتونو تښتېدلي؛ نو مات شوي دي. که امریکا د پرمختګ جرات او روحیه نه لرلای نن به دومره پرمختللې وه؟ پخوا د امریکا د وخت حکومت د امریکا د لویدیځې سیمې د پراختیا لپاره، خلکو ته اجازه ورکړه چې دې ځای ته ورشي. دې کار د مخکښانو په روحیې ډېر مثبت اغېز وکړ، اوس په دې هېڅوک سترګې نه شي پټولای چې د امریکا متحده ایالاتو په رغونه کې دې جرات څه ونډه لرلې ده، خو هسپانیا؟

هسپانیا د کولمبوس په څېر د یوه تخیلي انسان ملاتړ وکړ او په دې توګه یې نوې نړۍ وموندله. په دې لاره کې تولې عملي شوې لارې چارې او سیاستونه یې ضرره نه وو او ښایي ډېرې بې عدالتۍ یې کړې وي، خو د پرمختګ اصول له همدې تجربو زده کولای شو.

سره له دې چې کوریا لرغونی تاریخ لري، پخوا یې د مخکښۍ چندانې روحیه نه لرله او دا په دې معنا ده چې کوریایانو تاریخ کې ارامتیا تر مبارزې ښه ګڼلې ده. موږ ټول عمر د حوادثو جبر منلی دی، ښایي دا

Scanned by CamScanner

به د کنفسيوس د فکر اغېز وي چې په تواضع او د نزاکت په ادابو ټينګار کوي، له دې امله زموږ سيمه په دې صفتونو موصوفه شوې (د دوستانه نازونې سيمه)، (د سهارنۍ مينې خلوتګاه) ... . خو دا معلومه ده چې موږ د همدې صفوتو او شهرتونو له امله د ملي قدرت له پلوه تر نړۍ ډېر وروسته پاتې يو.

ډايوو شرکت چې راجوړ شو له خپلو پولو بهرنيو بازارونو ته مو ډېر پام وکړ، په هغه وخت کې کوريايي صادراتو ته د بې ارزښته پانګونې په سترګه ليدل کېده. د هغه وخت لويو شرکتونو يوازې واردات کول او هيچا يې صادراتو ته چندانې پام نه کاوه؛ نو موږ په دې برخه کې لومړی ګام پورته کړ. سره له دې چې ټولو ويل په دې لاره به پرمختګ ونه کړو، خو بيا مو هم ستونزې په زړورتيا وګاللې او بلاخره بريا ته ورسېدو. که تراوسه مو څه نه ترلاسه کړي، لامل يې دا دی چې نه مو دي کړي، ګني داسې نه ده چې هڅه مو دې کړې وي او بريالي شوې دې نه يو. دا نو کمزوري ده چې لا مو د يوه کار کولو وړه هڅه نه وي کړې او له مخکې يې ناشونی وبولو.

د ډايوو د مخکښۍ روحيې نه يوازې اروپايي او امريکايي بازارونو ته مخکې کړو، بلکې داسې بازارونو ته هم لاړو چې دولتونو سره يې لا موږ سياسي اړيکې هم نه لرلې، مثلاً سوډان، نايجريا، ليبيا، انګولا، الجزاير، چين او د ختيځ بلاک هيوادونه لکه مجارستان، چکسلواکيا او شوروي اتحاد. دې بازارانو ته د تلو لپاره دا ډايوو بې خرتې پانګونه ددې لامل شوه چې کوريا له سوډان، ليبيا، الجزاير، نايجيريا او مجارستان سره سياسي اړيکې رامنځته کړي.

Scanned by CamScanner

خو څوک چې مخښکي غواړي، د دوی اروا مخکښه ده، مبارزه کوي او نوي کارونه ازمايي. نړۍ ډېره لويه ده او ډېر کارونه بايد وشي. ما تل داسې ژوند کړی او همداسې به يې کوم، يعنې د نويو فعاليتونو پيل او په ټول وس يې مخ ته وړل.

تر څو چې ځوانان يئ مخکښ اوسئ، دا د ژوند کولو يوازينۍ طريقه ده. نړۍ دومره وړه ده چې نړيوال کلی يې بولي. خو په دې نړۍ کې اوس هم د پلټنو او کشف لپاره ډېر ځايونه شته. که څه هم نړۍ په کار بوختو خلکو نه ډکه ده، خو بيا هم داسې کارونه پراته دي چې هېچا نه دي کړي. کايناتو ته ځير شئ او په زړه پورې طرحې ولرئ، له ماتې مه وېرېږئ، مخکښ خلک يوازې وي، د خپل راتلونکي مخکښان شئ، همدا د ژوند واقعيت دی.

[۲]

نیمګړتیا

زده‌کړه له پخوا ارزښتمنه ده، زه چې زلمی وم دې شعارونو ډېر موډ لاره چې (د زده کړو فرصت له لاسه مه ورکوئ)، (چې زده کړې ونه کړئ هیڅ ځای ته نه رسئ). دا د هغو درسونو یوه برخه ده چې پلار او نیکه مې ماته را زده کړي وو. اوس که له زده‌کړو سره د کوریایانو مخ په زیاتېدو شوق وګورئ؛ نو تاسې هم په خپل ژوند کې د زده‌کړو ارزښت احساسولای شئ.

دنیا داسې جوړه شوې چې یوازې زده‌کوونکي انسان پکې ژوند کولای شي. دا نړۍ نن د لسګونو کالو په تېرېدو هم هماغه پخوانی ارزښت لري. په ځوانۍ کې باید د ښه او روښانه راتلونکي لپاره په شوق هلې ځلې وکړئ، ځکه ځوانۍ کې ستاسې د ژوند ښه مو د بریا او ناکامۍ لامل کېږي.

نو په تاسې ځوانانو ټینګار کوم چې زده‌کړه وکړئ، بېلابېلې رشتې ولولئ، ځکه په تجربې درته وایم چې پوه خلک قوي خلک دي. البته دا زما په نظر یو څه محتاطانه ده چې زده‌کړه له لاسه مه ورکوئ، ځکه

Scanned by CamScanner

مفهوم یې یو څه بې روحه او ځانخوښی راته ښکاري. زه غواړم ووایم چې خپله پوهه له نورو سره شریکه کړئ. څکه پوهان مسئول دي چې نور پوه کړي. دا بخشش دې یوازې علم پورې محدود نه وي، بلکې مونږ باید هر څه له خپل همنوعه سره ووېشو. مونږ باید نورو ته په خپله پوهه او شتمنۍ کې برخه ورکړو، څکه ځانځاني که مالي وي او که ځاني انسان ته زیان رسوي. بل ته ژوند ډېر ارزښتمن دی. دنیا ورځ تر بلې ګرمېږي، رنړېږي او ښایسته کېږي او په دې توګه ورسره ژوند هم ارزښت پیدا کوي.

زما د ژوند د رښتیني نیمکرغۍ لومړۍ تجربه هغه مهال دی چې د جنګي یې ځایه شویو په توګه مې کورنۍ سره په (تاګو) کې ژوند کاوه او ورځپاڼې مې پلورلې. هغه وخت جنګ خلک دومره ځپلي او خوار کړي وو، چې مرګ یې تر ژوند ښه باله. تل به وږي وو او ښایي د ژوند همدې ترخې توکې او لوږې راته د ژوند غیرت راکاوه.

هغه وخت یې زما پلار نیولی او شمالي کوریا ته وړی و او مشرانه وروڼه مې پوځ کې وو، یعنې کورنۍ ماته را تر غاړې وه. ما باید بازار کې هره ورځ ۱۰۰ ورځپاڼې پلورلې وی چې د ژوند لګښت مې پوره کړی وی. دا کیسه مې مخکې کړې، مور او کوچنیو ورونو به مې تر نیمو شپو دروازې ته سترګې نیولې وه چې زه ورشم او په ګډه ډوډی وخورو، زه ترې په دې کار ډېر زیات خوشاله وم. مونږ څلورو به چې یو ځای ډوډی خوړه سخت به خوشاله وو. زه رښتیا هم خوشاله وم او هغه ډوډۍ مونږ ټولو ته رښتیا هم خوند راکاوه.

خو تل مو یو ځای ډوډی نه شوه خوړی، څکه ما (پانجون) بازار کې ورځپاڼې پلورلې، دا بازار د سیند په غاړه جوړ شوی و، هوا هم چنداني

Scanned by CamScanner

ښه نه وه او دوکانونه هم ډېر واړه وو. که مې کورنۍ ساتلې؛ نو د ورځې مې باید ۱۰۰ ورځپاڼې پلورلې وی، خو دا ناسمه هوا يې راته سردرد و، ځينې وخت به مې د کورنۍ د ډوډۍ لپاره يوازې څو سيکې په جيب کې شرنګېدې.

په داسې شپو به چې کور ته راغلم مور او ورونه به مې ويده وو، زر به پوه شوم چې دوی ولې زما له راتګه مخکې ويده شوي، مور به يوه کاسه وريجې لرلې او کورنۍ به مې هغه ماته پرېښودې، مور به مې سر راجګ کړ او ويل به يې مور ډوډۍ خوړلې ته به وږی يې ډوډۍ دې زر وخوره. ما به چې خپلو ورونو ته وليدل، هغوی خواران به مې مور وږي ويده کړي وو او دې سره به مې زړه راډک شو. خو ما او مور به مې اوښکې په سترګو کې له يو بله پټولې، ما به ورته وويل چې ما په لاره کې يوه کاسه مينچې خوړلي، دا وريجې ته او هلکان وخورئ.

دواړو به يو بل ته دروغ ويل او ښه پوهېدو چې دروغ وايو. خو مور يو بل ته خپل واقعي احساسات نه شول څرګندولای، اوس کله کله فکر کوم چې ددې ټولو ستونزو سره بيا هم هغه وخت زما د ژوند تر ټولو ښې شيبې وې. نېکمرغي د بوډۍ ټال کې زنګل يا بل خارق العاده شی نه دی، ما او کورنۍ به مې يو بل ته ډېره زياته قرباني ورکوله او همدا زما لپاره نېکمرغي وه. مور پيسې نه لرلې خو مينه او عاطفه راسره ډېره وه. سره له دې چې لږ څه مو لرل خو يو بل ته مو ډېر څه ورکول. که يو شتمن هر څه لري او په دې نه پوهېږي چې چاته يې څنګه څه ورکړي؛ نو دا شتمن نه دی، اصلي شتمن هغه دي چې لاس او زړه يې پراخه وي.

نو موږ باید د شتمنۍ اوسنی مفهوم بدل او په خپله حقیقي معنا بېرته راژوندی کړو. یعني څوک چې په بخشش او سخاوت پوهېږي هغوی د نننۍ نړۍ اصلي شتمن دي.

رښتیني نېکمرغي څه ده؟ زه دا دعوه نه کوم چې ددې پوښتنې ځواب راځي، خو دومره ویلای شم چې رښتیني نېکمرغي شتمنۍ، واک او شهرت سره چندانې تړاو نه لري. دا ښکاره وایم، د ژوند ښې شیبې مې هغه وې چې له مادي پلوه تر ټولو ټيټه کچه کې اوسېدو.

له هماغه وخته مې نورو ته د ژوند کولو فلسفه راخپله کړې، خو عملاً ګورم چې دا فلسفه پالل ډېر ګران کار دی. اوس هم هڅه کوم چې په همدې فلسفې ژوند وکړم.

تاسې باید نورو ته ژوند وکړئ، نورو ته مینه ورکړئ او د دې ټولنې د غړي په توګه له ځانځانۍ تېر شئ.

نیمکرغي په مینه کې لیدی شو، څکه له همدې سرچینه اخلي، زه فکر کوم چې موږ د نړۍ ټول خلک یوه ګډه هیله لرو. یعني ټول نېکمرغي غواړو، خو په دې نه پوهېږو چې څنګه یې ترلاسه کړو، زه هم داسې یم. خو په دې پوهېږم، که نورو ته ژوند وکړئ او نورو سره مینه وکړئ، نیمکرغي به درته رامخه کړي.

نو ای ځوانانو تر خپله وسه زده‌کړه وکړئ، هڅې وکړئ او نور خلک په خپله پوهه او تجربو کې شریک کړئ، په دې توګه به سبا د خپل علم او پوهې شتمني له نورو سره وویشئ.

Scanned by CamScanner

[۳]

شهرت او عزت

ژوند کې ځینې داسې ارزښتونه شته چې انسان یې باید هېڅکله ونه بایلي، په ټولو کې ډېر ارزښتمن یې عزت او باور دي. که د ژوند بایلل مرگ دی؛ نو د عزت او باور بایلل هم په ټوله کې ستاسې د ژوند پای دی.

پیسې بایلل هم بد کار دی، خو سرټیټي نه لري، بېرته یې گټلای شئ، ځکه د مصرف شی دی، خو ټوله کې خپل عزت په هېڅ صورت له لاسه مه ورکوئ، دا باید خپل ژوند ته مهم وگڼئ او ساتنه یې وکړئ.

هر انسان ټولنه کې نوم او شهرت لري، د شخص باور ترې بېل نه دی، دا د انسان د موجودیت یوه برخه ده. که څوک د یوه چا نوم واخلي تاسې ته یې دستي څېره دریادېږي، غږ، شخصیت، ټولنیز موقف، سوابق او ښایي د قوت او کمزوري ټکي ... دا ټول یې دریادېږي؛ نو نوم یعنې په خپله شخص. که د (نیرون) نوم واورئ بدکاورنه یې دریاېږدې او که ډاکټر (شوایزر) واورئ د انسانان دوستانه کارونو یاد یې درتازه کېږي؛ نو تاسې پوهېږئ چې نوم څومره مهم دی او ددې د

ساتنې لپاره باید څومره هڅې وکړئ، په دې نوم داغ مه پرېږدئ او مه پرېږدئ چې نوم مو د خجالت او سرټيټۍ لامل شي.

تر ټولو لویه بې عقلي دا ده چې انسان په لوی لاس خپل نوم خراب کړي، که نیک نوم مو له لاسه ووت بیا راګرځول یې ستونزمن دي.

نو د خپل عزت او آبرو ساتلو لپاره څه کوئ؟ آیا چلند مو نوم سره سم دی؟ که زده کوونکی یې او که وړه دې د زده کوونکي نه وي عزت دې بایلې. که محصل یې د یوه محصل په څېر تمه درنه کېږي. ډاکټران، مور او پلاران، ملایان او حتی سوداګر که هغسې چلند ونه کړي لکه ټولنه کې چې له دې نوم او موقفه تمه کېږي؛ بې عزته کېږي. په ټولنه کې هر نوم او شخصیت یو لړ ځانګړنې لري؛ نو تاسې باید ښې او مثبتې ځانګړنې ولرئ، چې د یوه وزیر یا لوی دیني عالم په توګه وپېژندل شئ. که مو دا ځانګړنې له لاسه ورکړې د اغیارو له رټلو سره مخ کېږئ، دا خبره د ټولو معلم، محصل، سوداګر، لیکوال ... لپاره ده.

البته ځینې خلک ټولنه کې خپل نوم او شخصیت ته پام نه کوي، دا خلک په خپلو ناسمو کړنو ټولنه کې د خپل هم مسلکه خلکو نوم بدوي او له بده مرغه د داسې خلکو شمېر په زیاتېدو دی، دا موضوع د سوداګرو او کسبګرو په اړه هم سمه ده او زه فکر کوم چې خپل ټولنیز موقف یې سم نه دی پېژندلی.

مخکې مو ووېل چې نړۍ کې ښوونکي ډېر خو معلمین لږ دي، دا په معنا ده چې ښوونکو ټولنه کې خپل موقف نه دی پېژندلی، دا موضوع د هغو ډاکټرانو په اړه هم صدق کوي چې له درملنې مخکې د فیس خبره کوي.

Scanned by CamScanner

د اداري کارکوونکي هم بايد خپل ټولنيز موقف وپېژني، زه فکر کوم د صنعتي بنسټګر دنده دا ده چې د اقتصادي فعاليتونو په مرسته د ټولنې ودې او پرمختګ سره مرسته وکړي. که ما دا فکر نه لرلای چې د صنعتګر مسئوليت د خپل، کورني او د ټولنيز ژوند جوړول دي؛ نو وخته به مې دا کار پرېښې وی. که کوم ځوان غواړي د خپلې شخصي ګټې لپاره صنعتي اداره رامنځته کړي دا فکر دې اصلاح کړي که يې نه اصلاح کوي؛ نو هيله لرم د صنعتي ادارې د بنسټګر په اړه دې له سره تجديد نظر وکاندي.

که زه وغواړم چې يو موده له کاره ځان اوزګار کړم او ارام وکړم، بيا هم په ټولنه کې د خپل شته شهرت له امله دا کار نه شم کولای. د کيم وو چونګ نوم له فعاليت سره نښتی او زه ويرېږم که فعاليت پرېږدم هسې نه ټولنه کې مې شته حيثيت او مفهوم بدل شي.

سره له دې چې ډايوو ګروپ ډېر زيات فعاليتونه کوي او يو شمېر يې د صنعت او سوداګرۍ په برخو کې دي، خو زه نه پرېږدم چې ډايوو په ځينو فعاليتونو کې برخه واخلي. لومړی يې د لذتي فلسفې پلويانو ته خدمتونه وړاندې کول دي، مثلاً هغه خدمتونه چې د خلکو د عيش و نوش غوښتنه پوره کوي.

د خوراک او څښاک توليد د پيسو ګټلو تر ټولو ښه لاره ده، خو د ډايوو ګروپ باور او سابقې ته په کتو وايم چې له دې کارونو ځان وساتل شي.

دويم فعاليت د ناړينو مصرفي توکو واردول دي، په دې اړه پرېکړه کول دې پوره اړه لري چې ايا ورته شي په هيواد کې دننه توليديږي که نه؟ که ورته شي په هيواد کې وي ددې له واردولو ډډه کوو.

دریېم مورد هغه سوداګریز فعالیتونه دي چې د وړو او منځنیو پانګونو مخه نیسي. دې ادارو ته د مناسب کار پرېښودل مهم دي، لویې ادارې باید یوازې خپل کار وکړي او له دې وړو ادارو دې کارونه نه تروړي. پورتني محدودیتونه د کیم وو چونګ او ډایوو ګروپ د ښه شهرت لپاره په ځان منم، ځکه د شهرت او عزت ساتل راته ډېر مهم دي.

Scanned by CamScanner

[۴]

د جایزو طبیعي اغېز

د ډایوو لومړیو فعالیتونو کې مې ډېرې جایزې واخیستې، فکر کوم دا جایزه فرد ته ټولنې درناوی دی. سره له دې چې جایزه خپله د هڅونې جنبه لري، خو اخیستونکې ته یو ډول ستونزه هم جوړوي. جایزه چې دې واخیسته بیا باید ثابته کړې چې ددې وړتیا دې لرله، پر جایزې او ترلاسه کړي اعتبار سربېره ددې ثبوت لپاره یوازینۍ لاره دا ده چې لا ډېر کار وکړئ.

ما هم داسې وکړل، ځکه نه مې غوښتل چې په ما د ټولنې کړی باور ورمات کړم؛ نو د پخوا په پرتله مې دوه چنده کار پیل کړ او ننۍ (ډایوو) د هماغو هڅو پایله ده. د خپلو شخصي تجربو له مخې ویلای شم چې جایزې ورکول ښې پایلې لري ځکه خلک نورو لویو موخو ته هڅوئ. کوریایان په جایزو، ستاینو او نمانځنو کې چندان سخي نه دي، مثلاً زه چې اروپا او امریکا ته وینا لپاره لاړ شم، ډېر خلک لاس راکوي او هڅوي مې، ځینې وخت دا لاس ورکول له وینا ډېر وخت نیسي او

کله کله لیکونه هم راته لېکي، خو که هماغه وینا کوریا کې وکړم، هېڅ غبرگون به یې ونه وینم.
بهر مې خلک په دې خاطر نه هڅوي چې زه گني د لینکلن (مشهور په گریټ گستبی) غوندې وینا کوم، بلکې لامل دا دی چې هغه چاپېریال د هڅونې او نمانځې لپاره تر نورو ښه دی، له بده مرغه زه دا چاپېریال په کوریا کې نه وینم.
خلک په وړو جایزو خوشاله کېږي او دا طبیعي ده چې له خپلې ستاینې هم خوند اخلي. انسان له جایزې اخیستو سره یو ویاړ گټي او د لا ډېرو هڅو نوې انگیزه پکې پیدا کېږي، لکه مخکې مې چې وویل بیا څوک نه شي کولای چې د خلکو او ټولنې ترلاسه کړې باور مات کړي.
تاسې د جایزې په ورکړې د یوه شخص د ژوند لورې بدلولای شئ، نو که موږ کوریا کې بلې هېڅ یوې رشتې ته جایزه نه ورکوو، ښوونې او روزنې د ودې لپاره خو باید د ټولنې دې قشر ته جایزې ورکړو.
زه فکر کوم نیکو او صالحو خلکو ته باید ډېرې جایزې ورکړل شي، خلک باید د جایزې اخیستو په ارزښت پوه شي. ټولنه چې د یوه چا درناوی وکړي، هغه په ژوند کې لا ډېرې هڅې کوي.
که په دې اړه کوم شک لرئ، زه حاظر یم چې درته ثابته یې کړم.

[۵]

هر شی پخپل ځای ښه دی

نړی کې هر شی او هر څوک خپل ځانګړی ځای لري.

تولنه کې هله نظم، ترتیب او ارامتیا راځي چې هر شی او هر څوک خپل اصلي ځای ته ورسي. که یو شی په خپل ځای کې نه وي بې نظمي رامنځته کوي. فکر وکړئ خوله مو د غوږونو او غوږونه مو د سترګو په ځای وی څه حال به و. سترګې غوږونه او خوله مو په خپلو مناسبو ځایونو دي. په دې طبیعي حالت کې ستاسې د بدن غړي له نورو غړو سره همغږي لري؛ نو که هر شی په خپل ځای کېښودل شي نظم خپله رامنځته کېږي.

موږ خوړو ته اړتیا لرو؛ نو دا موضوع مهمه ده، مثلاً وریجې باید په قاب یا غوري کې وخوړل شي، هېڅوک وریجې په ځمکه نه اچوي، ځکه په ځمکه لویدلې وریجې د خوړلو نه وي. کومې وریجې چې له قابه خوړل کېږي د انسان بدن کې ترې انرژي جوړیږي، خو که په ځمکه توی شي، خځلې ترې جوړیږي.

تولنه کې تشه هله راپیدا کېږي چې تاسې خپل کار ونه کړئ. محصل باید محصل وي، مور مور؛ پلار پلار؛ مېرمن مېرمن؛ خاوند خاوند؛ کاریګر کاریګر؛ صنعتګر صنعتګر او نور... . تولنه هله خرابېږي چې خلک یې په خپلو مناسبو ځایونو کې نه وي.

۱۹۸۸ ز کال کې د ډایوو د نوي کال په پیغام کې پر دې ټینګار شوی و چې د ټولنې خلک باید په خپلو مناسبو ځایونو کې وګومارل شي او متن یې داسې و:

(راځئ نوي کال کې هر یو خپل ربښتینی ځای ونیسو)

ټول کولای شو متعادل کوریایان شو او بلاخره ټول کولای شو چې ددې نړۍ درانه خلک شو.

که وایو چې ټولنه مو دې زر پرمختګ وکړي او ثبات ته دې ورسي؛ نو ټول باید خپل حقیقي کار ترسره کړو. مسلکي خلک دې خپل ځای نه پرېږدي او نامسلکه دې پرې نه ګومارل کېږي، دا خبره محصلینو، مور و پلار، ښځې او خاوند .... لپاره هم سمه ده.

ټولنه کې هر کار خپل استاد لري، هر استاد باید خپل واقعي ځای ته لاړ شي، نن موږ ډېر بېکاره خلک ګورو چې خپلو ځایونو کې نه دي.

که څوک په شرایطو پوره نه وي او په یوه پوست وګومارل شي څه پېښېږي؟ که پوهنتون کې نامسلکي استادان درس وښيي او د شرکت چارې نوي راغلي واخلي، څه به کېږي؟ ښکاره خبره ده، ړوند چې ړوند ته لاره ښيي دواړه به لوېږي.

ډایوو شرکت لومړی کارکوونکي د دوی وړتیاوو ته په پام خپل اصلي او مناسب ځای کې ګوماري، ځکه زما په نظر یوې بې جنجاله او بریالۍ ادارې لپاره دا چاره مهمه ده.

Scanned by CamScanner

موږ په شرکت کې بې نوبته او په يو ځل خو ترفيع ورکوو، ځکه ځينې کارکوونکي بايد د خپلو وړتياوو پرمټ د پرمختګ لار تر نورو ژر ووهي.

په ادارو کې د اداري مدير يوه مهمه دنده دا ده چې خلک په سمو پوستونو او مسئوليتونو وګوماري. تر څو کاله مخکې ما خپله د ځانګو رئيسان ټاکل، خو اوس د ډايوو شرکت لوړپوړي چارواکي زما په دې تګلاره پوه دي، مستقيماً خپله دا ګومارنې کوي.

څو ورځې مخکې مې يوه سندره کې واورېدل چې ويل يې: څوکۍ تاوېږي، تاوېږي، تاوېږي او د هغه کېږي چې څوک پرې کېناست.) خو اصل کې داسې نه ده، ځکه هره څوکۍ د هغه چا ده چې په کار يې پوه وي او هماغه بايد پرې کېني. دا کار به يوازې د څوکيو په فابريکه کې کېږي، ګني بل ځای کې نشته. که په شرايطو نابرابر کس په څوکۍ کېناست ستونزې راپيل کېږي، ځکه هغه سړی يا اړوند کارونه نه کوي او يا يې لږ تر لږه په سمه توګه نه کوي.

ټولنه کې هر څوک خپله څوکۍ لري، که هر څوک خپلې څوکۍ ته ورسېد، هېڅ ستونزه به نه وي او ټول کارونه به ښه سم روان وي، ځکه هر څوک به د خپل کار مسئول شي. ټولنه کې د خلکو ونډه هم د اصلي ځای غوندې جلا ده، ځکه نو مهمه دا ده چې هر څوک په خپل ځای شي او خپل کار وکړي. کار يا مسلک په خپله ښه يا بد نه وي، ښه هله وي چې په کار پوه خلک يې کوي او بد هله شي چې د ناپوه خلکو لاس ته ولوېږي. توپير يوازې په همدې ټکي کې دی.

د کريکټ لوبه کې هر لوبغاړی په خپل ځای ودرېږي او د هماغه کس په نوم وي، يو بال کوي، بل بيټينګ کوي، بل کيپر وي بال نيسي، بل

Scanned by CamScanner

کس لوبه څاري، ځینې بونډریو کې ولاړ وي، ځینې دننه دایره کې وی
... یعنې هر لوبغاړی خپل ځانګړی ځای او ځانګړې مسئولیت لري. که
په لوبه کې یو دم دا کسان سره خپل ځایونه بدل کړي، مثلاً کیپر بال
وکړي، لوبغاړ بیټنګ وکړي، بیټسمین کیپر شي ... یعنې د یو بل په کار
ور ودانګي؛ نو دوی به سمه او منظمه لوبه وکړي؟
موضوع دا ده چې په کریکټ او ټولنه دواړو کې باید هر لوبغاړی خپل
ځای وپیژني، لکه څنګه چې هر لوبغاړي د خپلې لوبډلې د پرمختګ
لپاره ښه لوبه کوي، موږ هر یو باید هغه کار وکړو چې د کولو وړتیا یې
لرو. کار د خپلې خوښې او حوس له مخې مه ټاکئ، ځان په شرکت مه
تاوانوئ او په داسې پوسټ کار مه کوئ چې وړتیا یې نه لرئ.
محصلین دې خپله انرژي په مطالعه او درس مصرف کړي چې ټولنې
ته ترې ګټور شخص ووځي.کوم زده کوونکی چې په شوق او قربانۍ
دنده ترسره کوي، دې ته به ټولنه هرومرو اړتیا پیدا کوي.
نو باید وګورئ چې تاسې خپل اصلي کار کوئ که نه؟ ځکه که خپل
اصلي کار ونه کړئ د ټولنې یوه ضایع شمېرل کیږئ، ځکه هېڅوک
ستاسې په ځای ستاسې کار نه شي کولای، که ټولنه کې مو خپل ځای
وپېژنده هېڅوک مو ځای ناستی نه شي پیدا کولای، ځکه ټوله ټولنه په
خپل اصلي ځای ده.
ستاسې اصلي او حقیقي ځای درته په تمه دی.

Scanned by CamScanner

[۶]

د کار کولو معنوي خوند پر وړاندې مادي ګټه

اوس مې زړه غواړي چې د ښه ژوند په مفهوم درسره وغږېږم.
کوريا کې دا پوښتنه عادي ده چې ژوند ښه دی که نه؟ فکر کوم کوريايي ټولنه کې د خلکو د ژوند وضعيت يې شتمنۍ پورې اړه لري. دا پايله مې د خلکو له ځوابونو ترلاسه کړې ده، هو فلانی ښه ژوند لري ځکه ډېر شتمن دی، اپوټه د فلاني ژوند سخت دی، ځکه پيسې نه لري. دا نهيلي ده چې ټولنه کې دې د انساني ژوند معيار د شتمنۍ پر بنسټ وګڼل شي.
البته د ټولنې ټول خلک بايد ښه او مناسب ژوند ولري، خو زه وايم چې يوازې پيسې ټولول ژوند نه ښه کوي، ښايي پيسې راټولول د شتمنۍ لامل شي، خو دا په هر صورت د ښه ژوند لرلو په معنا نه ده. زه فکر کوم د شتمنۍ ارزښت له مال لوړ نه دی او د کار خوند د هغه له مادي ګټې ډېر دی.
د زياترو صنعتي ادارو بنسټګر فعاليت ددې لپاره کوي چې پيسې وګټي او شتمني راټوله کړي، همدا د دوی د ژوند يوازينۍ انګېزه ده. دا ډله

خلک ټول عمر د خپلې شتمنۍ په فکر کې وي او اندېښنې يې خوري.
داسې پانګوال هم شته چې د بريا ترلاسه کولو او ترې خوند اخيستو لپاره هلې ځلې کوي، دا منل شوې حقيقت دی چې د ټولو سوداګريزو فعاليتونو اصلي موخه ګټه ده، خو زه په دې باور يم چې اداره بايد يوازې داسې ګټې لپاره رامنځته نه شي، چې په معنوياتو ته پکې هېڅ پام نه کېږي.
داسې شرکتونه هم شته چې د رغونې او بريا ترلاسه کولو لپاره فعاليت کوي، تاسې څه فکر کوئ د کوم يوه ژوند ګټور دی. ماته يوه خبره څرګنده ده، څوک چې مال او شتمنۍ سره ډېره مينه ولري، ژوند کې نه قناعت کوي او نه خوښي مومي، ځکه حرص او تمه يې حد نه لري.
حرص او تمه دومره خطرناک شی دی، که يو څوک ۹۹ قلمه شتمني لري، د يوه بل قلم لپاره انسان وژلای شي او دا وژنه يوازې په دې خاطر کوي چې خپله ۹۹ قلمي شتمني يو قلم ورزياته کړي. حريص خلک هېڅکله د ژوند په اصلي مفهوم نه دي پوه شوي، ځکه تمه او حرص هېڅ پوله نه پېژني، مثلاً فرض کړئ يو کس ټول عمر زيار ګاللی او يو کور يې جوړ کړی، خو بيا ګوري چې ګردچاپېره ترې لوی او ښايسته کورونه ولاړ دي، حرص او تمه ددې لامل کېږي چې دا سړی هرومرو لوی او ښه کور وغواړي، زه په دې باور يم چې د ژوند اصلي موخه په شتمنۍ راټولولو کې نه شي لټولای.
په پيسو او شتمنۍ فخر کول کم عقل کار دی، ځکه دا په دې معنا ده چې دې شخص کې د انسان په توګه د خبرو څه نشته. که په پيسو وياړئ؛ نو په سم او مناسب مصرف يې ووياړئ، نه په شمېر او کميت.

Scanned by CamScanner

که یو څوک ډېرې پیسې ولري خو په دې پوه نه شي چې د نورو په ګټه یې څنګه وکاروي، دا شخص واقعاً غریب دی.

که دا موضوع لږه ژوره وارزوو؛ نو خبره دا ده چې تاسې باید خپلې پیسې او شتمنۍ یوازې د خپل ځان ونه ګڼئ، ځکه دا فکر درکې د مال او شتمنۍ حرص او تمه زیاتوي. بده دا ده چې دا احساس نه یوازې دا چې له منځه نه ځي؛ بلکې د وخت په تېرېدو مو نورو نااصوله کړنو ته هم اړباسي. دین وایي چې په شتمنۍ څارنه وکړئ، یعنې دې نړۍ کې ټوله شتمني یوازې ستاسې نه ده، دا تاسې سره یو امانت دی او څارنه پرې باید وشي. دا تفسیر د شتمنۍ د ساتنې او ترې د سمې ګټې اخیستنې مسئولیت هم لري، زه خپله دا خبرې او تعلیمات ډېر ښه بولم. انسان تلونکی دی، که ټول بشریت مړ شي بیا به هم نړۍ پاتې وي، څه چې تاسې تل د ځان ګڼئ ستاسې تر مړینې وروسته به بل ته پاتې شي؛ نو د طبیعت د قانون پر وړاندې باید متواضع او خاکسار شو. په بله وینا پیسې او شتمني د ستونزو او کړاونو پیلامه ده. د بودا مکتب وایي چې انسان باید ځان مال او شتمنۍ سره ونه تړي او د انساني عروج اصلي لاره خپلواکي او مطلقه نیمکرغي بولي. زه سره له دې چې د یوې لویې سوداګریزې ادارې پرمخ وړونکی یم، بیا هم د مال او شتمنۍ راټولولو سره چندان علاقه نه لرم. څوک چې وایي د صنعتي ادارو بنسټګر یوازې د شتمنۍ ګټلو لپاره فعالیت کوي، هغه لذت نه شي تجربه کولای چې د یوه لوی تولید یا انسان ته د خدمت کولو په وخت یې ترلاسه کوي. زه دا دی ۲۴ ساعته وخت هم د خپل کار لپاره کم ګڼم، که په همدې چټکتیا په پیسو او ګټو پسې ونه ګرځم، ځینو خلکو ته به کم عقل ښکاره شم.

Scanned by CamScanner

خو ما ټول عمر د څو سکو ترلاسه کولو لپاره د لیونو غونډې کار نه دی کړی. زه په کار روږدی یم او یوازې د بریا او پرمختګ لپاره دومره سخت کار کوم، پیسې دومره خوند نه کوي لکه د یوې لویې صنعتي او سوداګریزې اداري په بریالی توګه جوړول یې چې کوي. ځینې شیان مې لا ډېر کار او هڅو ته اړباسي. خوند هغه کار کوي چې نور خلک یې ناشوني وبولي، مثلاً په نړیوالو بازارونو کې د یوه مشهور او معتبر تولید ترون. دې شیانو زما ژوند ته معنا او مفهوم ورکړی او زما پرلپسې هڅو او فعالیتونو له همدې سرچینه اخیستې.

که هر څومره شتمن شئ هر څه نه شئ لرلای، ځکه مالکیت او شتمني محدوده ده. نو زه نه غواړم چې د پیسه ګټونکي شخص په توګه په یاد پاتې شم، ځکه دا ځان ته تعریف نه بلکې یو سپکاوی ګڼم. که څوک مې دا صفت کوي، دا په دې معنا ده چې له دې پرته راکې د صفت کولو بله ښېګڼه نشته، زه غواړم چې خلک مې د یوه کاریګر او بریالي انسان په توګه یاد کړي، ګټه هغو انسانانو کړې چې ژوندي پاتې کېږي.

[۷]

نوښتګر اقلیت

نن امریکا زبرځواک ګڼل کېږي خو خلاقي اصول په کې زوړ سره مخ دي او له مودو راهیسې پکې د (پیوریتانایانو[٦]) فرقه د ډېرو هڅو له امله انزوا کې اوسي او له پامه لوېدلې ده. تشدد، جنایت او نشه یي توکو انسانان خراب کړي او زیاتره امریکایي ځوانان غواړي د ژوند ډېره برخه یې په هیجاني شېبو کې تېره شي. دې کې داسې خلک هم شته چې ډېر سخت درس وایي او د یوه روښانه سبا له په څېړنو اخته دي، بل اقلیت به خپلې ټولې هڅې ددې لپاره کوي چې د امریکا ستر پرمختګونه ضایع نه شي، فکر کوم د امریکایي ټولنې رهبري د همدې ډلې پر غاړه ده.

موږ دې په شمېرو او ارقامو نه تېروځو، ځکه دا یوازې کمیتونه ښیي، مثال که ۱۰۰ څاروي او یو انسان ولرو؛ نو ۱۰۰ د ۱ پر وړاندې ښودل کېږي، ځکه نو شمېرې ښایي انسان تېرباسي او په هېڅ صورت د اقلیت قوت ونه ښیي.

---

[٦] د انګلیسي معترضینو یوه ډله ده چې د الیزبیت په وخت کې د مذهبي ستو پر وړاندې راپاڅېده او د ساده ژوند پلویان دي.

Scanned by CamScanner

ټوین بي وايي هغه څوک چې د ټولنې د فرهنگ او تمدن د پرمختگ هڅې کوي خلاق اقلیت دی او شمېر یې محدود ، خو اغېز یې د شمېر هومره نه دی، بلکې د دوی د نوښت او خلاقیت قوت په ټولنه کې د دوی نفوذ ښیي. د دوی ذهني الهامات او پنځونې دي چې ناخلاق اکثریت ته په ټولنیز پرمختگ کې د هڅو ونډه ورکوي. دا په ټولنه کې د اقلیت مسئولیت دی او د دوی له مرستې پرته به هېڅکله پرمختللې ټولنه او فرهنگ ونه لري. اقلیتونه باید ناخلاقه اکثریت وروزي چې د ټولنیز تاریخ او فرهنگ په پرمختگ کې هڅې وکړي، څکه که اقلیتونه دا کار ونه کړي، د ټولنې او فرهنگ ځوړ به لاپسې تېز شي. ددې اقلیت غلې کول د ټولنې او فرهنگ د سقوط معنا لري. که ټولنه کې د اقلیت له خلاقیتونو گټه پورته نه شي او همدا اقلیت د اکثریت له لورې کنټرول شي؛ نو ټولنه به ځوړ ته مخ کړي. که د ټولنې رهبران عیش و ارام ته مخ کړي د مبارزې روح ترې وځي او ټولنه زوال سره مخ کېږي. نن ورځ موږ عیناً د ټواین بي د مطالعاتو بېلگې په خپله ټولنه کې لیدلای شو.

د ټولنې د پرمختگ یا بربادۍ خواته ورلو مسئولیت د خلاق اقلیت په غاړه دی، په هره ټولنه کې باید رهبران ځینې مسئولیتونه ولري او ځان دې خپلو دندو ته وقف کړي، داسې ټولنه بیا هېڅکله زوال نه مومي، همدا اصل په شرکتونو او ادارو کې هم دی.

د ټولنې په هره برخه کې خلک د خپلې ودې او پرمختگ لپاره خلاقو او ژمنو رهبرانو ته اړ دي، تاسې باید خلاق یا نوښتگر کس شئ، داسې کس چې د خپلې ټولنې د ودې، پرمختگ او نیکمرغۍ لپاره کار کوي.

تاسې سره به دا پوښتنه وي چې څنگه د خلاقې یا نوښتگرې ډلې غړی

Scanned by CamScanner

وګرځي؛ نو اوس به درته ووايم چې لومړی بايد څه څه ولرئ: فرصت طلبه، تندارچي او منفي ګرا مه اوسئ.
د ملت جوړوني، خلکو سره مرستې او فرهنګي او تمدني پرمختګ لپاره يوازې يو پراخه ليد ته اړتيا لرئ.
ډېر پخوا يهوديان له مصره کډوال شول او پوره ۴۰ کاله په خپل تاکلي ځای پسې وګرځېدل، دا قوم کنعان خوانه روان شو، دا هغه ځمکه وه چې خدای پکې برکت اېښی و، خو دا ځمکه د کنعان قوم نيولې وه؛ نو يهودانو ورته ۱۲ کسيز پلاوی واستاوه، په راتګ يې لسو کسانو سرونه وخنډل او ويل يې چې ددې ځمکې نيول امکان نه لري. د کنعان خلک تر يهوديانو لوی او متهور وو او نظامي قوتونه يې هم لرل، دې لسو کسانو د يهودانو د بريا کوچنی هيله هم نه لرله.
خو د پلاوي دوه کسان بيا دوی سره مخالف وو، دوی ويل چې يهوديان بايد له هېڅ شي هم ونه وېرېږي، ځکه د کنعان ځمکه دوی ته خدای ورکړې ده، يعنې دوه کسان د لسو کسانو پر وړاندې، دا چې د بريد پرېکړه د اکثريت د نظر له مخې شوې وه؛ نو يهوديانو اوس به هېڅ صورت جنګ نه کاوه، خو د بحث او دلايلو له مخې دوو کسانو د بريد پلان جوړ کړ او بلاخره ددې ځمکې په نيولو بريالي شول، دا موضوع ښيي چې تاريخ يوازې اکثريت نه جوړوي.
د ښو او بدو تشخيص زياتره وخت د اکثريت له وسه بهر وي، موږ له پورتنۍ کيسې همدغه سبق زده کوو. موږ په انجيل کې د (يوشاين نون) او (کالب) په نامه دوه کسان پېژنو او همدا خلاق اقليت و، د دوی دې خلاقيت او مبارزانه چلند يهودان خپلې ځمکې ته ورسول.

Scanned by CamScanner

خلاق اقليت مثبت وي، دا هغه خلک دي چې د شکونو او نهيليو په توره نړۍ کې د هيلو نري څراغونه بل ساتي. خلاق اقليت د کلتور په پرمختګ باور لري، دوی د تاريخ څرخې او د ټولنې ودې او پرمختګ ته لا زيات قوت ورکوي. زه هيله لرم د بشر تاريخ او تمدن ته تاسې هم د ټولنې خلاق او ژمن اقليت ته ورننوځئ.

د نړۍ نوی تاريخ ستاسې له لاسه پيل کيږي.

Scanned by CamScanner

[۸]

د آرامتیا زیان

ځوان نسل کې د خپل حالت بدلولو او ناممکنو شیانو ازمایلو لپاره د مبارزې روحیه پیاوړې ده. دغه ځانګړنې ځوانۍ ته ښایست او ارزښت ورکوي، ځوان نسل له ماتې، نه وېرېږي. که څوک له ماتې وېرېږي او په اوسني حالت خوښ وي، که په هر عمر وي، ځواني یې تللې، برعکس که څوک پلټنه کوي، مبارزه کوي او د یوه ښه سبا لپاره هلې ځلې کوي، په هر عمر چې وي رښتینې ځوانان دي.
ځوان نسل د سبانۍ نړۍ خالق دی هغه د مبارزې اروا په مرسته سبا جوړوي، ځوانان ماضي نه لري، یوازې په راتلونکي فکر کوي او په لېرو او روښانه لوړو یې سترګې خښې کړې دي. دا چې د بېلات لپاره څه نه لري؛ نو خفګان او اندېښنې هم نه کوي، خطر نه پېژني، دوی هم ژوندي وي او زړونه یې هم ژوندي وي.
دا چې ځوانان له د خپل اوسني وضیعت په قید و بند کې نه دي، نو که خپله پلټونکې روحیه یوازې د خپل ژوند د ثبات لپاره پرېږدي او بدلون راوړلو لپاره له مبارزې لاس واخلي؛ نو ځواني یې تللې ده. ځوانان خپل

راتلونکی له ګټو او برياو ډک ګڼي، دوی په دې عمر کې د احتمالي ماتې، زيانونو او اندېښنو لپاره وخت نه لري.

ناسې بايد پوه شئ چې، که څوک خپلې ارامتيا او ددې وضيعت ساتلو لپاره هلې ځلې کوي، ځواني يې مخ پر ځوړ ده.

ځوانان هر کار د مبارزې د روحيې له مخې پيل کوي، هغه که انفرادي وي او که ټولنيز. دا چلند د ځوانانو د ژوند له پېله سرچينه اخلي. د امريکا د لومړيو کډوالو په اړه فکر وکړئ، دوی چې دومره ليرې پرتو، نابلدو او له خطره ډکو سيمو ته تلل څه فکر به يې کاوه، دوی ځوانان او له مبارزې او پلټنې ډک وو، ځکه يې چا مخه نه شوه نيولای. هغه پروني ځوان امريکايان له نيو مشرانو او لټو امريکايانو سره توپير لري.

دا طبيعي ده چې نويو ګومارل شويو کارکوونکو کې د کار اراده، شور او ولوله زياته وي، دوی بايد خپله نتي ځواني د روښانه سبا لپاره لګوي، ډېره هڅه دې وکړي او ښه درس دې ووايي، ددې هڅو پايله لوړو موقفونو ته ختل او مالي برياوې ترلاسه کول دي. دا امتياز هغو ځوانانو ته ځي چې خپله ځواني د ژوند د پرمختګ په لاره کې مصرف کړي.

خو ځينې وخت چې همدا مبارز ځوانان د اجرائيوي مدير موقف ته ورسيږي بيا يو ډول لټان شي، له مطالعې او مبارزې لاس واخلي او ځان جوړولو سره چنداني علاقه نه ښيي. دوی بيا په دې مرض اخته شي چې کار يوازې د ستونزې حل کولو لپاره کوي او فکر يې يوازې د خپل مال او شتمنۍ تر ساتلو محدود شي. دوی بيا په متوسطه توګه کار کوي، په همدې منځنۍ لاره روان وي او ډېر وخت ارام کوي. دوی فکر کوي

چې تولې بریاوې یې په برخه شوې، خو له بده مرغه دې ته یې پام نه دی چې دا لټې یې دوی له خوړ سره مخ کوي.

تاسې باید ځان ته ددې وینا جرات ونه لرئ چې ولا زه خپل منزل ته ورسېدم. ځکه خپل منزل ته رسېدو دا داډ د ژوند تر ټولو خطرناکه شېبه ده. که یوې موخې ته ورسېدئ، پاس بله لویه موخه شته هغه ځانته وټاکئ. تل فکر وکړئ چې خپلې وروستی یا نهایي موخې ته نه یئ رسېدلي. مثلاً ښایي د ځینو موخه دا وي چې د ټولګي تر ټولو ښه محصل شي؛ نو ډېره خواري کوي چې دې موخې ته ورسي، خو که ورسېدئ بیا له ځانه مه راضي کېږئ او په کونج کې ډډه مه اچوئ، بلکې نورې موخې درته وټاکئ. مثلاً داخل باید د ټول پوهنتون غوره محصل شئ. له غوره محصلی وروسته هم باید د غرور او داډ احساس ونه کړئ، ځکه یوه بله موخه درته وټاکئ. مثلاً تر اخره د همدې مقام ساتل.

غوره محصلي اسان کار نه دی؛ نو دې ځای ته د رسېدو لپاره ستونزې او کړاوونه ګالئ، خو په دې مقام کې پاتې کېدل تر رسېدلو سخت کار دی، ځکه په دې مقام کې د لټې او غرور امکان زیاتېږي، ښایي یو وخت به ستاسې پام هم نه وي خو بل څوک به راغلی او له تاسې به یې د غوره محصلی مقام نیولی وي.

ځینې علامې دا ښیي چې تاسې د وخت په تېرېدو لټ محصل کېږئ، زړه ماتېدل له لټې پیدا کېږي، خفګان کار کموي او تاسې باید کار کم نه کړئ، ځکه کار ژوند مخ ته وړي او د انسان د شتون اصلي دلیل دی، کار د ژوند د ودې او تحرک اصلي لامل دی، کار په دې معنا دی چې ته لا ژوندی یې. مړي حرکت نه کوي او که تاسې یې هم ونه کړئ

ښايي څه وخت او حتی څو کلونه په خپل ځای پاتې شي. ځوانانو که مبارزه پرېښوده د ژوند بله هيله به يې نشته، دا خبره د ټولو ځوانانو په اړه سمې ده، که يو کس وي او که ډله. په ځوانانو کې سکون د ځوان نسل د مرګ او فنا په معنا دی او مرګ چې راشي؛ نو هيلې ختمې شي. هيلې، ځواني او ارمانونه چې خاورې شي، په فرد، ډلې، ادارې او حتی ټولنې هم بايد سينه ووهل شي.

تاسې به ليدلي وي چې ادارو کې ځينې خلک زر زړېږي.

يوه ورځ مې بايد د يوه شرکت عمومي رئيس د يو کار لپاره ليدلی وی. له ليدو وروسته حيران شوم چې سړي د خپل شرکت د توليداتو په اړه هېڅ معلومات نه لرل؛ بيا د شرکت اجرائيوی رئيس معلومات راکړل. هغه وخت مې موضوع هېره کړه خو چې وروسته مې وليدل ددې عمومي رئيس موټر زما له موټره لوی، نوی او ښايسته و. دې خبرې سخت خفه کړم او ځان سره مې وويل چې له دې شرکته د راتلونکي چنداني تمه نه شي کېدای. ځکه ومې ليدل د شرکت اجرائيوي رئيس دومره لټ او خوند او شوق کې ډوب دی چې د راتلونکو پرمختګونو په اړه يې هېڅ فکر نه کوي. دی لټ انسان و، ما زياتره وخت ليدلې چې لټي او قناعت د پای کرښه ده.

ځوانی کې لټي د ماتې لامل دی، له منځني حالت او کفايته بايد ليرې وګرځئ او داسې فکر وکړئ چې لا اصلي موخې ته نه يئ رسېدلي. د يو ځوان په توګه خپل شوق، شور او ولولې له خپلو فعاليتونو ځار کړئ، ځوانانو راتلونکې ستاسې دی او ستاسې په لاس کې دی.

Scanned by CamScanner

[۹]

بزگران او مزدوران

تاسې به د کوکنارو گوډ يا للون نه وي ليدلی، کوکنار چې راشنه او لږ رالوي شي گياه او اضافي بوټي پکې راشنه کيږي، بيا ددې لپاره چې د کوکنارو بوټي ښه وده وکړي خوا کې راشنه شوي بوټي او گياه ترې وباسي.

ددې کار لپاره معمولاً مزدوران نيول کيږي، دوی کار کوي خو د دوی کار چې خلاص شي او بزگر پټي ته لاړ شي بيا پکې ځينې بوټي ورته ښکاري. بزگر څو څو ځله دا گوډ يا للون وکړي خو تر څو چې ورسره خپله ونه دريږي دا پټي نه پاکيږي، پوهيږئ ولې؟ ځکه چې بزگر د پټي خاوند دی او ډېره مينه ورسره لري، خو مزدور يې ځکه دومره کيسه کې نه وي چې دده د پلار پټي خو نه دی. دا چې بزگر يا دهقان د پټي خاوند دی تل هڅه کوي چې فصل يې ښه وده وکړي.

مزدوران يې چندان کيسه کې نه وي، دوی تل وايي چې دا کار بل څوک ولې نه کوي چې په موږ يې کوي؟ او تر څو چې ورته په خپل لاس کار ونه سپارې هڅه يې نه کوي او قلارې به پروت وي.

Scanned by CamScanner

اوس د بزگر یا دهقان فکر له مزدور سره پرتله کړئ، که چا سوسیالیستي[۷] اقتصاد لوستی وي فکر به يې تر ډېره همدې مزدور ته ورته دی، ځکه دې نظام کې ټول خلک فکر کوي چې پټي کې گني مزدوران دي.

ځينې داسې خلک هم شته چې خپل کار خو په ډېر په شوق او مسئولیت کوي؛ بلکې که يې څوک ورته ونه وايي هم د بل په کار کې ورسره مرسته کوي، بيا ځينې داسې د ظاهر شاه عسکر هم شته چې تر څو ورته ونه وايي خپل کار هم نه کوي، داسې خلک به نورو سره مرسته ښه وکړي؟ دا توپير ځکه رامنځته کيږي چې ځينې خلک ځانونه خاوندان بولي او ځينې نور بيا هغه د گوډ يا للون مزدوران.

تاسې بايد په کار و ژوند کې ځانونه خاوندان وگڼئ، څوک چې دا فکر لري د کار د چاپېريال او شرايطو کيسه کې نه وي، داسې انسان هوډمن او نوښتگر وي، هغه کاريگر چې په دې فکر کار کوي د شرکت په پرمختگ کې لويه ونډه لري، خو څوک چې ځانونه مزدوران گڼي يوازې خپل معاش حلالوي، دوی دومره کوي چې مشران يې ترې غواړي او کله کله هغه هم سم نه کوي. شرکتونه له داسې خلکو چندان گټه نه شي کولای او دغه فکر د کورنۍ او حتی ټولنې په پرمختگ کې هم چنداني ونډه نه لري.

په بهر کې د ډايوو د فعاليت لړه موده شوې، د اوړي گرمه ورځ ده، زه له دفتره راوځم چې گورم د شرکت ودانۍ مخې ته يوه ليکه خلک ولاړ

[۷] د سوسياليستي نظام فلسفه دا ده چې هېڅوک خپل شخصي ملکيت نه لري، هر څه د دولت دي، خلک ټول د مزدورانو په توگه کار کوي او د دولتي پلان له مخې مياشتنی معاش ورکول کيږي، موږ يې کمونيستي نظام هم بولو.

دي، په ځېرو يې خفګان او انتظار خپور و. ډېرته چې راستون شوم ګورم زياتره يې مېرمنې دي چې بچې هم ورسره دي او دې سرې غرمې کې يې له تندي خولې څاڅي. پوښتنه مې وکړه ويل يې دا د هغو کاريګرو کورنۍ دي چې موږ بهر ته استولي دي. مسئولينو چې بايد د دوی ستونزې حل کړی وی، قلارې په يخو دفترونو کې ناست دي. زه خدای شته په دې مېرمنو او ماشومانو خفه شوم، ځکه دوی د ډايوو کورنۍ غړي وو، دستي مې پرسونل ته امر وکړ چې د دوی کارونه زر خلاص کړئ. مسئول رئيس مې راوغوښت او ومې راته، ورته مې وويل، ته دې ګرمۍ ته پنځه دقيقې ودرېدی شې؟

ده بهانه وکړه چې دفتر يې وړوکی دی او دا خلک پکې نه ځايېږي، خو زما په نظر دا چندان دليل نه و. که دې سړي دا خلک خپل او د ډايوو کورنۍ غړي ګڼلی هرومرو به يې ورته يوه عاجله لاره سنجولې وی، زه فکر کوم ددې لپاره هېڅ دليل او توجيه نشته چې دومره خلک دې بهر سره لمر ته ولاړ وي.

دا بده ده چې تل ځان ستونزو کې ګڼو. که ډېرې بهانې کوو او کار خپل نه ګڼو، ډېر زر به يې په اړه بې پروا شو او يوازې سيل به يې کوو. له بده مرغه ځينې خلک اوسنی وخت (د ننداريې زمانه) بولي.

خاوند يا مالک څارګر نه بلکې د عمل کس دی؛ نو ټول بايد په ځان کې د خاوندتوب دا فکر تقويه کړو. تاسې بايد بزګر شئ، نه مزدور، په دې صورت کې به نورو ته ښه بېلګه اوسئ او خپل کارونه هم ښه په جديت ترسره کولای شئ. تاسې بايد فکر وکړئ چې دا کار يوازې تاسې کولای شئ، تاسې خپلو کارکوونکو ته يو اساس او بنسټ ږدئ،

که داسې فکر وکړئ کار کې به خوشاله اوسئ او خپلې وړتیاوې به لاپسې زیاتې کړئ.

تاسې به لیدلي وي چې بریالي محصلین خپل درسونه ښه منظم لولي او تل یې کتاب لاس کې وي، چرته چې وخت پیدا کړي زده کړه کوي. د دوی فکري خپلواکي ډېره ده. له زده کړې خوند اخلي او وړتیا یې هم ورسره چټکه وده کوي، خو کمزوري شاګردان بیا داسې نه دي، ځکه دوی خپله درس نه وایي، که یې وایي هم په شین زور او تکلیف. ځینې یې دسره وایي هم نه او نه تمرینونه حل کوي، داسې محصلین نه درس وایي او نه ترې خوند اخلي، ځکه خپلې وړتیاوې هم نشي زیاتولای.

هېڅوک ستاسې په ځای ژوند نه شي کولای، ستاسې ژوند ستاسې دی او ښه یې دې پورې اړه لري چې تاسې په ځان څومره باور لرئ. خپل ژوند او مسئولیتونه بل چاته نه شئ پرېښودی. هیله ده چې په تېروتنې هم ځان کې د مالکیت یا خاوندتوب حس ونه وژنئ. په ځان باور ولرئ او په همدې باور زده کړې او ژوند وکړئ، هیلې او ارمانونه د هغو پوره کېږي چې کار خپل وګڼي.

Scanned by CamScanner

[۱۰]

ويده نبوغ په څوک را وېښوي

يوې البانيايي مور د خپل زوی ژوند زغوره او ناڅاپه يې يو موټر له خپل ځايه پورته کړ، دا کيسه نن سبا ډېره کېږي. دا په انسان کې د پټو او لويو ځواکونو بېلګې دي. موږ ټول انسانان خارق العاده وړتياوې لرو، خو دا چې راکې پټې دي؛ نو موږ ترې خبر هم نه يو. جا چې خپلې وړتياوې او قوتونه ليدلي ژوند يې بريالی شوی دی، خو هغوی چې له دې وړتياوو ناخبره دي، همدا عادي ژوند کوي. يوه څېړنه وايي چې هر انسان خپلې يوازې ۱۵٪ پټې وړتياوې کاروي؛ نو که موږ ۲۰٪ وړتياوې وکاروو ټول به نوابغ شو او که ۳۰٪ و کاروو، ټول به لوی اتلان (سوپر هيروز) يو.

نو دا وينا مناسبه ده چې هر لوی اتل او نابغه انسان تر عادي هغه خپلې وړتياوې ډېرې روزلې دي. اډيسن خپلې هرې اختراع ته جوړه کړې دستګاه نږدې ۲۰۰ ځله يا تر دې زياته ازمويلې ده. ده په دې کار خپلې پټې وړتياوې وروزلې او په ځان کې پټ نبوغ يې راوېښ کړ، ځکه ترې يو نابغه انسان ووت. هر انسان ښايي ښې پيسې او قوت ترلاسه کړي، خو پيسې او قوت د انسان ظاهري ښايست دی او ګټه ترې اخلي، خو دا پيسې بايد انسان لټ نه کړي. انسان بايد متحرک وي، که ساکن شو ورستېږي. که څوک په ځان د باور او پرمختګ لپاره هلې

ځلې ونه کړي؛ نو ځان په زوره شاته ټېله کوي، ځکه په اوسني وضعيت کې اوسېدل اسان نه دي، انسان بايد په ژوند کې مخکې تګ وکړي، ګني شاته به ځي. که نور خلک مخکې ځي او تاسې خپل اوسنی ځای ساتئ، معنا دا چې شاته روان يئ.

تاسې بايد د نوښت په مرسته د خپل ځان جوړونې او پرمختګ هڅه وکړئ. هانري برګسن فرانسوي فيلسوف وايي پرمختګ د ژوند فطرت دی، ټول موجودات بايد پر مخ لاړ شي او دا دې د خپل ژوند اصل وګڼي.

نو ټول عمر خپله وده او پرمختګ وڅارئ او هڅه وکړئ چې هوښيار او ځيرک شئ. نورو سره نرم او ځان سره سخت شئ. د عذر، بهانې او دليل لټولو په دام کې مه نښلئ، که پرځان برلاسي نه شئ نور نه شئ ګټلای. که انسان ځان په خپله بې کاره او بې ګټې وبولي، نور خلک يې هم په اړه ورته فکر کوي.

زه په دې خفه يم چې ولې مې زده کړې ونه غځولې، زه بايد زده کړو ته له هيواده بهر تللی وی، خو ستونزو مې مخه ونيوله. ځکه اوس هم فکر کوم چې مهم شی مې ګني له لاسه ورکړی، اوس چې د نړۍ بېلابېلو سيمو ته ځم او رنګارنګ خلکو سره وينم، دا کمي لا ډېر احساسوم. مثلاً بهرني هيواد کې چې کاري ليدنه لرم، د هغه ځای په رسم و رواج او تاريخ نه پوهېږم، دا راته ستونزې جوړوي.

که سفر کوئ په دې بايد پوه شئ چې بل ليدونکی مو په کوم دين دی او څه شوقونه لري، تاسې بايد هر وضيعت ته چمتووالی ولرئ، ګني د برېا جلب له لاسه ورکوئ.

مثلاً د اسلام، هندوايزم او سوډان او الجزاير هيوادونو په تاريخونو بايد پوه شئ، د شرکت د مديره هئيت مشري ډېر معلومات غواړي، ددې لپاره د پوهنتون ځيني استادان ماسره الوتکه کې سفر کوي او د هيوادونو په اړه معلومات راکوي، له بده مرغه دا کار هله کېږي چې زه ورته وخت ولرم، دا معلومات ددې هيواد د وروستي وضيعت، تاريخ، ټولنيزو مسايلو او پېښو په اړه زما پوهه زياتوي. دا کار داسې دی لکه څوک چې د موټر له کړکۍ بهر سيل کوي، خو د زده کړې دغه بڼه ماته نوې انرژي راکوي او عمومي پوهه مې ورسره زياتيږي.

وايي ننني ځوانان د نن لپاره ژوند کوي، زه د ځوانانو دې فکر ته انديښمن يم، ځکه که نن کې بند شئ د سباني پرمختګ او پټو وړتياوو روزلو لپاره قوت او فرصت له لاسه ورکوئ. ځينې خلک وايي (نن به تېره کړو، سبا بيا خدای شته)، دغه فکر ځوانان بربادوي. څو ځوابي پوښتنو کې که سل نومرې واخلئ هم چندانې ګټه نه درته کوي، ځکه دې کې د انسان خلاقيت نه وي، دغه ډول ازموينې درکې د نوښت فکر او قوت وژني.

هغه ځوانان چې ټوله ورځ ټلويزون او فلمونه ګوري، يا د کارټون مجلې لولي، داسې وخت ته رسيږي چې په فکر کولو هم ځوريږي. دوی ارامي لټوي، ظاهري خوند ګوري، بلاخره انفعالي حالت ته شي او بيا د خپلې ودې او پرمختګ لپاره يو خس په بل نه ږدي.

مخکې مو وويل چې د اوسني حالت ساتل د وروسته تګ په معنا دی، تاسې به د اوسني حالت ساتلو هڅه کوئ بل څوک به درنه مخکې شوی وي، زه وايم څوک چې داسې ژوند کوي تمه ترې نشته، ځکه دوی خپله خپل راتلونکي ته تمه نه لري. يوازې هغه ځوانان په ژوند

کې پرمختګ کولای شي چې د خپل علم زياتولو او وړتياوو روزلو هڅه کوي، دا ځوانان سبا ته تمه لري او موږ دوی ته اړتيا لرو.

ځان سره سخت اوسئ، فکر مه کوئ چې خپلې موخې ته ورسېدئ، په خپل کار ډېر مه ډاډه کېږئ، ژوند په لا ډېر قوت وکړئ، که خوځښت ونه لرئ له کاره لوېږئ او نه پرمختګ له شاتګ سره مساوي دی.

بريالي او نابغه خلک هغه دي چې خپلې پټې وړتياوې وروزي، تاسې هر يو دا وړتياوې لرئ، نو هڅه وکړئ چې ويې روزئ، څکه له تاسې هم نابغه يا تل جوړيدی شي. دا په ياد ولرئ، هر وخت چې هوډ وکړئ ځان کې ويده نبوغ راويښولای شئ؛ نو ودرېږئ، روان شئ او په ځان کې ويده نبوغ راويښ کړئ.

Scanned by CamScanner

[۱۱]

نوي شتمن، لانجمن دي

خو وروستیو کالو کې کوریا نسبتاً شتمنه شوې او سړي سر عاید تر ۵۰۰۰ ډالرو رسېدلی. واټونه له ښایسته او رنګه موټرو ډک شوي. لویو مغازو کې قیمتي شیان خرڅېږي او بهرني سفرونه هر څوک کولای شي.

له بده مرغه ددې نوې شتمنې یو اغېز اصراف او افراط دی. دا ستونزه په ټوله ټولنه کې خپره شوې ده، دا منم چې موږ د ژوند د معیار له مخې شتمن شوي یو، خو دا وخت د افراط او اصراف نه دی.

سره له دې چې سړي سر عاید ۵۰۰۰ ډالرو ته رسېدلی خو زموږ ننني اقتصاد د جاپان او تایوان له پرونې همدې عاید لرونکي اقتصاد سره سم نه دی. زه فکر کوم د کوریا سړي سر اصلي عاید ۲۰۰۰ ډالره دی، ځکه

د کوریا د پیسو انفلاسیون او د ډالرو پر وړاندې ارزښت ته په کتو، دا خبره سمه ده، که د کوریا اوسنی معیار یا سټانډرډ د جاپان او تایوان له هغه معیار سره پرتله کړو، چې سړي سر عاید یې دومره وو؛ نو ویلای شو چې کوریا کې سړي سر اصلي عاید نږدې ۲۰۰۰ ډالر دی. موږ دې عاید ته په کتو لګیا یوو په دواړو لاسو پیسې مصرفوو.

که څوک دوه زره ډالر عاید لري او سل زره لګوي هرومرو به ستونزو سره مخ کیږي، که دا دلیل ومنو د خپل، کورنۍ او ټولنیز ژوند ښه کېدا لامل کېږو. دې هیواد کې ټول خلک په دواړو لاسو پیسې مصرفوي او د سپما فکر ورسره نشته. دا لګښتونه ټولنه کې د نویو ستونزو او مسایلو اصلي لامل دي؛ نو باید مخه یې ونیول شي. انسان راته ډېر بې حافظې ښکاري، له ډېرو ستونزو او کړاونو وروسته دې هیواد ځان د لوږې او غربت له پنجو راوویست، اوس ددې بې ځایه مصرفونو مثال داسې دی لکه ماشوم چې له قدم اخیستو سره په منډو شي.

پیسې ګټل مهم دي خو سم لګول یې هم خپل ارزښت لري. څوک چې پیسې په سختۍ وګټي په ارزښت یې پوهېږي، بې ځایه یې نه مصرفوي، ځکه دا خپلو ټولو هڅو او زحمتونو ته سپکاوی ګڼي. له بل پلوه زر ګټل شوې پیسې زر له لاسه وځي، که چا پیسې په اسانه ګټلې وي، په لګولو یې نه پښېمانه کېږي.

نو ددې بې ځایه او بې خرتې لګښتونو لامل څه دی؟ زه فکر کوم یا دا ده چې خلکو په زیار د پیسو ګټلو ارزښت هېر کړی یا دا چې لږ وخت کې یې ښې ډېرې پیسې ګټلې، دا دواړه کیسې ټولنې ته ستونزې او لانجې جوړوي.

زه فکر کوم له تاریخي پلوه حساس موقعیت کې یو او د بې ګټو او بدرنګو کارونو له منځه وړلو وخت را رسېدلی دی.

موږ دوه لارې لرو، یا دا چې ښه چټکه اقتصادي وده کولای او پرمختللی ملت کیدای شي او یا قلارې په خپل ځای ودریدی شو. نو موږ باید ځان کې د ځان او کار په اړه د هیوادنی مینې حس پیدا کړو. موږ باید د هغه قرباني، هغه حس بیا راژوندی کړو چې په ۶۰ مو او ۷۰مو کلونو کې مو لاره او هماغسې سخت کار باید وکړو.

سره له دې چې د جاپانیانو د ژوند کچه تر موږ ډېره لوړه ده خو د ژوند بڼه یې تر موږ ډېره متعادله ده، حتی د ادارو لوړپوړي مدیران یې هم په ۱۰۰-۱۳۰ متره کورونو په لږو امکاناتو ژوند کوي. د توشیبا شرکت د مدیره هئیت ریس په ۸۳ متره کور کې ژوند کوي او میاشتنی لګښت یې تر ۱۵۰۰۰۰ ینو نه اوړي، خو په کوریا کې بیا واړه مدیران ۳۳۰ متره کور لري او کالي یې ورته له بهره را وارد کړي دي.

جاپانیان په ګټې او سپما کې بې سارې دي او همدا برکت دی چې هیواد یې نن د شتمنو هیوادونو په لیست کې راځي. ځینې شیان باید له نورو زده شي، موږ یوازې باید د جاپانیانو له تعادل او کم خرڅۍ خجالته شو. خلک چې په لوړو لګښتونو عادت شو قابو کول یې سختیږي؛ نو له لومړیو باید د پیسو په ارزښت پوه شو. خلک چې په لویو او ښو شیانو عادت شي بیا دا عادت نه شي پرېښودی. مثلاً لوی کور کې عادت شوی انسان ډېر په سخته واړه کور کې ژوند کولای شي او کله کله یې آن کولای هم نه شي. دا ډېره سخته ده چې یو سړی په شخصي موټر کې عادت وي او پردي (کرایي) موټر ته کښني. له حده ډېر لګښت خطرناک کار دی، خو تر دې خطرناکه یې دا چې په یو بد

ټولنیز عادت اوړي. کوم ملت چې تر عاید لوړ مصرف کوي، د ستونزو مخې ته وځي. دا خطر یوازې د پیسو ورکېدو نه دی بلکې د ټولنې په عمومي وجدان هم بده اغېزه کوي، ځکه خلک چې هر څومره لږې هڅې کوي هومره د ژوند په شېبه ایزو خوندونو مئینېږي، بیا نو تفریح سره د کار په پرتله ډېر لیواله وي او ورو ورو د لټۍ او افراط ښکار کېږي. دوی د لږې سپما او له سمو لارو ګټو پرځای په باد راوړې شتمنۍ پسې ګرځي، دا کار بلاخره ټولنه کې انحراف راوړي او د ملتونو د زوال لامل کېږي.

دې هیواد کې خلک پیسې د اوبو غوندې بهوي، ټوله ټولنه په دې مستۍ کې غرقه ده، اوس خو باید ځان کې شعور پیدا کړو، دا افراط مو ملت لیونتوب خواته بیایي. همدغه نوي شتمن شوي خلک ټولنه کې ددې اروایي ستونزې لامل کېږي، دا مرض حتی د هیواد رهبرانو ته هم رسېدلی، دا خلک باید ټولنه اصلاح کړي او دا منفي تمایلات له منځه یوسي، خو دوی پرې خپله اخته دي. دغه انحرافات ټولنه کې طبقاتي توپیر پیدا کوي. همدا اوس موږ داسې کورنۍ هم لرو چې هر غړی یې یو موټر لري خو داسې خلک هم شته چې بیګا ته حیران دی. داسې خلک شته چې لګیا دي د ګلف او سکي په لوبغالي کې غړیتوب پسې ګرځي، خو د همدوی همزولي خواران د لوږې او غربت له امله ځانونه وژني؛ نو اوس تاسې فکر وکړئ چې افراط په ټولنه کې څومره مضر دی او څومره لویې بې عدالتۍ رامنځته کوي.

شتمن دې خپل لګښت لږ راکم کړي او غریبو سره دې مرسته وکړي، موږ باید د ټولنیزې هوساینې په لاره لاړ شو. شتمن دې خپله ګټه لږه راکمه کړي چې د دوی او بېوزلو تر منځ طبقاتي واټن کم شي، خو که

شتمن په دې فکر شو چې زما خپلې پیسې دي او د چا پکې کار نشته؛ نو ټولنه پخپله د ستونزو ښکار کېږي. که د شمتو دا اصراف همداسې روان وي، په همدې لګښت به طبقاتي اختلافات راپیدا کړي او د وخت په تېرېدو به د ټولنې د بربادۍ لامل شي.

څو کاله مخکې اجرائیو مدیرانو او مېرمنو ته یې یوه مېلمستیا شوې وه، د یوه مدیر مېرمن د له یوه ګران بیه څرمني بالاپوش سره مېلستیا ته رانوته، زه پوه شوم چې دا سړی په خپل میاشتني معاش دا بالا پوش نه شي اخیستی. دې کورنۍ څو موټرې هم لرلې او دا خبره بیخي ښکاره وه چې لګښت یې تر عایده لوړ دی؛ نو پیسې یې باید له نورو لارو ترلاسه کړې وی، دا چې دې کس د تدارکاتو په برخه کې کار کاوه؛ نو خلک پرې شکمن وو.

فکر مې وکړ چې دده افراط به نورو کاریګرو ته هم سرایت وکړي، بې له دې چې د چا پام ور وګرځي سړی مې له دندې لیرې کړ. تر څو چې زه پوهېږم سړي دې ته هېڅ دلیل نه لاره چې مېرمن دې یې داسې بالا پوش واغوندې، بلاخره یې شرکت پرېښود. شتمني چې څومره زیاتېږي هومره ورسره د ټولنې پر وړاندې د شخص مسئولیت هم زیاتېږي. موږ چې څه لرو ټولنې راکړي، دا موضوع د شهرت، شتمنۍ او واک په اړه هم صدق کوي. ټولنې شتمني دې لپاره نه ده راکړې چې فرعوني مانۍ او دربار دې پرې جوړ کړو، بلکې دې لپاره یې راکړې چې د اړتیا له مخې یې بېرته هغوی ته ور وګرځوو.

نو څومره مو چې پیسې زیاتېږي هومره اقتصادي ژوند کوئ، ځکه تاسې دا مسئولیت لرئ چې په سختۍ او سپما ټولنې ته سم لوری ورکړئ. زموږ هیواد تر پخوا ښه حالت کې دی، خو دومره هم نه چې

Scanned by CamScanner

موږ دې اوس اصراف ته مخه کړو، موږ همدا دوه لارې لرو، چې یا همدې حالت کې پاتې شو یا هڅه وکړو چې پرمختللی ملت شو. دا یاد ساتئ، په هره ټولنه کې د پرمختګ یو لوی خنډ له حده ډېر لګښت دی.

راځئ د سختې اداب رواج کړو، راځئ شایسته چلندونه راژوندي کړو، راځئ ننني پربهانې د ښه سبا لپاره وساتو، راځئ چې د ځانځانی مخه ونیسو چې خپل راتلونکي نسل ته ښه او شتمنه ټولنه میراث پرېږدو، راځئ چې لږه سختي وکړو او په پیسو لاس ونیسو.

Scanned by CamScanner

[۱۲]

له دننه را وخوتېږئ

زياتره بهرنيان چې هوټل کې ډوډۍ وخوري، له ګارسونه يوه خلته غواړي او پاتې شونې پکې اچوي. دې کار پسې بهر مه ځئ، حتی زموږ په هېواد کې هم ځينې بهرنيان همداسې کوي، خو زموږ خواړه که هر څومره قيمتي وي، موږ دا کار نه کوو. موږ کورياڼان دې کار ته په سپکه سترګه ګورو او هېڅ رانه نه کېږي. ځان سره وايو چې په دې کار به ګني بد ښکاره شو. يا له دې وېرېږو چې نورو خلکو ته به ګني غريب ښکاره شو.

د بهرنيانو دا کار په کومه معنا دی؟ ايا هغوی غريب دي او که په دې کار ځان بد ښکاره کوي؟

زه فکر کوم موږ خپل ظاهر ته ډېر ارزښت ورکوو او ډېر ځان ښيوو. ځينې بېسواده ځان عالمان ښيي، ځينې به يوه ټنګه نه لري، خو ځان ښودلو لپاره به لويې خرچې کوي، البته ټول داسې نه دي خو زموږ زياتره خلک خپل باطني ښايست تر ظاهري ځانښودنې ځاروو. موږ فکر کوو چې د ښه ښکارېدو لپاره بايد ډېر مصرف وکړو، د ځينو باطن پوچ دی خو ظاهر ځان ډېر لوی ښيي. موږ داسې خلکو ته متکور

وايو، د ځان ښودنې طريقې او پوچې او بې ځايه دي، خو هغه طريقه چې د انسان له دننه سرچينه اخلي، درنې، ارزښتمنې او تلپاتې وي.

ځوانان طبعاً لږ حساس وي او د همدې احساساتو له امله د ځانښودنې په دام کې نښلي، ځکه نو زياتره سندرغاړي او ممثلين په ظاهري حالت او لباس کې يو بل سره سيالي کوي، ګڼ شمېر ځوانان د سندرغاړو او ممثلينو مينه وال کېږي، د دوی دا ظاهري کش و پش د وخت په تېرېدو مود شي او بيا همدوی د بحثونو او مجلسونو ګرمه موضوع هم وګرځي.

زه دا نه وايم چې سندرې نه خوند اخيستل يا کوم ممثل خوښول ګني ښه کار نه دی، خو دا وايم چې د ځوانۍ موده ډېره لنډه او تر دې ډېره مهمه ده؛ نو دا فرصت په ځان ښودنې او مودونو مه ضايع کوئ، ځکه دا مود او ځانښودنه تېرېږي او يوازې د انسان باطن تلپاتې وي، زه وايم چې ځوانۍ کې خپل وخت او انرژي په شخصيت جوړونې ولګوئ.

ځانښودنه کې مه نښلئ، زه دا منم چې دا مود او فيشن ښکلی وي، خو دا ياد ساتئ چې زهري مرخېړي تر خوړو (خوړنيزو) هغو ډېر ښايسته وي، يا دا چې مار له بهر ډېر ښکلی وي خو باطن سره يې هېڅوک مينه نه لري. ګانې هم همداسې درواخله، زياتره ګانې تر اصلي هغو ډېرې ښايسته او ځلېدونکې وي، دا چې دننه پکې څه نشته نو يوازې په ظاهري اړخ يې خواري شوې ده او په همدې يې انسان ورګرمېږي، خو تاسې په دې شيانو مه تېروځئ.

که چلمچې يا توفداني هر څومره ښکلې شي، بله ګټه ترې نه اخيستل کېږي، خو ګلدانونه که شاړ او بدرنګ هم وي ښايسته ګلان زرغونوي. ستاسې اعمال بايد وغړېږي، ګفتار او کردار مو بايد يو شان وي. که له

خولې اوږ باد وئ او شخصیت مو ربښتینی نه و، خلک یې درسره نه مني،
خلک وايي کنه چې خبرو ته مه ګوره کار ته ګوره.
سوډان کې زموږ لومړۍ پروژه د ولسمشر مېلمستون جوړول وو، دا
مېلمستون باید د ولسمشر تر ماڼۍ هاخوا جوړ شوی وی، د سوډان
دولت موږ سره معاملې ته چندانې زړه نه ښه کاوه، فکر کوم پر دوی
هغو شمالي کوریایانو اغېز درلود چې د ځوانانو مرکز جوړولو قرارداد
یې اخیستی و. بله دا چې سوډان دولت شمالي کوریا سره سیاسي
اړیکې لرلې او جنوبي کوریا سره لا نه وې جوړې شوې، یعنې دا چې
موږ سخت حالت کې وو.
ما ویل که دا چانس له لاسه ورکړم، بیا به هېڅکله د سوډان بازار ته
لاسرسی ونه لرم، بس له خبرو تېر شوم او د عمل وسلې ته مې لاس کړ،
ولې؟ ځکه چې نیم کار تر دوو سوو خبرو ښه دی. لاس په کار شوو او
څلورویشت ساعته مو په پروژه کار وکړ، دا چې زموږ د کار په ساحه کې
ټوله شپه څراغونه روښانه وو، ولسمشرۍ ماڼۍ هم دا شی له پامه نه
غورځاوه، موږ ښه درز کې کار وکړ او له ټاکل شوي وخته مو مخکې
پروژه پای ته ورسوله، زه فکر کوم ولسمشر مو کار له شمالي کوریایانو
سره پرتله کړ او زموږ د کار او ټکنالوجۍ تر اغېز لاندې راغی، په هر
صورت، موږ په دې توګه د خپل هېواد سیاسي اړیکو ته هم لار پرانیسته.
د نورو قانع کولو لپاره خبرې اترې او مذاکره تر ټولو ښه لاره نه ده، که
څه هم خبرې مهمې دي، تاسې باید ښې او ریښتینې خبرې وکړئ او
نور خلک له خپلو افکار اغېزمن کړئ، خو اصلاً ستاسې کار یا عمل په
خلکو اغېز کوي او نفوذ درته پیدا کوي. ځینې وخت ښایي خبرې
کومې پایلې ته ونه رسېږي، خو د خبرو او مفکورو عملي کول هېڅکله

Scanned by CamScanner

ماته نه خوري، که غواړئ چې داډه او باور درباندې وشي، په صداقت کار وکړئ او مقابل لوری قانع کړئ.

د انسان باطني قوت يې د ښتيني وړتيا په معنا دی، نړی نن ظاهري ښايست ته اړتيا نه لري، هغو غواړي چې حقيقي وړتياوې ولري، دا خلک نه لافې کوي او نه ځان لوړ لوړ حسابوي، د دوی هر ځای کې درناوی کيږي. نو ځوانی کې خپلو وړتياوو ته وده ورکړئ چې د امکان تر حده علم زده کړئ. ژوند کې بريا لپاره غني فرهنګ، پراخه ليد، تخصص او خبرېدا ته اړتيا ده. ځواني په منډه ده، په ناپوهی او ځانښودنه يې مه تېروئ، چې زاړه شئ په ځوانی کې هرې ضايع کړې شېبې پسې به ژاړئ.

شمېرنې ښيي، څو کاله مخکې په هرو سلو زرو کسانو کې دوه نيم زره محصلين وو، دا شمېره د ۷۰مو کلونو په پرتله څلور وارې زياته ده. شمېرې ښيي چې هر کال د کوريا په باسواده کاري انرژی ۲۵۰۰۰۰ کسه ورزياتيږي. موږ دغه خلکو ته کافي کار نه لرو، ځکه نو زموږ تولنه کې شديده سيالي روانه ده؛ نو په دې وخت کې خپله ځواني هسې مه تېروئ، نن خپلې وړتياوې او مهارتونه تر وروستی درجې لوړ کړئ، دا کار د برياليتوب لپاره مه کوئ، په دې خاطر يې وکړئ چې تر نورو وروسته پاتې نه شئ.

که خپله پوهه، په ځان باور او پټې وړتياوې اعلی درجې ته ورسوئ، د تولنې په روښانه راتلونکې کې مرسته کوئ. د کوهي د ارټ (خرخ) غوندې تش مه تاوېږئ. ستاسې د پرمختګ يوه اصلي ستن ستاسې ملت دی.

Scanned by CamScanner

وروستۍ خبره

خپلې پټې وړتياوې را برسېره کړئ

ځواني نه د ماشومتوب او بلوغ تر منځ پُل دی او ددې لارې کوم تمځای. البته دا به بده نه وي چې ووايو د ژوند دا پړاو ستاسې راتلونکې لوری او د هغه څرنګوالی ټاکي.
د ژوند امکانات مثبت او منفي دواړه اړخونه لري؛ هيله او نهيلي. دا چې دې وخت کې نرمي يا انعطاف پذيري وي زياته وي؛ نو له همدې ځايه مو د راتلونکي ژوند لوری ټاکل کيږي، همدا لامل دی چې زوړ نسل ځوانانو ته ډېر پام کوي. زه د يوې صنعتي ادارې د بنسټګر په توګه خپلو ځوانانو ته له زړه پاملرنه کوم، تاسې ددې هيواد راتلونکي مسئولين يئ، غواړم چې تاسې له خپل فکره برخمن کړم، ځکه زه په دې باور يم چې ځوانان پټې وړتياوې لري.

موخې او فکرونه

لکه مخکې مو چې ووېل تاريخ د هغو دی چې موخه لري. يوازې هغه ملتونه د تاريخ سرلاري دي چې خپل فکر او موخې يې عملي کړې وي.

Scanned by CamScanner

ستاسې موخې باید د چینې د اوبو غوندې پاکې، رڼې او په عین حال کې سترې او برمه ډکې وي. تاسې باید نړۍ په زړه کې ځای کړئ او هیلې مو باید د اسمان د شنو غوندې لوړې او پراخې وي. یو فیلسوف وایي بې موخې ځوان داسې دی لکه ځان یې چې وژلی وي.

نوی فکر وکړئ

د نړۍ تاریخ او تمدن ته مفکرینو او نوښتګرو خلکو لوری ورکړی دی، کومه ټولنه چې خپل تولید ته د خلاقیت او قوت ارزښت ورکوي هېڅکله نه ماتېږي. تاسې مثبت فکر کولای شئ، هر کار په مثبت فکر پیل کړئ بیا به ځانته خپله لارې ښیئ.

په لوبو او ساعت تیرۍ کې افراط مه کوئ، د نړۍ لارښوونې ته چمتو اوسئ او راتلونکي ته سترګې ولرئ، نړۍ او راتلونکی سره ګډ او په اصل کې یو دی.

ټولنه کې یوازې سیل مه کوئ، په نړۍ حکم وچلوئ، دې لاره کې باید زوړ نسل مرسته وکړي؛ نو نوی فکر وکړئ، مثبت او پلټونکي ووسئ او روښانه راتلونکی ساز کړئ.

مبارزه

د نړۍ تاریخ او تمدن په مبارزې وړاندې تللی، مبارز خلک هر کار کې بریالي وي. تاسې ځوانان یئ، پر ځان باور لرئ او همدا باور مو د جرات او زړورتیا لامل کېږي. ځوانان تل پلټنې کوي او له ماتې نه وېرېږي. که څوک هر کار په وېره او ترهه پیلوي ځواني یې پخوا بایللې ده.

Scanned by CamScanner

په ټول وجود کې مو بايد له کار او بريا سره د مينې لمبې وگرځي، تل هڅه وکړئ چې خپلې وړتياوې او مهارتونه لاپسې پراخه کړئ.

په ځان باور، مبارزه، زړورتيا، پلټنه، توفيق، سربازي، مخښکي، احساسات ... دا ټولو د ځوانان ځانگړنې دي. ځوانان د وروسته والي، کمزورۍ، لټۍ، ماتې، نهيلۍ، تسلمېدو ... منلو ته وخت نه لري.

تو مبارزه وکړئ او ښه په نره مبارزه وکړه. له ماتې مه وېرېږئ او ژوند ځان ته رابولوئ.

قرباني

انساني تاريخ په قربانۍ جوړېږي، اوسنی نسل بريا او پخوانی قربانۍ ته چمتو دي.

دا چې ځوانان يې له خپلو ټولنيزو مسئوليتونو ښه خبر شئ، که د ټولنې، خاورې، خلکو او راتلونکي نسل په اړه د مسئوليت احساس ونه کړئ، هېڅ ځوان نه يئ. دا شی په کوريايي نسل کې ډېر دی، زموږ هيواد د ملت کېدو په درشل ولاړ دی، څکه ځوان کوريايي نسل مې دا هيواد په احساس او قربانۍ دا ملت دې ځای ته راوړی. اوس دا تاسې ځوان نسل پورې اړې لري چې بېړی له دې ځايه پورې باسئ که نه. خو که تاسې پوره مسئوليت احساس نه کړئ او قرباني ورنه کړئ دا هيواد به همدې ځای کې ولاړ پاتې وي او په دې درشل به وانه وړي.

پوهېږم موږ يو هم دا نه غواړو؛ نو بايد ټولنې ته د مسئوليت احساس او قرباني په ځان کې زياته او راتلونکي نسل وړاندې کړئ.

ملګري اوسئ

خلک ګډ ژوند ته پیدا شوي، یوازې ژوند نه کیږي، ځانځاني بد مرض دی، ځان هېڅکله په تعصب، ځانځانۍ او تمه کې مه ککړوئ. د ځان په ځای د نورو فکر وکړئ. د خلکو او ټولنې تر خپلو ګټو غوره وبولئ، ځانغوښتونکی نه ځوان دی نه ښه ځوان.

ځوانان اعتماد او اعتقاد ته ډېر ارزښت ورکوي، دوی د مینې او همکارۍ په ښایست مئین وي، دوی د ګډ ژوند اصولو او مشترکو ګټو ته وفادار وي او هېڅ انسان ته له مادي پلوه نه ګوري.

ځوانان هغه نه دي چې یوې خنډې کې پراته او په خیالونو کې ډوب وي، دا کونج ځوانانو ته مناسب نه دی، د دوی ځای پراخه ځمکې دي. په داسې حال کې (زه) په (موږ) اوړي. نو ځانځانۍ کې مه نښلئ او په پوره مینه او باور سبا خواته ګام پورته کړئ.

ځان سره رښتیني اوسئ

زما نسل چې هر څومره هڅه کوي بیا هم نه شي کولای چې ځان سره پاک او رښتیني شي، ځکه کورني او وظیفوي مسایل یې مخه نیسي. ځینې وخت خپلو موقفونو داسې خبرو او کارونو ته اړویستي یو چې هېڅ مو زړه نه غوښتل. خو نننی نسل دې کارونو ته اړ نه دی، داسې حالت ته مه ځئ چې نه مو خوښېږي. ځوانۍ کې خپلو رښتینو غوښتنو پسې لاړ شئ، دا ځان سره تر ټولو ښه نیکي ده.

Scanned by CamScanner

متواضع اوسئ

د هر انسان ذهني وده او پرمختګ يې له پوهې او زده کړو سرچينه اخلي. په کومه شېبه مو چې فکر وکړئ مهم او با ارزښته شوئ، په هماغه شېبه مو د ارواييي وده ودرېږي. خاکساره روح او د زده کړې سره مينه درته د ودې او پرمختګ امکان درکوي. څومره مو چې د بدن غړي قوي کېږي دومره سر ټيټوئ. د بزګر له خوله تندي، د مزدرو له خېرنو کالو او د هغه مور له مينې بايد زده کړو چې په شين سهار کې چای تياروي. خپلې سترګې ګرد چاپېره غرونو او منظرونو ته پرانيزئ، خاکساره اوسئ او د زړه له تله زده کړه وکړئ.

Scanned by CamScanner

ددې کتاب د ژباړن «میر احمد یاد» په یوه بل چاپ شوي اثر

«د کار چاپېریال (اصول او آداب)»

د دانش خپرندويې ټولنې یادښت

«ژوند کار دی»، کار چې په اصولو برابر وي، ژوند له خوندونو ډکوي، د انسان مخ ته د برياوو او بریو نوې کړکۍ پرانيزي.
که یو تن سهار وختي کارځي ته د کار په نیت له ښکلې دفتري درېشۍ، پاکو وېښتانو، پالش شويو بوټانو، خوږو عطرو او د کار له ډېرې انرژۍ سره ولاړ شي، ورځ به يې خوشحاله او کار به يې سم تر سره کړی وي.
کار چې بې اصوله شي وران شي، کارکوونکی چې بې ادبه شي، د هېچا د هرکلي او خوښې وړ نه وي. په کارځايونو کې تر ټولو مهم ټکي، کار سم او په ټاکلي وخت تر سره کول، دفتري اصول او آداب مراعتول، پېرودونکي خوښ ساتل او سليقه مراعتول دي.
د يوه دفتر له اصولو سره سم، که یو کارکوونکی خپل لباس هاغسې مراعت نکړي، څنګه چې د دفتر لخوا ورته ټاکل شوی وي، په کارځي کې د نورو کارکوونکيو او مشرانو لخوا په سمه سترګه نه ورته کتل کېږي او پايله يې دا کېږي، چې یا له دفتره شړل کېږي او یا هم هاغسې پرمختګ نکوي، لکه څنګه يې چې د دفتر نور کارکوونکي کوي.
په دفترونو کې سينګار او یا دفتري درېشي او اصول مراعتول د هر چا شخصي سليقه او کار ندی، بلکې د دفتر له اصولو سره سم ښځمنو ته د سينګار ډول او نرينه وو ته پوښاک او نور اصول ټاکل کېږي، په هغو دفترونو کې چې دا اصول نه مراعتېږي، یا رسمي دفترونه ندي او یا هم د کاري چاپېریال په اصولو او آدابو نه پوهېږي...

Scanned by CamScanner

د کور و کار چاپېريال بايد توپير ولري! کارې چاپېريال سليقه غواړي، واړه واړه نزاکتونه مراعتول غواړي، د پېردونکيو زړونه را خپلول غواړي او ان کله کله د پېردونکيو او له دفتر سره د نورو تړليو کسانو پر وړاندې له يو نيم څه تېرېدل هم پکې راځي...

که چېرې ياد څه په پام کې ونه نيول شي، د پرمختګ او نورو سره د سيالۍ ډګر ته ور وتل او ترې وړاندې کېدل ناشوني برېښي.

پدې کتاب «د کار چاپېريال (اصول او اداب)» کې ډېرې خبرې د رسمي دفترونو په اړه دي، چې څه ور په رسمي دفترونو کې دفتري نزاکتونه او نور د خوښې وړ چارې تر سره شي... دغه راز يوه دفتر ته څنګه سي وي وليکل شي، څه پکې وليکل شي، استعفا څنګه وليکل شي، نېکتيايي څنګه وتړل شي، يو کارکوونکی د دفتر د مشر په اشارو او سترګو لوستلو څنګه پوی شي او په رسمي مجالسو او يا يو چاته د خبرو کولو پر مهال د مقابل لوري د بدني حرکتونو د غبرګون په رازونو څه وړ پوی شي...

ملګري مير احمد ياد تر دې وړاندې ډېرې ژباړې او ليکنې کړې، چې د لوستونکيو او مينه والو د زښت ډېر هرکلي وړ ګرځېدلې، دا کتاب يې د يوه بل زيار او ليکنې هڅې ګټوره بېېره ده، چې تر تاسې درنو لوستونکيو د دانش خپرندويې ټولنې لخوا در رسېږي.

دانش خپرندويه ټولنه د منښې تر څنګ ملګري مير احمد ياد ته له خوښيو ډک ژوند او د ښو او ګټورو کارونو انرژي غواړي.

هيله ده لوستونکيددې کتاب له لوستلو خوند واخلي، زده کړه ترې وکړي او په وړ ځايونو کې ترې زده شوي رازونه پلي کړي.

درنښت مو غواړو

دانش خپرندويه ټولنه